

2020

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛОМ 2021-2027

проф.д-р Николай ЩЕРЕВ

проф.д-р Диана КОПЕВА

доц.д-р Георги НИКОЛОВ

доц.д-р Елка ВАЛЕНТИНА

глас.д-р Петя БОЛЧЕВ

глас.д-р Ивайло ДАВАНОВ

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО -

СОФИЯ:

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на фигурите	4
Списък на Таблиците	5
УВОДНА ЧАСТ	6
1. Цел, място и роля на плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 година	6
2. Законови норми, подход и принципи, на които се основава ПИРО	7
3. Структура и съдържание на ПИРО	10
4. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО	11
5. Очаквани резултати от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво	12
ЧАСТ I. ТЕРИТОРИАЛЕН АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛОМ	14
1.1. Характеристика на община Лом	14
1.2. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници	62
1.3. SWOT-анализ	63
Част II. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛОМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027	72
2.1. Подход, принципи и контекст за разработване на стратегията за развитие	72
2.2. Формулиране на визия за развитие	75
2.3. Стратегически цели	76
2.4. Приоритети	77
Част III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ	81
3.1. Принципи и нормативна рамка	81
3.2. Цели на комуникационната стратегия	82
3.3. Целеви групи	82
3.4. Етапи на осъществяване на комуникационната стратегия	83
3.4.1. На подготвителния етап от изготвянето на Плана:	83

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

3.4.2. Етап изпълнение на Плана	86
3.4.3. Етап отчетен на Плана.....	87
3.5. Средства и инструменти за изпълнение на комуникационната стратегия	87
Част IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ - ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ.....	89
Част V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ.....	99
Част VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	100
6.1. Мерки за ограничаване изменението на климата.....	104
6.2. Мерки за адаптиране към климатичните промени	104
Част VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО.....	105
Част VIII. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА, СЪГЛАСНО УСЛОВИЯТА НА ЧЛ. 32 ОТ ЗАКОНА ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ (при необходимост).....	108
Приложение № 02	109
Приложение № 03	111
Приложение № 04	113

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1	Агроекологични райони на България.....	25
Фигура 2.	Приходи и разходи от дейността на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката за периода 2010-2018г.....	30
Фигура 3.	Разходи за придобиване на ДМА в периода 2010-2018.....	33
Фигура 4	Естествен прираст в България по области	38
Фигура 5.	Пътна инфраструктура, с основни транспортни коридори в Р. България.....	47
Фигура 6.	Железопътна мрежа в Р. България	48
Фигура 7.	Пространствена организация на селищната мрежа на община Лом	55
Фигура 8	Структура на жилищните сгради в община Лом, според материала от който те са изградени – 2018 г.....	58
Фигура 9.	Структура на жилищата по брой на стаите за 2018 г.....	59
Фигура 10.	Структура на общинската администрация в община Лом	61
Фигура 11.	Стратегическа рамка за развитие на община Лом за периода 2021-2027г.	80
Фигура 12.	Географски обхват на зона „Икономическа зона“	89
Фигура 13.	Географски обхват на зона „Градска зона“	90
Фигура 14.	Географски обхват на зона „Крайбрежна функционална зона“	90
Фигура 15.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Добри дол	91
Фигура 16.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Долно Линево.....	91
Фигура 17.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Ковачица.....	92
Фигура 18.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Орсоя	92
Фигура 19.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Сливата.....	93
Фигура 20.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Сталийска махала....	93
Фигура 21.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Станево	94
Фигура 22.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Трайково	94
Фигура 23.	Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Замфир.....	95

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Брой нефинансови предприятия на територията на община Лом по години	29
Таблица 2. Печалба и загуба от нефинансовите предприятия в община Лом по години	31
Таблица 3. Информация за предприятия в сектор „Индустрия“ на територията на община Лом през 2020 година	32
Таблица 4. Населението по постоянен и настоящ адрес област МОНТАНА община ЛОМ към дата 15.09.2020	37
Таблица 5. Социални дейности в община Лом	40
Таблица 6. Населени места с брой население в община Лом (2019).....	55
Таблица 7. Сравнителни данни за жилищния фонд в община Лом за 2011 и 2018 г.....	57
Таблица 8. Проекти в процес на изпълнение от общинската администрация при приемане на ИПГВР 2014-2020	62
Таблица 9. Реализирани от общинската администрация проекти за периода на ИПГВР 2014-2020	62
Таблица 10. SWOT-анализ на община ЛОМ.....	63
Таблица 11. КАРТИРАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛНИТЕ ПРОЕКТИ	95

УВОДНА ЧАСТ

1. Цел, място и роля на плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 година

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО), като част от системата документи за стратегическо планиране в периода 2021-2027 год., интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на проблемите, нуждите и потенциалите за развитие на общината и нейната територия, които следва да се имат предвид при разработването на инвестиционни програми, идентифицирането на проекти и финансови инструменти, включително и съфинансиране от фондовете на Европейския съюз.

ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

В този контекст се осъществява изискваното планиране и реализиране на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие, като се изследват и възможностите за коопериране (съвместни проекти) със съседни общини.

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината.

Демаркация с общия устройствен план на община Лом (ОУП):

- *Различие в нормативната база:* ОУП се разработва в съответствие със Закона за устройство на територията, а правната основа за разработването на ПИРО е Законът за регионалното развитие.
- *Диференциран планов хоризонт:* ОУП е стратегически документ с дългосрочна визия за развитие от 15-20 години напред, а ПИРО е средносрочен планов документ за период от 7 години.
- *Различен предметно-целеви обхват:* ОУП определя преобладаващо предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на териториите, обхванати от плана, а ПИРО следва да бъде разработен като стратегически планов и програмен документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини, в съответствие с другите документи за

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

планиране на регионалното развитие, като съдържат конкретни параметри за развитието на територията и планират ресурсната обезпеченост на изпълнението.

2. Законови норми, подход и принципи, на които се основава ПИРО

Планът за интегрирано развитие на община Лом (ПИРО) за периода 2021-2027 год. се изготвя в съответствие с Методически указания на министъра на регионалното развитие и благоустройството, издадени на основание на чл.17, т.9 от Закона за регионалното развитие (ЗРР)¹, които имат за цел определяне на унифицирани процедури за възлагане, изработване, оценка, одобряване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на общините плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР).

Предвид изпълняваната Пътна карта за нов подход в политиката за регионално развитие, в настоящия документ са взети под внимание и новите подходи в прилагането на регионалната политика в страната, в т.ч. и предложенията за промяна в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие.

В тази връзка е важно да се подчертае, че плановете за интегрирано развитие на община за периода 2021-2027 г.(ПИРО) съвместяват в рамките на един документ елементите на общинските плановете за развитие (ОПР) и интегрираните плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действаха за периода 2014-2020 г.

Използваният подход, методите и принципите при разработването и приемането на ПИРО гарантират, че стратегическият документ е в съответствие със:

- нормативните изисквания в областта на регионалното развитие;
- определените национални, регионални цели и приоритети на развитието в България;
- специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

ПИРО се разработва в съответствие с целите на *кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 год.* и е ориентиран в максимална степен към целта на политиката *„Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“*. Планът ще допринесе за осъществяване целите на политиката, особено по отношение на предвидени мерки, свързани с подкрепа на индустриални зони, енергийна ефективност, устойчива мобилност, инфраструктура за подобряване на секторни политики и др.

Основен стратегически документ, който очертава политиките за развитие на България за следващите години, е *Националната програма за развитие: България 2030*². Програмата е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на

¹ Закон за регионалното развитие, обн. ДВ. бр.50 от 30 май 2008г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 март 2020г.

² Национална програма за развитие: България 2030

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

националните програмни документи. Той детерминира визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Концептуалната структура на Националната програма за развитие: България 2030 се формира от 3 стратегически цели, 5 ключови интегрирани оси на развитие и 13 приоритета, фокусирани към успешната реализация на предвиджаните мерки и дейности.

За пръв път в национален стратегически документ се формулира самостоятелна трета стратегическа цел, пряко ориентирана към стимулиране на регионалното развитие: „Намаляване на неравенствата“. Като основна цел на политиката за периода до 2030 г. е заявен националният ангажимент на управляващите за „постигане на по-включващ и по-устойчив растеж, при намаляване на социалните и териториални неравенства и способстване на споделен просперитет, както и при отдаване на първостепенна важност на защитата на правата на човека“³.

В рамките на третата ос за развитие „Свързана и интегрирана България“ е включен Приоритет (П9) „Местно развитие“, чиято основна задача е осигуряване на предпоставки за повишаване конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, както и насърчаване на местното развитие, специфичния местен потенциал и адресиране на местните проблеми и предизвикателства. Това ще се постигне чрез интегрирано развитие на ресурсно обвързани и допълващи се икономически сектори с цел увеличаване добавената стойност за регионите и развитието на страната и изпълнението на комбинирани мерки, вкл. от сферата на туризма, подкрепа за културно-историческото наследство, модернизиране и осъвременяване на образователната инфраструктура, развитие на социална инфраструктура и др. Този приоритет има изключително териториална насоченост, като се следва т.нар. „place-based approach“, в основата на който стои териториалната единица (локацията, общината, районът) със своите специфични дадености и потребности.

*Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) на България за периода 2013-2025 год. (Актуализация 2019)*⁴. Актуализирането на стратегическия документ също се обосновава и с необходимостта от създаване на актуална информационна основа за стратегическо планиране за периода 2021-2027 год., отчитаща новия подход в прилагането на регионалната политика в страната. Ролята на НКПР като пространствен координатор на процесите в територията и секторните политики се запазва, но се осъвременява в контекста на общеевропейското пространствено развитие, с акцент върху комплексно, интегрирано планиране и засилена стратегическа ориентация. Актуализираната НКПР отделя по-голямо внимание на регионите за планиране от ниво 2, на по-високата степен на управляемост на развитието им чрез целенасочени интегрирани инвестиции, реагирайки в унисон с тенденциите за засилване на регионалното и териториалното измерение на европейските политики.

³ Национална програма за развитие: България 2030. Приложение № 1, с.6.

⁴ Решение на Министерски съвет № 306 от 07-ми май 2020, обн. ДВ, бр.42 от 12 май 2020 год.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

В методологично, структурно и съдържателно отношение планът за интегрирано развитие на община Лом е обвързан и е функция на *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за планиране (СЗР)*. В този смисъл актуални аспекти от планираното развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 год. са структуроопределящи за идентифицираните проблеми и планирани дейности за интегрирано развитие в настоящия план.

В рамките на района община Лом се категоризира като средно урбанизирана община⁵ и попада в категорията на общините от четвърто йерархично ниво: малки градове с микрорегионално значение в територията на групи общини⁶. Формулираните три приоритета за развитие на Северозападен регион имат за цел да постигнат положителна промяна във всяка от общините на тази територия, вкл. община Лом, като част от област Монтана. Привличането на повече инвеститори, чрез създаването на необходимите за техния интерес социално-икономически условия, постигнати чрез съвместните усилия на районите от NUTS 3 (областите в СЗР) има за цел да приближи ефектите от инвестиционната активност до по-голям спектър общини от района. За община Лом добро партньорство с областния център и общините от област Монтана е ключов фактор за участие в този процес. В стратегическите документи за пространствено и регионално развитие, актуални за периода 2021-2027 год.⁷ се акцентира върху „постигане на балансирано пространствено развитие, базирано на местния потенциал и сближаване на районите в териториален, икономически и социален аспект”.

Базов инструмент за реализиране целите на регионалната политика е *оперативна програма „Развитие на регионите“ (2021-2027)*. Стратегията на програмата също е фокусирана върху териториалната цел на политиката „Европа по-близо до гражданите“ и допринася за осъществяването на нейните задачи, особено по отношение на предвидените мерки, свързани с индустриалните зони, енергийната ефективност, устойчивата мобилност, инфраструктурното осигуряване на секторните политики и др.

Програмата за развитие на регионите ще се изпълнява чрез използването на инструменти за интегрирано териториално развитие, с цел постигане на по-добър инвестиционен фокус, по-ефективни и ефикасни интервенции, засилен междусекторен диалог между широк кръг заинтересовани страни.

Основна цел на Оперативната програма „Развитие на регионите“ (2021-2027) е „да създаде жизнени, икономически силни и устойчиви региони, като отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаващите се вътрешнорегионални и междурегионални неравенства“. Предвижда се да бъде постигната значителна промяна в

⁵ Средно урбанизирана община - междинни (средно урбанизирани) общини с изявен град център. -Монтана 4 общини са класифицирани като междинни: Берковица, Вършец, Лом, Монтана.

⁶ Такива освен Лом са още 20 града – това са Първомай, Раковски, Сопот, Стамболийски, Хисаря, Свиленград, Харманли, Тополовград, Крумовград, Момчилград, Ивайловград, Златоград, Мадан, Девин, Чепеларе, Велинград, Панагюрище, Пещера, Септември.

⁷ Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация, м. март 2020) и проект на интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион (2021-2027).

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

отношението, възгледите и перспективите за регионално развитие, което ще се реализира чрез прилагането на коментирания по-горе интегриран териториален подход. Същностен негов акцент е ефективното използване на местния потенциал на всяка територия в тесен диалог и сътрудничество между институции, работещи на различни управленски нива, както и заинтересовани страни и партньорски организации, действащи на съответната територия.

В стратегическата част на Програмата се включват 2 (два) специфични приоритета: първият - за интегрирано градско развитие и вторият - за интегрирано териториално развитие на регионите за планиране от ниво 2 (NUTS 2). Предвиден е и (допълнителен) приоритет за техническа помощ, за да улесни прилагането на новия териториален подход. Интегрираният териториален подход в България ще се изпълнява на базата на т. нар. интегрирани териториални инвестиции. В обхвата на ОПРР 2021-2027 попадат всички градски общини на територията на България. Десетте най-големи градски общини ще бъдат подпомагани по Приоритет 1 за интегрирано градско развитие, а всички останали градски общини ще бъдат подпомагани по Приоритет 2 за интегрирано териториално развитие на регионите. Важно е да се отбележи, че всички дейности и проекти, които ще се подкрепят от оперативната програма, следва да са идентифицирани като потребности и нужди в плана за интегрирано развитие на територията на община Лом, която попада в обхвата на действие на Приоритет 2 за интегрирано териториално развитие на градските общини в регионите за планиране от ниво 2.

3. Структура и съдържание на ПИРО

В съответствие с Методическите указания, Планът за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027 година съдържа следните структурни и съдържателни компоненти (тематични раздели):

1. анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община;
2. цели и приоритети за развитие на общината за определен период;
3. зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини;
4. мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
5. партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на плана при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
6. индикативен списък на важни за общината проектни идеи с проектобюджети и оптимален график на изпълнение;

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

7. обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана, конкретизирана по години съобразно оптималния график за изпълнение на важните за общината проектни идеи;
8. програма за реализиране на плана за интегрирано развитие на общината;
9. необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на плана.

Посочените компоненти имат логическа последователност и взаимна обвързаност. Аналитичната част на документа е основа за формулиране на стратегическата му част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите.

Основно изискване по отношение на ПИРО за периода 2021-2027 г. е прилагането на *интегриран подход на развитие*, т.е. подход на тясна координация на различните публични политики на базата на местните специфики. Интегрирането на различни секторни дейности за въздействие представлява компонент на съобразеното с конкретното място разработване на политика. Жилищното строителство, транспортът, заетостта, качеството на околната среда и множество социални елементи си взаимодействат, за да окажат своето влияние върху икономическото и социалното развитие. Разработването на общи приоритети предполага високо ниво на прилаганата експертиза, тъй като всяка от секторните политики, действащи на общинската територия, има свои собствени цели, приоритети и бюджети. Независимо от това, чрез използването на интегрирания подход за развитие трябва ясно да се определи как тези институционално сегментирани елементи си въздействат взаимно. Ключово изискване е принципът на интегрирания подход следва да бъде водещ при разработването на настоящия стратегически документ и съответно да бъде прилаган по отношение на всяка част от неговата структура.

4. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО

Финансирането на процеса на изработване, съгласуване с партньорите и актуализиране на ПИРО се осъществява от бюджета на общината и чрез средства от фондовете на Европейския съюз и други финансови източници, като кмета на общината ежегодно планира необходимите за целта финансови ресурси.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ПИРО. Кметът осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на ПИРО.

Със заповед на кмета е сформирана работна група, която отговаря за подготовката, изготвянето и одобряването на ПИРО. В работната група се включват общински служители и представители на икономически и социални партньори, неправителствени организации, граждански сдружения и академичните среди, а за останалите се осигурява непрекъснат

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

публичен достъп до информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването и реализацията на ПИРО.

Работната група определя етапите, практическите действия и приема оперативен график за изработването на ПИРО. Изготвеният проект на стратегическия документ се обсъжда и съгласува с широк кръг заинтересовани страни, имащи отношение към развитието на общината, като получените становища и коментари се отразяват по преценка на работната група, по предложение на кмета и/или след обсъждане от общинския съвет. Кметът на общината публикува на интернет страницата на общината проекта на ПИРО и отправя покана за публично обсъждане, съдържаща мястото и датата за неговото провеждане.

Процесът на публично обсъждане се обективира в протокол с отразени становища от заинтересованите страни. Протоколът е неразделна част от проекта на плана за интегрирано развитие на общината при внасянето му за разглеждане и приемане от общинския съвет.

В изпълнение на правните норми и методическите указания, одобреният ПИРО се представя от кмета на общината пред областния съвет за развитие на област Монтана в срок до три месеца от неговото приемане от общинския съвет на община Лом.

ПИРО и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет в установения от Закона за регионалното развитие срок.

5. Очаквани резултати от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво

Планът за интегрирано развитие на община Лом (ПИРО) за периода 2021-2027 год. е ключовият инструмент за анализ и идентифициране на проблемите, нуждите и потенциалите за развитие на община Лом и нейната територия, които са взети предвид при разработването на програмата за реализация на ПИРО, систематизирането на проектни предложения и оценка на индикативни финансови ресурси, включително и чрез съфинансиране от фондовете на Европейския съюз.

Прилагането на интегриран подход за регионално развитие и местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие, предполага да се определят интегрирани зони за въздействие. По този начин се очаква да бъде осъществена фокусирана подкрепа за удовлетворяване на идентифицираните нужди не само на определените зони за въздействие, но и по-ефективно оползотворяване на потенциала за общо развитие на общината, вкл. и възможно коопериране на община Лом със съседни общини в изграждане на партньорски мрежи, за разработване и изпълнение на съвместни проекти от общ интерес.

Изпълнението на стратегическите цели, приоритети, мерки и дейности в плана за интегрирано развитие на община Лом (2021-2027) предвижда позитивни резултати, чрез реализиране на конкретни мерки и дейности в няколко тематични направления:

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- Насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в индустриални зони или друга техническа инфраструктура за развитие на икономически дейности, подкрепа за иновации и развитие на МСП);
- Здравна и социална инфраструктура, включително детски ясли;
- Образователна инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини и професионално обучение;
- Културна инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Жилищно настаняване, включително обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики;
- Енергийна ефективност, включително обновяване на жилищния фонд и кръгова икономика;
- Инвестиции за устойчива мобилност и функционални зони и всички видове мерки за пътна безопасност, включително превенция и повишаване на осведомеността;
- Цифрова и безопасна транспортна свързаност;
- Качествена и безопасна среда, включително зелена инфраструктура;
- Туризм, съобразен с местната специфика;
- Културно-историческо наследство.

Планът за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027 год. (ПИРО) се изготвя като стратегически документ, който изгражда обща рамка и последователност от конкретни действия за бъдещото устойчиво и интегрирано местно развитие. Планът и програмата за неговата реализация са резултат от обединените усилия на широк кръг заинтересовани страни и партньори в процеса на неговата подготовка и приемане. Разработен в общия контекст на актуалната нормативна и стратегическа рамка за регионално развитие на България и Европейския съюз, основавайки се на местния потенциал и специфични нужди, ПИРО предлага аргументирани решения за разнообразни икономически, социални, екологични, културни и управленски предизвикателства в подкрепа на бъдещото позитивно развитие на територията на община Лом.

ЧАСТ I. ТЕРИТОРИАЛЕН АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛОМ

Анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние, на нуждите и потенциалите за развитие се изготвя за територията на цялата община Лом. Описва се нейният териториален обхват с включените в нея кметства, райони и населени места. Анализът следва да вземе под внимание и всички съседни територии в рамките на съседни общини, които поради съответните си специфики могат да окажат въздействие върху развитието на граничните общински територии, включени в обхвата на ПИРО.

В синтезирана вид - спецификата на община Лом, което в стратегическата част да обоснове предлаганият подход за развитие за периода 2021-2027 г.

Очакван резултат от анализа: да се идентифицират и териториално да се дефинират конкретните за община Лом проблеми, да се направят изводи и да се посочат тенденциите за развитие на общината, като се отчитат характеристиките на вътрешния ѝ потенциал за развитие. Потенциалът за развитие се определя, като се анализират тези елементи, които са характерни за съответната територия и ще са в подкрепа на нейното бъдещо развитие. (За общините от 1-во, 2-ро и 3-то йерархично ниво съгласно НКПР в анализа следва да се постави специален фокус върху територията на административния център на общината). Анализът следва да дава информация за основния потенциал за развитието на общината, мястото и ролята ѝ за развитието на съответната област и приносът ѝ за развитието на региона за планиране от ниво 2.

Методиката за изготвяне на анализа, освен *документално проучване* на база наличните източници на информация, следва да включва и *теренни проучвания (на място, чрез анкети или фокус групи)* на специфичните характеристики на отделните територии, населени места или части от тях, чрез които следва да се съберат данни или информация, за които няма налични официални източници, но са важни за идентифициране на основните процеси, които протичат на съответната територия, както и за разкриване на нейния специфичен потенциал за развитие.

1.1. Характеристика на община Лом

Община Лом е разположена в Северозападна България и се включва към административния обхват на Северозападен район от ниво 2 /NUTS II/, административна област Монтана /NUTS III/, а общината отговаря на европейската класификация LAU 1.

Общината заема площ от 323,894 км², като по този показател се нарежда на четвърто място сред 11-те общини от област Монтана. Територията на община Лом формира 8,9% от тази на областта, 1,7% от площта на Северозападен район от ниво 2 и 0,3% от територията на страната.

Общината се намира в северната част на област Монтана, на крайбрежието на р.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Дунав. На север граничи с Р. Румъния, на изток-югоизток - с община Вълчедръм /област Монтана/, на юг - с общините Якимово, Медковец и Брусарци /област Монтана/. В западна посока община Лом граничи с общините Ружинци и Димово, разположени на територията на област Видин.

От природногеографска гледна точка, община Лом е разположена в Западната Дунавска равнина, на територията на Арчаро-Орсойската /на запад/ и Долноцибърската /на изток/ крайдунавски низини, както и в част от територията на две плоски вододелни плата, разположени между долините на реките Скомля и Лом, и Лом и Цибрица. От гледна точка на ландшафтното райониране на България, територията на общината е част от Придунавско-Добруджанската област.

Северната граница на общината съвпада с държавната граница и следи талвега на река Дунав. Източната граница отделя землището на село Станево от долината на река Цибрица, като на север започва от дунавския бряг, след което пресича малкия ляв приток на Цибрица - река Липница, източно от село Ковачица. Продължава на югозапад през платовидния вододел, отделящ водосборите на река Лом /на запад/ и река Цибрица /на изток/. Най-южната точка по границата на общината е при река Лом, в южния край на село Сталийска махала. Оттук започва югозападната граница, която пресича нисък вододел с асиметрични склонове между долината на река Лом и долината на река Скомля, разположена западно от границата на общината. Югозападно от село Добри дол общинската граница променя посоката си в северна, а след това в източна и се спуска през централната част на Арчаро-Орсойската низина към дунавския бряг в района на о. Скомен.

Разположението на общинския център гр. Лом на брега на р. Дунав, поставя територията на общината на кръстопътя на два европейски транспортни коридора. Пристанище Лом е пресечна точка на коридор №7 Рейн - Майн - Дунав, осъществяващ транспортна връзка между Черно и Северно море и коридор №4, свързващ Централна с Югоизточна Европа, чрез възможностите на пристанище Лом.

Стратегическото местоположение на община Лом, спрямо ключови европейски транспортни артерии и наличието на пристанище Лом, създават благоприятни възможности за икономическото развитие на общината на национално и международно ниво. Пристанище Лом е второто по големина дунавско пристанище в страната и осигурява най-късата директна сухоземна връзка със средиземноморското пристанище Солун. /460 км/

По данни на НСИ, най-голям дял от територията на община Лом, заемат земеделските територии - 76%, равняващи се на 258487дка. На второ място се нареждат населените места и други урбанизирани територии с площ от 24502 дка, или около 6% от териториалния обхват на общината. Във връзка с природногеографски особености на територията, горските площи заемат едва около 5% /15122 дка/. Последно място по показателя баланс на територията, заемат площите за добив на полезни изкопаеми - 35дка, както и тези за транспорт -/2064 дка/.

Град Лом е разположен на 158 км от столичния град - гр. София, на 301 км от гр. Пловдив, на 540 км от гр. Бургас и на 542 км от най-голямото пристанище в Р. България - Пристанище Бургас. Общинският център се намира на 51,2 км от областния център

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Монтана, на 61,3 км от гр. Видин и на 69,3 км от Дунав мост 2 - мост „Нова Европа“, осъществяващ транспортна връзка с румънския град Калафат.

1.1.1. Природните ресурси и климат в община Лом

1.1.1.1. Геоложки строеж – морфологични и литогенни особености

Община Лом попада в част от Мизийската плоча, в обсега на Ломската депресия. Територията се характеризира с обширна негативна структура с дълго геолошко развитие, при която е водеща проявата на унаследени негативни тектонски процеси, започнали през горната креда и продължили през палеогена и неогена. В литолошко отношение на повърхността са широко представени кватернерните отложения с алувиален, еоличен или смесен произход. Това са пясъчлив лъос /разпространен главно в северната и североизточната част на вододелното плато между реките Лом и Цибрица/, типичен лъос /южната част на същото вододелно плато, както и северните част на вододела между реките Скомя и Лом/, глинест лъос /южните части от водела между реките Скомя и Лом/, алувиални отложения от заливната и надзаливните речни тераси - чакъли, пясъци и глини, разпространени върху най-големи площи по долината на река Лом, както и в двете крайдунавски низини. На по-малка площ от територията на общината на повърхността се разкриват плиоценските глини с прослойки от пясъци и лигнитни въглища. Това са главно стръмните западни, северни и североизточни склонове на платото между реките Лом и Цибрица и северните склонове на вододелното плато на запад от река Лом към Арчаро-Орсойската низина. Алувиално-пролувиалните пясъци и чакъли са разпространени главно по десния стръмен склон на река Лом и по северната периферия на платото, южно от Арчаро-Орсойската низина.

В рамките на Дунавската равнина Лъосовата покривка изтънява от север на юг, както и от запад на изток. Тя е най-дебела в Западната Дунавска равнина при с. Орсоя, където на отделни места близо до дунавския бряг достига 100-120 м н.в.. Средната дебелина на лъосовата покривка в тази част е 50 м н.в.

Територията на общината попада в низинния хипсометричен пояс /0–200 m/ на Западната Дунавска равнина, в който са добре представени както крайбрежните акумулативни низини, така и плоските вододели с асиметрични склонове, асиметричните и каньоновидните речни долини. Наклонът на топографската повърхнина е в посока север-североизток.

Асиметричните вододелни ридове между реките Скомя и Лом, както и между Лом и Цибрица, се отличават с просторни полегати източни склонове, които постепенно преминават в заливната тераса на съседната река, и със стръмни, на места почти отвесни, западни склонове. С подобен характер са и долините на река Лом и река Цибрица, отличаващи се със стръмен десен и полегат ляв долинен склон. На север вододелните плата завършват със стръмни, на места терасирани от екзогенните процеси склонови откоси, които ограничават крайбрежните низини - Арчаро-Орсойска на запад и Долноцибърска на изток, като директно се спускат към река Дунав.

Съвременният морфоложки облик на асиметричните долини на реките Лом и

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Цибрица е предопределен от наклона на първичната топографска повърхнина и от разположението на пластове от седиментната неогенска основа. В резултат на проявени през плейстоцена епейрогенни издигания, регресивното всичане на тези реки е било съпроводено с постепенно изместване на техните легла отляво надясно по наклона на пластове. Заедно с това е протичал процес на отлагане на глини и чакъли по полегатите леви долинни склонове и подмиване и оформяне на стръмните десни склонове.

С каньоновиден характер е врязаният в западната част на вододелното плато Манастирски дол, който се простира югозападно от село Добри дол. Основните морфоскулпторни процеси на територията на община Лом са обусловени от широкото разпространение на лъсовия скален комплекс и неогенските водонепропускливи глинести пластове. Доминират свлачищните, ерозионните и суфозионните процеси и форми.

В резултат на ускореното действие на ерозионните и суфозионните процеси в горната част на стръмните десни долинни склонове в разкритието на лъсовата покривка се образуват дълбоки ровини с отвесни склонове /т. нар. фунии/. По техните дъна минават черни пътища в землищата на селата. Върху плоските била на вододелите се наблюдават процеси на слягане и уплътняване на лъса. Те са резултат от гравитационната динамика на валежните води и суфозионните процеси, които обуславят образуването на овални понижения - т. нар. „лъсови блюда“.

Лъсовите стени и откоси са характерни за лъсовата морфология и са обусловени от неговата добре изразена вертикална цепителност. Някои от тях представляват рамена на големи свлачища, формирани в лъсовата покривка. Разпространени са близо до дунавския бряг. Такива форми са особено изразителни в района на селата Сливата и Орсоя. Този вид морфоструктури определят риска от свлачища и свлачищни процеси в тези райони.

Активните и затихналите свлачищни процеси формират в релефа характерни отсядания и нахълмявания. Свлачищата са обусловени от геоложкия строеж, хидрогеоложките условия, сеизмичната активност, режима на повърхностните води и атмосферните валежи, както и от антропогенната дейност.

Според данни на „Гражданска защита“ на територията на община Лом са регистрирани 30 свлачища, като най-голям е техният брой в района на селата Орсоя и Сливата.

Свлачището при село Орсоя е едно от катастрофалните по дунавското крайбрежие. В района на селото има 8 активни свлачища, като най-големите свличания са били през 1978 и 1988 г., при което са унищожени 143 сгради и инфраструктурни обекти. Дължината на свлачището е около 5 км, а ширината - около 1 км. Пътят, който преминава през селото и се намира в долната част на свлачището, все още изпитва остатъчни деформации. Свлачища има и в строителните граници на гр. Лом - 6 на брой, особено опасни са тези в кв. „Боруна“ и кв. „Младеново“, поради голямата концентрация на население. През 1979 г. свличането в кв. „Боруна“ има обем от 30 млн. м³. Свлачищни процеси са характерни и за землищата на селата Долно Линево и Добри дол.

Характеризираните по-горе особености на геоложкия строеж и морфоскулпторните процеси в община Лом поставят високи изисквания към изградената и изграждащата се

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

селищна, селскостопанска, транспортна, комуникационна и др. инженерна инфраструктура. Рискови за общината са териториите заети от активни свлачищни процеси, които изискват постоянно проучване, мониторинг, противосвлачищни и противоерозионни мероприятия. Платовидният релеф на вододелните ридове, в съчетание с черноземните почви, създава благоприятни условия за развитие на земеделието. Тези територии отдавна са превърнати в обработваеми земи. Земеделската дейност обаче трябва да бъде съобразена със спецификата на процесите на ерозия и суфозия, протичащи в слабо споения скален фундамент. Крайбрежните дунавски низини са заети от множество блата, някои с временен характер, и „старици” (стари речни ръкави, които към момента са отводнени). Релефът в тях е частично антропогенизиран в резултат на изграждането на защитни диги и отводнителни канали, както и на обработваеми земи. Удобни за изграждането на пристанища по дунавското крайбрежие са устията на основните притоци. На територията на община Лом това е едноименната река, при чието устие функционира едно от големите български товарни дунавски пристанища - Лом.

Съществен риск за област Лом се крие с факта, че Ломската депресия се отличава с повишена сеизмична активност. Това поражда потенциални рискове свързани с опазване живота и здравето на населението, както и целостта на инфраструктурата. За намаляване на този риск следва да се създадат мерки за защита на населението, включително неговото периодично обучение и подготовка за реакции в кризисни ситуации.

1.1.1.2. Полезни изкопаеми

Ломският въглищен басейн е единственото находище на лигнитни въглища в Северна България. Възрастта му е плиоценска, а запасите се оценяват на 220-240 млн. тона. Поради неблагоприятни хидрогеоложки условия не се експлоатират.

На територията на община Лом няма други значими находища на полезни изкопаеми с големи запаси или потенциал. Територията разполага с достатъчен природноресурсен потенциал на инертни материали - пясъци, чакъли, в случай че, добивът на такива би бил необходим в бъдещо време. Находище на торф има северозападната част на общината, в района на селата Добри дол и Сливата.

Единствената дългосрочна перспектива за стопанска инициатива на община Лом в областта на полезните изкопаеми е лигнитният въглищен басейн. Проучвания посочват, че в него се съдържат около 14 % от лигнитните въглища на страната. При добра преценка на условията за експлоатация и подходящи технологии този басейн може да премине от категорията „перспективен” към категорията „експлоатиран”. Тъй като този вид ресурси са изключителна държавна собственост, бъдещата експлоатация е изцяло подчинена на държавната политика в областта на енергийните ресурси. Основния извод е, че полезните изкопаеми няма да оказват важно значение за социално - икономическото развитие на община Лом до края на 2020 г.

1.1.1.3. Климат и климатични ресурси

Територията на общината попада в областта на умерено-континенталния климат.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Основни фактори за неговото формиране са географското положение, особеностите на надморската височина и релефа, елементите на атмосферната циркулация, радиационните условия. Като част от територията на Западната Дунавска равнина, община Лом изпитва влиянието на трансформирани въздушни маси с различен произход, като за това важно значение имат орографските бариери на Карпатите и Стара планина, и широката отвореност на Дунавската равнина на изток и североизток към Източноевропейската равнина. За климата на Западната Дунавска равнина голямо значение имат идващите от северозапад влажни океански въздушни маси. През студеното полугодие важно климатообразуващо значение имат континенталните въздушни маси. С по-малка честота е влиянието на проникващи от юг тропични въздушни маси, главно през топлото полугодие.

Продължителността на слънчево греене за територията на община Лом е средно 2085 h годишно с максимум през юли /323 h/ и минимум през декември /58 h/. За повечето станции в равнинната и хълмистата част на страната сумите варират от 2000 до 2250 h. Разположението на ст. Лом на брега на река Дунав благоприятства регистрацията на повече дни с мъгла или ниска облачност, което поставя станцията по-близо до долната граница на средните суми на слънчево греене. Средногодишно дните с мъгла в станцията са 41,3, а най-много са те през декември - средно 9,8 дни. Средната годишна облачност е 5,4 бала, с най-високи средни стойности през декември - 7,4, а най-ниски - през август /2,8 бала/.

Според данните от Климатичен справочник на България /т. 3, 1983/, които обхващат периода 1931-1970 г., средната годишна температура за станция Лом е 11,6 °С, като най-ниската средномесечна е през януари /-2,1 °С/, а най-високата - през юли /+23,4 °С/. Абсолютната максимална температура е измерена през месец август /+42,3 °С/, а абсолютната минимална - през месец януари /-29,9 °С/.

В последните години се публикуват все повече данни и анализи за климатичните изменения в различни територии вкл. в България. Тези анализи съпоставят периоди с различна дължина с периода 1961-1990 г., определен като климатична норма от Световната метеорологична организация. Средната годишна температура в ст. Лом е 11,7 °С /период 1961-2005 г./, което доказва повишение с 0,1 °С в сравнение с нормата. Отчита се повишение на средните януарски температури за периода 1961-2005 г.: средната стойност е -0,6 °С при норма -0,9 °С /1961-1990/. Средната юлска температура /23,0 °С/ е с 0,4 °С по-висока от нормата. Това доказва, че измененията на климата са в посока по-високи температури през зимата и лятото /общо затопляне/ и съкращаване продължителността на преходните сезони пролет и есен.

Сравнението на данните от двата източника показва по-големи различия през зимния период, който е станал относително „по-топъл”. В резултат средната годишна температурна амплитуда намалява от 25,4 °С /за периода 1931-1970/ на 23,6 °С /за периода 1961-2005/. Стойностите на абсолютните максимуми и минимуми се запазват.

Дължината на изследвания период е важна при анализа и изводите за подобни изменения. При по-къс период /30 години/ се отчитат още по-високи средни стойности. На база на средни данни за периода 1979-2008 г., за ст. Лом са измерени следните средни стойности: най-ниска температура - януари +0,3 °С, най-висока - юли +23,5 °С, средна

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

годишна + 12,0 °С.

От агроклиматична гледна точка са важни периодите на устойчиво задържане на температурите над 0, 5, 10 и 15 °С. В 316 дни от годината температурата на въздуха се задържа устойчиво над 0 °С /средно между 9 февруари и 23 декември/. В 252 дни тя е над 5 °С /между 14 март и 22 ноември/, в 205 дни - над 10 °С /между 3 април и 26 октомври/ и в 155 дни - над 15 °С /между 29 април и 2 октомври/, данните са за периода 1931-1985 г. Важни са температурните суми през активния вегетационен период /над 10 °С/, които за станция Лом са 3800 °С. Може да се предположи, че за последните 30-40 години тази сума се е увеличила предвид тенденцията на повишение на средните месечни температури, особено през зимния период. Тази стойност е една от високите за страната, с изключение на районите по поречието на река Струма на юг Кресненския пролом и е съпоставима с тези по поречието на река Марица и части от южното Черноморско крайбрежие. Крайдунавските низини, част от които е и община Лом, са местата с най-топло лято в умерено-континенталната климатична област в България. Средната продължителност на безмразовия период по брега на река Дунав е 15–20 дни, но това важи за ивица, отдалечена от брега на не повече от 1-1,5 км.

Средните суми на годишните валежи могат също да бъдат сравнени за различни периоди. За периода 1931-1985 г. в станция Лом средната годишна валежна сума е 558 mm. Главният максимум на валежите е през юни /71 mm/, а главният минимум - в края на лятото, през септември /35 mm/. Отбелязват се и вторични максимум и минимум, съответно през ноември /52 mm/ и февруари /37 mm/. Сезонното разпределение показва изравнени суми през пролетта и лятото, най-малко са валежите през зимата. Периодът 1961-2005 г. показва лек спад на годишната сума - 544 mm, която обаче е еднаква с нормата /543 mm/. Известни различия в сравнение с първия период има по отношение на месечното разпределение на средните суми, най-вече изместване на главния минимум от септември в август /33 mm/. За периода 1979-2008 г. средната годишна сума е 547 mm, най-ниската средна месечна е през септември /33 mm/, а най-високата - през юни /65 mm/. Интересно е, че сумите през януари, февруари и март са почти изравнени, но вместо през февруари, вторичният минимум се измества през януари /40 mm/. Наличието на преходност в режима на валежите /два максимума и два минимума/ е характерно за поречието на Дунав не само на територията на България, но и в страни нагоре по течението. Някои изследователи предполагат, че причината е навлизане на средиземно климатично влияние по долините на Драва и Сава към поречието на Дунав и закономерно увеличаване на валежите през ноември. По-ниската годишна валежна сума в крайдунавските низини, вкл. и община Лом, в сравнение с други части от Дунавската равнина, се дължи на валежна сянка, създавана от Карпато-Балканската орографска дъга. Тя ограничава нахлуването на въздушни маси от север, запад и югозапад.

Може да се обобщи, че за разлика от температурите, при сумите и режима на валежите в района на станция Лом няма значителни изменения. Налице е слаба тенденция на намаляване. Съчетанието на тенденцията на по-високи зимни температури и сравнително малкото количество валежи води до намаляване на водните запаси през този сезон. От друга страна се засилва честотата на поройните валежи, води до редица неблагоприятни

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

последници свързани с процесите на ерозия, свличания, наводнения и други.

Максималният денонощен валеж в станцията е 94 mm, отчетен през месец юни 1940 г. Средните месечни максимални денонощни количества варират между 12 и 24 mm, а средното годишна стойност е 39 mm. През годината преобладават дните и количеството на течните валежи, които са регистрирани през всички месеци. Най-много дни с дъжд има през пролетта, като максимумът е през месец май - средно 14 дни. Най-малко са през януари - средно 3 дни. През студеното полугодие се регистрират повече дни с твърди валежи. За станция Лом те са отчетени през месеците от октомври до април, като в четири от тях - от декември до март валежи от сняг има в над 50% от годините в разглеждания период 1931-1985 г. Най-много дни със снеговалеж има през януари - средно 6 дни. Продължителността на задържане на снежната покривка също има важно климатично и стопанско значение. Средната продължителност на задържане на снежна покривка за годината е 44 дни. Дни със снежна покривка се отчитат от третото десетдневие на декември /средно 5 дни/ до първото десетдневие на март /средно 3 дни/. Най-много дни със снежна покривка има през януари /средно 19 дни/ и през февруари /средно 18 дни/. Напълно закономерно задържането на снежната покривка е свързано и с отчитането на отрицателни температури през този период на годината.

Интересно е да се отбележат и периодите без валеж с максимална продължителност - средно това са 13 дни през септември и октомври, като с близки стойности са и юли /11 дни/, и август /12 дни/. През лятото и началото на есента се оформя период на засушаване свързан с намаляването по честота и количество на валежите и отчитането на максимални стойности в хода на температурата. Това е важно условие за необходимостта от напояване на земеделските култури.

Ветровата дейност е също важна характеристика на климата в дадена територия. Средната годишна скорост на вятъра в ст. Лом 1,7 m/s. С най-високи скорости са ветровете през пролетта - март и април /2,2 m/s/. Тяхната скорост отслабва през летния и есенния период до 1,2-1,3 m/s. Разположението на територията в умерените географски ширини предполага активизация на циклоналната дейност през пролетния сезон. Тя е свързана не само с повишаване на валежните количества, но и с регистриране на ветрове с по-голяма скорост при преминаването на студени атмосферни фронтове от атлантически циклони. Доминират западните и северозападните ветрове. Важен показател за стопанската дейност е броят на дни със силен вятър /над 14 m/s/. За станция Лом този брой е 14,4 дни средногодишно, което е малко над средната стойност за страната /13 дни/. 92 % от тези ветрове имат западна посока.

При създаването на устройствени планове на територията, изграждането на индустриални и добивни площадки и съоръжения, жилищни райони и др., е важно съобразяването с посоката и скоростта на ветровата дейност. Трябва е да се има пред вид и броят на дните с тихо време, при което въз въздуха се задържат различни замърсители. Запрашването на въздуха при тихо време е свързано и с активната земеделска дейност. За община Лом в този аспект най-рисков е лятно-есенният период.

От агроклиматична гледна точка климатът на община Лом може да бъде определен

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

като полутопъл, сух, степен, при който сухите месеци са повече от три, а максималният безмразов период е по-малък от пет месеца.

1.1.1.4. Води и водни ресурси

В хидрогеоложко отношение община Лом попада на територията на Северобългарския артезиански басейн и неговия Ломски подрайон. Ломската депресия е обширна негативна структура с продължително геосторическо развитие. От хидрогеоложка гледна точка важно значение имат запълващите я неогенски и кватернерни водоносни отложения. Напорните пресни води се съдържат в два пясъчни пласта на плиоцена /меот и понт/.

Над тези пластовете се разполагат грунтовите води. Крайдунавските низини са част от територията на страната с най-големи запаси на ненапорни води. Алувиалните им отложения от чакъли, пясъци и глини имат мощност от 10 до 30 m. Те са с голям коефициент на филтрация, който за Арчаро-Орсойската низина е до 100-150 m за денонощие. Най-характерната особеност на тази низина е, че в нейната основа лежи понтския водоносен хоризонт, който тук се разтоварва чрез възходящ филтрационен поток. Режимът на нивата на подземните води се обуславя от водните стоежи на р. Дунав и от работата на отводнителната система. Динамиката на подземните води в низината е извънредно променлива във времето.

Долноцибърската низина е разположена в централната част на Ломската депресия. В нейната основа лежат отложенията на Брусарската свита, които на места са размити и отнесени от реката, така че терасата в тези участъци лежи непосредствено върху понтския водоносен хоризонт. Филтрационните свойства са много добри, коефициентът на филтрация достига 120 m за денонощие. Режимът и балансът на подземните води се определя от нивото на р. Дунав и от работата на отводнителната система. При най-високи води филтрационният приток от реката към низината възлиза на 0,56 m³/s, като в същото време отводнителната помпена станция изхвърля 0,58 m³/s. Естественният подземен отток на низината към р. Дунав при ниски води е изчислен на 0,2 m³/s.

Добри запаси на грунтови води има в речните тераси на реките Лом и Цибрица. Те подхранват с водите си понтския и брусарския водоносен хоризонт.

Химичният състав на подземните води е хидрокарбонатно-калциев или хидрокарбонатно-магнезиев. Част от грунтовите води в крайдунавските низини са замърсени с повече нитрати, фосфати, пестициди и др. химични съединения, свързани с активното използване на площите за земеделие. Значението на тези води е важно от гледна точка на използването им за водоснабдяване в бита и промишлеността. Община Лом разчита много за своето водоснабдяване на подземните води от структурата на Ломската депресия, което изисква да има постоянен и строг контрол на водоизточниците.

Основна речна артерия в общината е река Лом /92,5 км/, която извира под вр. Миджур в Чипровска планина. Тя е от средно големите по дължина и площ на водосбора реки в страната. На територията на общината попадат нейното долно течение и устие /общо около 17 км дължина/. Тук реката не получава притоци. Речното ѝ корито меандрира, на места има

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

„старици” /стари речни корито, които към този момент са отводнени/. Речната долина е с подчертан асиметричен профил, със стръмен десен и полегат ляв долинен склон. Попада в областта с умерено-континентално климатично влияние върху речния отток. Той е силно променлив, средното му годишно количество близо до устието е 7,39 m³/s. Периодът на пълноводие на река Лом при с. Трайково е от февруари до юни, а на маловодие от юли до октомври, с преходна фаза от ноември до януари. Най-ниската средномесечна стойност е 2,13 m³/s, отчита се през месец август. Месеца с най-голямо количество на валежите май е и с най-висока стойност на средномесечния отток през годината - 14,6 m³/s. Високи стойности има оттокът и през април /14,4 m³/s/. Като цяло са проявени добре пролетното пълноводие и лятно-есенното маловодие. Повърхностното подхранване на реката е дъждовно-снежно, което е характерно за около две трети от територията на страната. Повърхностното подхранване доминира над подземното /за Дунавската равнина съотношението е 59:41%. Температурата на водата се изменя средномесечно от 1,5 °C през януари до 19,7 °C през юли, като максималната достига 26 °C. През зимния сезон се образува брегови лед в продължение на средно 20 дни. Ледови явления може да се наблюдават през периода декември-март. Средната годишна мътност на река Лом при село Трайково е 512 g/m³, като количеството на плаващите наноси се увеличава най-много в периода на пълноводие /месец май/. По химичен състав водите са хидрокарбонатно-калциево-сулфатни със средна минерализация 122,3 g/l.

Проблем във връзка със стопанската дейност са речните прииждания /състояние на високи води за няколко дни/. За реките от територията на Западната Дунавска равнина средната честота на тези случаи е различна и се проявява през всички месеци на годината. Най-много такива състояния се регистрират през периода на пълноводие. За река Лом при с. Трайково това е месец април с 24,1 %. Висок е делът на високите вълни и през месец май /17,2%/. Продължителността на приижданията зависи от времетраенето и количеството на валежите, площта и формата на водосборния басейн, от средния наклон на територията и залесеността. По степен на поройност река Лом се класифицира като средно поройна. През 2005 г. значителни наводнения опустошават големи територии в цялата страна, като засягат водосборите и от западната част на Дунавската равнина.

Разположението на гр. Лом на дунавския бряг определя и риска от прииждания и наводнения от река Дунав. Високите води по река Дунав в българския участък имат най-голяма честота през периода на снеготопене и увеличаване на валежите през пролетния сезон. Най-високи са водните количества през април и на второ място през май. Това са и месеците с най-висока честота на проява и риск от наводнения. През април 2006 г. нивото на река Дунав при Лом достига рекордните 985 cm. Залята е цялата крайбрежна зона с административни и жилищни сгради, а пристанището преустановява работа. Чрез изграждане на 4 насипни диги е спасена централната градска част.

Необходимостта от изграждане на брегоукрепително съоръжение, е вследствие от критичните водни стоежи на р. Дунав и наводнението на градската крайбрежна част през 2006 г. В периода 2009-2011 г. на територията на община Лом се осъществява проект „Укрепване брега на река Дунав в района на градската част на гр. Лом“. В процеса на

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

реализация на проекта, е изградено брегоукрепително съоръжение с дължина от около 800 метра. Брегоукрепването е извършено в района на западния край на т.нар. „Белия кей” на „Пристанище – Лом” и „Морска администрация – Лом”. Конструкцията представлява съчетание от противосвлачищни мерки и предпазване от екстремно високи водни стоежи, целящи защита на града в този участък от наводнения.

През 2013 г. Басейновата дирекция за управление на водите в Дунавския район определя и картографира райони с потенциален риск от наводнения, създава планове за управлението им. В територията на община Лом такъв район е протежението на целия дунавски бряг, в който рискът е степенуван като „висок”. Най-застрашени в това отношение са ниските части от крайдунавските низини, както и самият град Лом, което изисква системата от защитни диги и отводнителни съоръжения да бъде под постоянен контрол и поддръжка. Проблемът с преодоляването на дунавските наводнения е от изключителна важност за общината и нейния общински център. Той създава риск за здравето и живота на населението, унищожаване на важни инфраструктурни обекти и като цяло парализиране на нейните основни функции.

1.1.1.5. Почвени ресурси

Широкото разпространение на лъсовия скален субстрат и умерено-континенталните климатични условия са част от основните фактори за разпространението на черноземите на територията на община Лом. Най-обширни площи заемат карбонатните /calcic/ и обикновените /излужените, haplic/ черноземи /Chernozems, FAO/. По-голямата част от вододелните плато са заети от песъчливо-глинестите карбонатни черноземи. Те имат до 40-60 cm мощен хумусен хоризонт. На повърхността съдържат специфични образувания - карбонатни мицели. Тяхното отлагане в дълбочина може да достигне 150 cm. В част от районите с активни свлачищни и ерозионни процеси този почвен тип е средно и силно ерозиран - по северния склон на вододелното плато между реките Лом и Цибрица, част от десния долинен склон на река Лом и др. Обикновените черноземи имат тежък песъчливо-глинест механичен състав. Тяхно образуване е протекло при наличие на лесостепна растителност. Те са по-широко разпространени в Дунавската равнина, но на територията на община Лом заемат по-малка площ от карбонатните. Разпространени са най-вече на запад от долината на р. Лом по вододелното плато, както и близо до дунавския бряг, от двете страни на устието на реката. Имат по-добри агропроизводителни свойства от карбонатните заради тежкия си механичен състав и по-високата водозадържаща способност. Това са едни от най-плодородните почви в страната. В района на свлачището при селата Орсоя и Сливата те са ерозиранни.

В най-източните периферни части на общината, на територията на Долноцибърската низина са развити ливадни черноземи /gleyic Chernozems/, тежко до средно песъчливо-глинести. Площите са малки. В Арчаро-Орсойската низина преобладават заблатените ливадни черноземовидни почви с тежък песъчливо-глинест до леко глинест механичен състав. Тези два типа ливадни почви са разпространени във високите части на заливната и първата надзаливна тераса на река Дунав в крайбрежните низини. Те имат добре развит

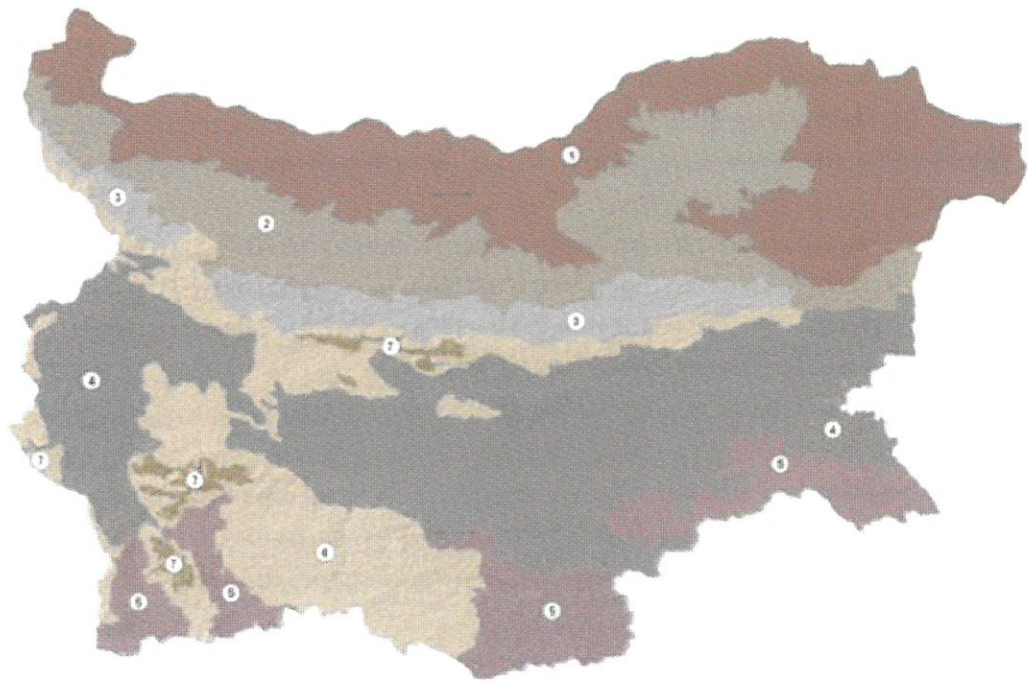

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

хумусен хоризонт до 60-70 cm и дълбок почвен профил до 90-100 cm. Това са богати на органично вещество почви. Известни са с високото си плодородие. Подходящи са за повечето земеделски култури.

Върху заливните тераси на река Лом са развити алувиално-ливадни почви /eutric Fluvisols, FAO/. Имат пясъчлив и пясъчливо-глинест механичен състав. Притежават хумусен хоризонт с мощност от 10 до 40 cm. По-голяма част от тези почви се отличават с високо плодородие. Подходящи са главно за зеленчукопроизводство, но също и за фуражни, технически и овощни култури.

Община Лом притежава почвено разнообразие с високо до много високо природно плодородие. Благодарение на това територията има дългогодишни традиции в активно развитие на земеделието. Важен проблем е опазването на плодородието на почвата от процесите на водна и ветрова ерозия, които в отделни територии са свързани с активните свлачищни процеси и липсата на горска растителност. /

Карта на основните АГРОЕКОЛОГИЧНИ райони

- 1 - район на черноземите
- 2 - район на сиво-кафявите горски почви
- 3 - район на сиво-кафявите подзолисти почви
- 4 - район на чернозем-смолниците и канелените горски почви
- 5 - район на канелените горски почви на преходносредиземноморската подзона
- 6 - район на кафявите планински горски почви
- 7 - район на планинско-ливадни почви

Фигура 1 Агроекологични райони на България

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

1.1.1.6. Биологично разнообразие и горски ресурси

Растителност

Ландшафтите на крайдунавските низини се отличават с висока степен на антропогенизация. Това е довело до коренна промяна на растителността. Естествената ксерофитна лесостепна растителност е запазена на малки площи. Естествената растителност е типична за умерено континенталния климатичен пояс: тополови гори и единични съобщества от клен, ясен, липа, върба.

Срещат се отделни представители на сребролистната липа *Tilia tomentosa*/, горуна *Quercus daleshampii*/ и полския клен *Acer campestre*/. На много ограничени пространства има съчетание на цер и мъждрян *Fraginus ornus*/. Непосредствено до брега на река Дунав са запазени смесени гори от мъждрян, сребролистна липа и полски бряст *Ulmus minor*/, някъде и в съчетание с полски клен. На самия дунавски бряг и по островите в реката са разпространени черна елша *Alnus glutinosa*/, бяла върба *Salix alba*/, черна *Populus nigra*/ и бяла *Populus alba*/ топола. В заблатените територии на низините има хигрофитна и хидрофитна растителност от формациите на камъша, тръстиката и папура. Около осушените блата и езера има халофитна растителност. По вододелните плата, извън обработваемите площи, са разпространени възникнали вторично ксерофитни съобщества на белизмата, луковичната ливадина и садината. В пасищните райони доминират пасищният райграс и трескотът.

Вековната коренна промяна на растителността от територията на община Лом е довела последователно до промяна в облика на ландшафтите, в съотношението между топлината и влагата, до ускоряване на ерозионните и свлачищните процеси, промяна в структурата и състава на почвената покривка и др. За укрепване на дунавския бряг се извършват залесителни мероприятия, най-често с тополови насаждения. Основен проблем е незаконната сеч, особено в крайдунавските низини и по поречието на река Лом, който води до още по-силното намаляване на естествените първични, вторични или изкуствените степни, горски и крайречни формации, както и нерегламентирано увеличаване на площите с обработваеми земи в териториите на защитени природни зони.

Животински свят

Умерено-континенталният климат, широкото разпространение на лъоса, наличието на отделни места на лесостепна растителност и широкото разпространение на площи със зърнени и други селскостопански култури е довело до разпространение на гризачите, като заек, добруджански хомяк, степна домашна, източноевропейска и полска мишка, лалугер и др. Районът се обитава още и от таралежа, обикновената и малката кавяфозъбка, малката земеровка. В блатата край Дунав се срещат язовецът и видрата. Хищниците са представени от лисицата. От орнитофауната преобладават водоплаващите и водообитаващите птици, някои от тях редки и защитени, обитават рибарниците при село Орсоя, създадени на мястото на Орсойското блато. Това са малък воден бик, малък корморан, орел рибар, белоока потапница, белоопашат морски орел, блестящ ибис, бял щъркел, ливаден блатар, ливаден дърдавец, няколко вида чапли, чайки, рибарки и др. Освен тях са разпространени обикновен мишелов, късопръст ястреб, яребица, пьдпъдък, гълъб, гургулица и др. От земноводните и

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

влечугите основни и важни за опазване представители са червенокоремна бумка, ивичест смок, обикновена блатна костенурка, шипоопашата костенурка, добруджански тритон. Водите на реките Лом и Дунав са обитавани от распер, балкански щипок, белопера кротушка, черна мряна, ивичест бибан, голяма и малка вретенарка, голям щипок, карагъоз (дунавска скумрия), сабица, високотел бибан и др. От безгръбначните ценни за опазване са видовете бисерна мида и бръмбар рогач.

1.1.1.7. Основни изводи относно природно-ресурсния потенциал на община Лом

Географското разположение на общината създава отлични предпоставки за разгръщането на активна стопанска дейност и развитие на ефективно сътрудничество на всички нива в областта и района. Основно значение в тази насока има разработването и прилагането на обоснована и ресурсно осигурена инфраструктурна, главно транспортна и икономическа политика, ориентирана към транспорта, индустрията, земеделието, животновъдството, алтернативния туризъм, насърчаване използването на ВЕИ.

Общината се отличава с много благоприятно транспортно географско положение, което се подкрепя от основните направления жп. линиите София-Лом и София-Видин, изградени добри връзки с близко преминаващия транспортен коридор по пътя E79, така и от субпаралелните пътища София - Велико Търново - Шумен – Варна и София – Плевен – Русе. Основен транспортен център е град Лом. Важно значение за общината имат вътрешнообластните комуникации и особено връзката с гр. Монтана и Видин за въвличането на малките селища в западната и южна част на територията в по-активен стопански живот.

Релефът на територията е предимно низинен. Доминират земите с надморска височина до 100 м. Общият наклон на топографската повърхнина е към долината на река Лом. Низинният релеф е отлична предпоставка за обработването на земите, изграждането и поддържането на инфраструктура, благоустрояването на населените места. Хълмистите терени на юг и изток създават добри условия за отглеждането на лозя, овощия, пасища.

Ломската депресия се отличава с повишена съвременна сеизмична активност. Това крие определени рискове за населението и стопанството на общината и следва да бъде предмет на целенасочено планиране за защита от бедствия, аварии и катастрофи.

Литоложката основа благоприятства за формирането на богатото почвено разнообразие на района и обилието на подземни водни ресурси. Запасите на полезни изкопаеми са незначителни и няма да оказват съществено влияние върху социално-икономическото развитие на общината в бъдеще.

Климатичните режими по територията благоприятстват комфорта на населението. Като неблагоприятни могат да бъдат посочени недостатъчните валежи и високият брой на дните с мъгли. Рисковите фактори се свързват с възникването на условия за проява на екстремни обилни извалявания, чиито последици имат силно негативен ефект - наводнения, ерозия, деструкция. Условията предполагат още проява на летни засушавания, възможност за възникването на полски пожари, дефицит на атмосферна и почвена влажност.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

В агроклиматично отношение територията се определя като умерено гореща и с висок риск от засушаване. При използване на поливни мероприятия тя има висок потенциал за развитие на всички интензивни подотрасли на растениевъдството.

Добрите показатели за продължителност на слънчевото греене дават основание да се твърди, че в района съществува много висок потенциал за използването на слънчевата енергия в качеството ѝ на възобновим източник на енергия. Възможност съществува и по отношение на добива на култури /рапица, соя, слънчоглед и др./ за производство на биогорива, както и ветрова енергия.

Районът се характеризира със добра отточност и средно изпарение, което обуславя умерен риск от засушаване. Голям процент от речните води се формират за сметка на подземните води, което изисква тяхното опазване. Районът е рисков по отношение на наводненията и съпровождащите ги нарушения на речните корита и промени в заливната тераса. На това основание важно значение за стопанската практика имат хидротехническите корекции и изграждането на защитни диги.

Поддържането на водните ресурси изисква специално внимание по отношение на: поддържането на естествената горска растителност, както и на растителността в речно-заливните тераси; почистването на речните корита от плаващи наноси и укрепване на речните брегове, където това е необходимо; съгласуване на изгражданата транспортна и друга инфраструктура с характеристиките на релефа и наличния потенциал за провокиране на ерозионни процеси.

Районът се отличава със значителни почвени ресурси, създаващи предпоставки за организация на широкоспектърно земеделие. Опазването на почвите е съвременна необходимост и тя се свързва с възможни проблеми, породени от естествени фактори като ерозионни процеси /особено в землищата на селата Орсоя, Добри дол и Сливата/, преовлажняване, деструкция в условията на наводнения. На това основание почвената покривка е уязвима на антропогенно натоварване, предимно в посока замърсяване от употребата на торове в земеделието, засоляване /при напояване/, деструкция на почвения профил.

Естествената растителност има функциите на основен фактор за формирането на водните и почвените ресурси в общината, за предотвратяване на наводненията и смекчаване на негативните ефекти от засушаванията. На това основание е необходимо тяхното поддържане и опазване в близки до естествените им характеристики, както и ограничаване на антропогенизацията в горски условия за недопускане на процеси на фрагментация и деструкция. Също така защитените зони на територията на общината са отлична предпоставка за развитие на алтернативен научно-познавателен туризъм и провеждането на научни изследвания.

1.1.2. Състояние на местната икономика

Анализът на икономическото състояние е базиран на последните официални данни на НСИ (към 2018г.) и проведени структурирани интервюта и фокус групи със заинтересованите лица в община Лом. Състоянието на местната икономика в община Лом е

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

продиктувано и следва общото икономическо състояние на областта. Областта е сред най-ниско икономически развитите в страната (Добавена стойност по факторни разходи е 497097 хил. лв. за 2018 г.⁸). Характерът на местната икономика зависи от множество фактори. Сред най-важните са: демографските фактори и условия, особеностите на селищната мрежа, параметрите на различните видове инфраструктура, както и наследените производствени традиции и съвременните пазарни тенденции. Въпреки слабостите в икономическо отношение може да се каже, че съществуват редица възможности за укрепване на местната икономика.

Икономиката в община Лом оказва ключово въздействие върху развитието на икономическото състояние на област Монтана. Стойностите на основните икономически показатели я поставят на второ място в областта, след община Монтана.

На територията на община Лом, към 2018г. функционират 729 икономически субекта.

Таблица 1. Брой нефинансови предприятия на територията на община Лом по години

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Предприятия (бр.)	728	726	695	681	698	704	711	716	729

Източник: НСИ

В периода 2010-2018 г. броят на предприятията в нестопанския сектор се запазва на относително еднакво равнище. Подобряването на бизнес климата е предпоставка за плавно нарастване на предприемаческата активност на местното население, през втората част на периода. В същото време броят на заетите устойчиво намалява от 4555бр. през 2010г. до 4123бр. За 2017г. броя на заетите е най-малък (4085), като това са с 470 лица по-малко в сравнение с началото на изследваният период. Тези данни говорят за наличие на социални и икономически проблеми. Необходимо е прилагането на мерки за увеличаване на работни места и насърчаване наемаването на работници и служители от страна на съществуващите стопански субекти. Тази слабост е възможно да се преодолее и чрез мерки за повишаване на предприемачеството; привличане на квалифицирани лица извън общината; повишаване квалификацията на безработните и насърчаването им за включване отново на пазара на труда.

Периода се характеризира и с намаляване на броя на по-големите предприятия за сметка на микропредприятията с персонал под 10 човека. Всичко това поставя сериозни предизвикателства пред възможността за осигуряване на добър жизнен стандарт на населението в общината.

Инвестициите за придобиване на ДМА по данни на НСИ за 2018г. в област Монтана са в размер на 150 011 хил. лв. Те са съсредоточени в три основни сектора селско, горско и рибно стопанство (32,35%), добивна и преработвателна промишленост (33,05%) и търговия, ремонтни дейности, хотелиерство и ресторантьорство (19%). В допълнение за

⁸ НСИ, 2020 [Заявка справка \(nsi.bg\)](http://nsi.bg)

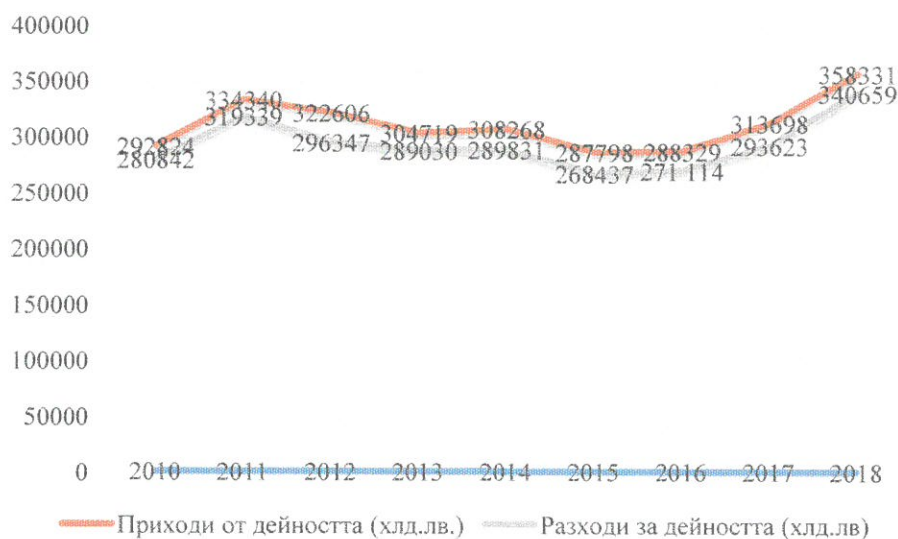

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

сектор държавно управление, образование, здравеопазване и социални дейности (7%). Чуждестранните преки инвестиции в нефинансовите предприятия са в размер на 35 542.2 (хил. евро).

Нефинансовите предприятия в областта са реализирали оборот в размер на 2 545 601 (хил. лв.). Те са произвели продукция за 1 691 511 (хил. лв.). Добавената стойност по факторни разходи се равнява на 497 097 (хил. лв.). В област Монтана преобладават микро предприятия с размер на персонала до 9 души. Техният процент е 92.2. Предприятията с персонал в размер на 10-49 заети лица в общия брой предприятия са 6.4%. Минимален е процента на средните предприятия размер на персонала между 50-249 заети лица, а именно 1.2% общия брой предприятия. Големите предприятия с персонал над 250 човека са едва 0.2%.

Нефинансовите предприятия в община Лом (за 2018г.), са произвели продукция за 22 1956 (хил.лв.), като приходите от дейността им се равняват на 358 331(хил.лв). Общата тенденция на нефинансовите предприятия показва сериозен спад в сравнение с началото на периода (2010г), когато размера на произведената продукция е 221 956 (хил.лв), а приходите от дейността са в размер на 358 331(хил. лв.). Отрицателният тренд е с най-голяма амплитуда през 2015г., когато размера на произведената продукция е 177 316 (хил.лв.), а приходите от дейността са в размер на 287 798(хил. лв.). След тази година се наблюдава плавно нарастване, което в края на периода доближава стойности от 2010г. Тези данни съответстват на общото развитие и протичащите икономически и социални процеси на територията на община Лом.

Фигура 2. Приходи и разходи от дейността на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката за периода 2010-2018г.

Източник: НСИ

Анализът на данните за приходите и разходите от дейността на нефинансовите предприятия на територията на община Лом показват, няма рязко разминаване между двата

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

показателя. Макар и да има спад в развитието на предприятията, главно в средата на периода, през последните години бизнес климата се подобрява, с което и приходите (респективно разходите) започват плавно да нарастват.

В следствие на дейността на предприятията намиращи се на територията на община Лом са реализирани печалби и загуби, чиято цифрова стойност е показана в табл. 2.

Таблица 2. Печалба и загуба от нефинансовите предприятия в община Лом по години

Години	Печалба (хил. лв)	Загуба (хил. лв)
2010 г.	16,150	6,024
2011 г.	25,423	13,292
2012 г.	26,790	2,124
2013 г.	16,387	3,116
2014 г.	19,181	2,907
2015 г.	19755	2402
2016 г.	18479	3031
2017 г.	20151	2114
2018 г.	19422	3774

Източник: НСИ

Най-голям е дялът (по численост) на предприятията в сектор Търговия и по-специално занимаващи се с ремонта на автомобили и мотоциклети. За 2018г. Техният размер е 339бр., като заетите са в размер на 1044 човека, което прави средно по 3бр. заети лица. Според този критерии може да се каже и тук преобладават микро предприятията. Приходите от дейността на тази група предприятия за 2018г., са равняват на 128 152 (хил.лв).

На следващо място се нареждат предприятията от Добивната промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; Канализационни услуги, Управление на отпадъци и възстановяване. В тази голяма група оперират 72бр. предприятия. За 2018г. те са реализирали 124 955(хил. лв.). В тях са ангажирани 1437 бр. лица. Средният брой на заети тук е около 20 човека.

Значение за община Лом имат и предприятията от Селско, Горско и Рибно стопанство. Тук оперират 46бр. икономически субекта. През 2018г. те са произвели продукция за 45589 (хил. лв.), като приходите от дейността им се равнява на 64764 (хил. лв.). В посочените предприятия са заети 312бр. лица, което прави средно по около 7 бр. заети в предприятие.

Въпреки, благоприятното географско разположение на гр. Лом транспорта не е на необходимото равнище. В сектора Транспорт, складиране и пощи оперират едва 39бр. предприятия. В тях са заети 227бр. лица, като средно се падат по 5.8бр. лица за предприятие. Те са реализирали приходи от дейността си в размер на 8043 (хил.лв.).

В общият обем от предприятия най-малък е дялът на тези, занимаващи се с Административни и спомагателни дейности, както и култура, спорт и развлечения. Те наброяват едва 20бр. През 2018г., техните приходи от дейността са 2045. В тях са заети 129

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

души персонал.

Фактът, че няма структуроопределящи предприятия в общината, изследването се съсредоточава върху локализираните на територията на Община Лом микро, малки и средни предприятия в сектор Индустрия по производствени икономически дейности. Според статистическите данни активните предприятия в текстилната икономическа дейност са 10, с годишен оборот под 2 милиона евро и под 50 заети лица. Общият брой на заетите в тези предприятия е 339. В ХВП активните предприятия са 13 с общ брой заети 161. В ИТ-ИКТ предприятията са 2 с общ брой заети 2.⁹

Таблица 3. Информация за предприятия в сектор „Индустрия“ на територията на община Лом през 2020 година¹⁰

Индустриални сектори	Брой предприятия	Общ брой служители	Приходи, лв.
Хранително-вкусова промишленост	12	161	3 374 995
Текстилна промишленост	10	339	3 774 000
Информационни технологии-ИКТ	2	2	31 999

Източник: Изпълнителна агенция за насърчване на малки и средни предприятия, *BG IndustryMap*

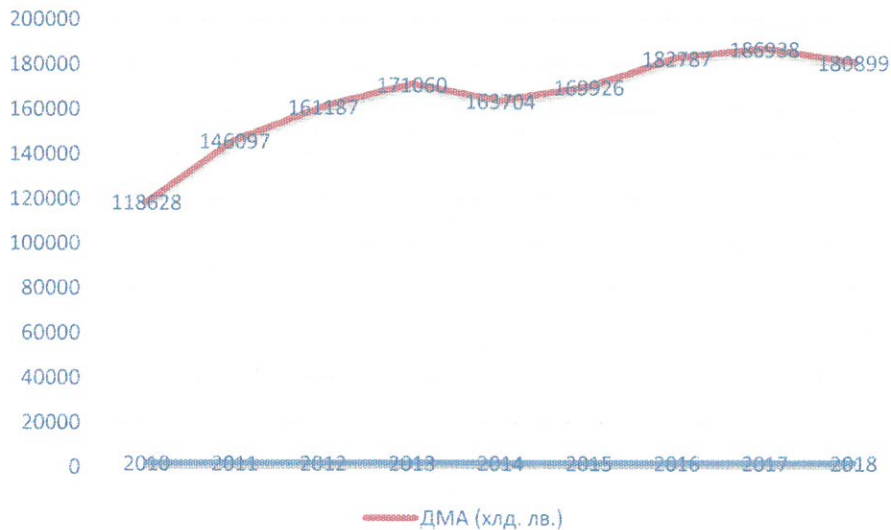
Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи също могат да бъдат индикатор за икономически просперитет в дългосрочен план, според техния вид. За целите на настоящия анализ е проследена общата им стойност, която бележи плавно нарастване. Основните инвестиции в ДМА (около 50%) са в селското стопанство, горско и рибно стопанство, което е добра предпоставка за развитие на земеделски дейности. По този начин се очертават приоритетите за развитие на общината.

⁹ Източник: ИАНМСП - [Списък с фирми - Картографиране на българската икономика \(bgindustrymap.com\)](http://bgindustrymap.com)

¹⁰ Стопанските субекти отговарят на критериите за микро-, малки и средни предприятия: до 9 заети, от 10 до 49 заети и от 50 до 250 души заети лица и под 2 млн. евро годишен оборот

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 3. Разходи за придобиване на ДМА в периода 2010-2018

Източник: НСИ

НИД - в целият Северозападен район (BG31 според ЕКАТТЕ) инвестициите в НИД са в размер на 37437 хил. лв. Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в община Лом са ниски. Те са едва в размер на 1 399 хил. лв. Персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност е в размер на 116 бр. Тези данни обясняват ниската иновативност в общината, както и липсата на иновативни предприятия.

Туризмът в района се нуждае от развитие. Налични към 2018 г. са само 4 места за настаняване. Те разполагат с 173 бр., реализираните нощувки са 7557 бр. Занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство на територията на община Лом са 50 икономически обекта. Те са реализирали приходи от дейността в размер на 3661 (хил. лв.). В тях са заети 1976р. лица.

Перспективите пред туризма в община Лом са насочени основно към развитие на културно-исторически риболовен, воден (речен) туризъм и др.

Предпоставки за развитието на туризма са наличието на множество обекти, част от културно-историческото наследство на общината. Сред тях:

- ✓ Градски исторически музей с експонати свързани с археология, етнология, история на България, както и художествени експонати.
- ✓ Крепост Алмус, средновековен паметник на културата, на площ от около 4 хектара.
- ✓ Дунавски парк, по течението на р. Дунав, подходящ за разходка и релаксация места, както и организиране на редица културни събития, спортни състезания и др.
- ✓ Добридолски манастир „Св. Троица“, изграден в средновековието. Манастира

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

се обитава от трима монаси и четирима послушника. Манастира предлага възможност за настаняване и нощувка на поклонници.

- ✓ Храмове и църкви – в града се намират няколко църковни храма с културно-историческа ценност. Сред най-значимите е Храмът "Успение Богородично", който е архитектурен паметник; Борунска църква "Свети Никола" съградена за пръв път още през времето на българския цар Михаил-Асен (1246-1257г). Тази църква също е паметник на културата. Друга църквата с ключова важност за града е "Свети Никола".
- ✓ Интерес представляват разположените в центъра на града къщи - паметници на архитектурата, построени в периода 1880 и 1940 г.
- ✓ Пожарна кула наблюдателница - архитектурен паметник на културата. Тя е първата кула от подобен тип в България. Построена е в 1879г. Към кулата функционира и музей на противопожарното дело.
- ✓ Културният календар на гр. Лом и провежданите събития от различен характер - фестивали, фолклорни и литературни конкурси, са добра предпоставка за развитие на културно-събитийния туризъм.
- ✓ Риболовен туризъм – наличието на р. Дунав предразполага развитието на риболовен туризъм. Перспективите за развитие на този тип туризъм се свързват с изграждане на подходяща инфраструктура за рибарско пристанище (лодкостоянка), обслужваща дейностите по непромишлен риболов. Наред с това перспективите пред развитието на риболовния туризъм са насочени към изграждане на къмпинг по поречието на р. Дунав.

Разгледаните възможности за развитие на туризъм в община Лом, към момента остават недостатъчно оползотворени. Съществуващите природни и културно-исторически обекти не са обвързани в достатъчна степен с традиции за развитие на сектора сред местните жители, изграждане на туристическа и съпътстваща инфраструктура, повишаване квалификацията на обслужващия и управленски персонал, ниска информационна обезпеченост на туристите и др.

Липсва туристически информационен център, който да спомага за развитие на туризма.

Състоянието на голяма част от сградите в централната градска част е лошо.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Снимка 1 Изглед от гр. Лом

Историческият музей не е ремонтиран от десетилетия, а пожарната кула наблюдателница е пред разпад. Дунавският парк е с добре изградена алейна инфраструктура, осветление, амфитеатъра в него е в добро състояние. В парка липсва видеонаблюдение, достатъчно съоръжения за спорт и забавление, липсват заведения за хранене. Това е предпоставка за разработване на проекти за подобряване на изградената инфраструктура в него. Съществуват множество предпоставки за развитие на Дунавския парк, свързани с оборудването му със съоръжения даващи възможност за привличане на туристи и местни жители.

Крепостта Алмус се намира в жилищен квартал непосредствено пред жилищен блок.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

В непосредствена близост има изградена детска площадка, която не съответства стилово на архитектурният паметник. Част от разкопките по крепостта продължават. Подходящо би било детското съоръжение да бъде преместено на друго място, а намиращите се под нея руини от Западната порта на Алмус, заедно с целия проучен сектор по протежение на западната крепостна стена да бъде консервиран, реставриран и експониран в съвременна градска среда. Това би спомогнало за получаването на стилово единство и за промотиране на крепостта като туристически обект.

Пречка пред развитието на туризма е липсата на достатъчно места за настаняване и задоволяване нуждите на туристите

Липсата на пристан за прием на туристически кораби също възпрепятства развитието на отрасъла, защото гр. Лом може да е отправна дестинация за много забележителности в района.

В тази връзка смятаме, че стремежът към оползотворяване потенциала за развитие на туризма в периода 2001-2027 г., следва да се обвърже с предприемането на целенасочени и комплексни мерки и дейности, насочени към преодоляване негативното влияние на факторите, оказващи задържащ ефект върху развитието на сектора на територията на общината.

Изводите от състоянието на икономическата среда могат да бъдат обобщени в:

- Стойностите на основните икономически показатели отреждат на община Лом второ място /след община Монтана/ в областната икономиката сред 11-те общини в областта.
- Икономическите субекти упражняващи дейност са предимно микропредприятия с персонал под 10 човека. Предприятията в общината се характеризират с ниска степен на иновативност. Липсват значителни инвестиции (включително и външни). Инвестициите в ДМА са съсредоточени предимно в сектор Селско, горско и рибно стопанство.
- Икономиката страда от липсата на квалифициран и мотивиран персонал.
- Туризмът притежава потенциал за развитие, който към момента не е оползотворен. Недостатъчна е степента на изграденост на туристическата и съпътстваща инфраструктура, незадоволителна е информационна обезпеченост за туристическите обекти и възможностите за практикуване на различни видове туризъм, липсва цялостен туристически продукт на територията на общината.

Въпреки това, стойностите на показателите за икономическа развитие показват, че през последните години плавно се повишава устойчивостта на местните предприятия, а бизнес климата се подобрява. Необходимо е да се приложат мерки за ограничаване влиянието на факторите оказващи задържащ ефект върху икономиката.

1.1.3 Развитие на социалната сфера и човешките ресурси:

Анализират се основни актуални показатели: демографски параметри (население, структура, прираст, коефициент на икономическа активност, заетост, равнище на

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

безработица и др.), както и състоянието на мрежата от здравни, образователни и социални услуги, дейностите в областта на културата.

Според *демографската статистика* към териториалния обхват на община Лом се включват 10 населени места, от които 1 град - общинският център гр. Лом и 9 села. В община Лом живеят 29 691 души¹¹.

Таблица 4 Населението по постоянен и настоящ адрес област МОНТАНА община ЛОМ¹² към дата 15.09.2020

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес	Постоянен и настоящ адрес в същото НМ
гр. Лом	25149	22583	21724
с. Добри дол	195	276	163
с. Долно линево	184	218	153
с. Замфир	883	891	807
с. Ковачица	1012	1120	890
с. Орсоя	42	80	35
с. Сливата	154	171	129
с. Сталийска махала	1253	1231	1091
с. Станево	197	261	171
с. Трайково	709	747	639
Всичко за общината	29779	27578	25802

Източник: ГРАО към 15.09.2020 г. < https://www.grao.bg/tna/t41nm-15-09-2020_2.txt >

Данните показват, че е налице урбанизационен процес в общината и това се потвърждава от факта, че 84.45% от населението е концентрирано в гр. Лом, а останалите 15.55% в другите населени места. Гъстотата на населението на 1 кв. км. е 75 човека. По този признак община Лом се нарежда на шесто място сред най-ниско населените райони в страната. Според половият признак населението е сравнително пропорционално, като 11802 са мъже и 12741 жени. Населението под трудоспособна възраст е 3483 души (1752 мъже и 1731 жени). Трудоспособното население е 13912 човека (46.86%). В над трудоспособна възраст са 7148 души, като доминира броят на жените в тази възрастова група (4463 души). Наблюдава се отрицателен естествен прираст на населението. Неговата стойност е (-14.‰), което е близо три пъти над средното за страната и бележи тенденция на нарастване. Коефициентът на смъртност при мъжете е най-висок 22.3 ‰ на 1 000 души от населението, а смъртността при жените е 21.2 ‰, а детската е в размер на 3 ‰.

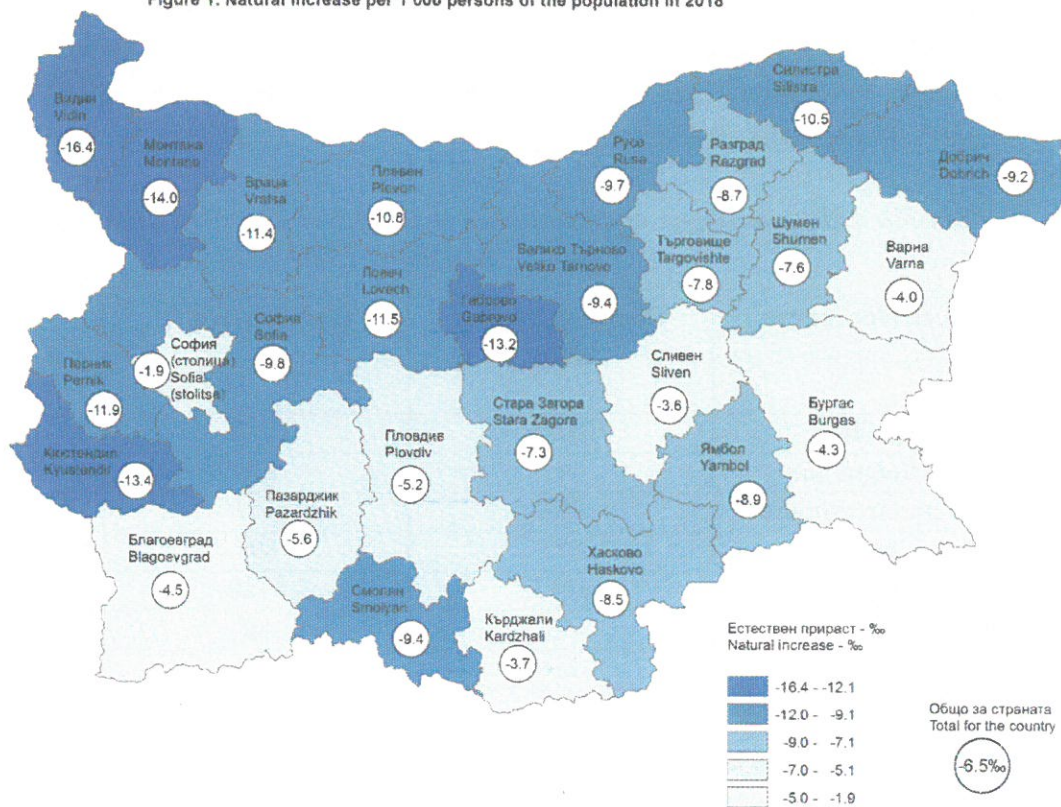
¹¹ Към дата 15.11.2020 г. от регистрите та ГРАО < https://www.grao.bg/tna/t41ob-15-11-2020_1.txt >

¹² ГРАО към 15.09.2020 г. < https://www.grao.bg/tna/t41nm-15-09-2020_2.txt >

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фиг. 1. Естествен прираст на 1 000 души от населението през 2018 година
Figure 1. Natural increase per 1 000 persons of the population in 2018

Фигура 4 Естествен прираст в България по области

По отношение на *пазара на труда* се наблюдава плавно намаляване на броя на заетите лица в сравнение с предходни години. Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение бележи тенденция към нарастване през последните две години, респективно през 2019 г. средната месечна заплата е била 925 лв., а през 2020 г. е 1016.67 лв.

Здравеопазването в гр. Лом е добре развито и добре функциониращо. Градът разчита на многопрофилна болница (МБАЛ „Св Николай Чудотворец“) с ДКЦ, които се помещават в две сгради. Болницата разполага с 55 лекаря, 3-ма фармацевти, 132 медицински специалисти по здравни грижи, болногледачи. Болницата разполага с 267 болнични легла, разпределени в 11 (стационарни) отделения, с второ ниво на компетенция, изключения Педиатрично отделение – с първо ниво на компетенция и 4 бр. нестационарни отделения. В структурата на болницата влизат още Клинична и Микробиологична лаборатория, Отделения за долекуване, Приемно-консултативен блок, Болнична аптека и др.

МБАЛ „Св Николай Чудотворец“ има редица преимущества, основните сред тях са:

- Отделението по трансфузионна хематология (ОТХ, Кръвен център), притежаващ трето ниво на компетенция. В него се задоволяват нуждите на лечебните заведения на територията на Лом, Монтана, Берковица и Козлодуй.
- Отделението по хемодиализа разполага с болничен транспорт, предлагащ

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

удобство на пациентите и спестява рискови контакти при придвижване до лечебното заведение.

- Отделението за долекуване предлага продължителни грижи за пациенти имащи нужда от продължителен болничен престой.
- Болницата разполага със самостоятелна кухня.

Основните проблеми в болничното заведение са свързани със:

- Липсата на кадри: лекари специалисти и специалисти по здравни грижи;
- Необходимост от подобряване/обновяване на апаратурата в някои от отделенията;
- Осигуряване на отоплението на болницата (отопляваща се на дизелово гориво).

Друг основен приоритет осигуряващ здравеопазването в община Лом е Диагностично-консултативният център – 1. Лом ЕООД (ДКЦ 1). ДКЦ 1 разполага с висококвалифицирани специалисти, добра организация, медицинска апаратура и оборудване, гарантиращи неговата конкурентоспособност. Здравното заведение предоставя грижи на населението от община Лом, гр. Вълчедръм, с. Якимово, с. Медковец и Бурсарци.

Освен специализираните медицински дейности предлагани от специалистите на здравното заведение, в него се поддържа постоянен график на утвърдени гостуващи лекари – специалисти от специализирани болнични заведения в гр. София.

Друго преимущество на ДКЦ 1 е предлагането на изнесени специализирани прегледи на пациенти от околните села.

Основен проблем на здравното заведение се явява материалната база, която има необходимост от подобрение (вътрешен и външен ремонт и реновиране).

Друга необходимост на ДКЦ 1 е свързана с подобряване/подмяна на апаратурата.

В гр. Лом има още 2 бр. медицински центъра и 5 лаборатории. Общият брой на лекарите в общината е 98 бр., от които 16 бр. общопрактикуващи и 19 бр. практикуващи дентална медицина. Лекари в лечебните и здравните заведения падащи се на 10 000 души от населението са в размер на 34.9 бр.

Образование

Образователната структура на територията на община Лом е балансирана.

Детските градини в гр. Лом към учебната 2018-19 са 9 бр. Те се обслужват от 53 бр. детски учители. В тях са настанени 622 бр. деца. В селата част от общината има две функциониращи детски градини. В тях са настанени 75 бр. деца и са обслужвани от 7 бр. учители.

Учебните институции в община Лом са общо 12, от които 9 общообразователни училища и 3 професионални гимназии. Общият брой на преподавателите са 249 бр. Според международната стандартна класификация (МСКО 2011) учащите в начално образование в класовете между I и IV (МОСКО 1) са 783 бр. ученика. В прогимназиално образование V – VII клас (МОСКО 2) се обучават 686 бр. ученика. В формите на средно образование VIII –

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

XII клас (МОСКО 3) се обучават 1321 бр. ученика.

Социални институции и дейности

В община Лом има множество социални институции и провеждани дейности насочени към здравно и социално подпомагане на населението в нужда.

Детските ясли са 3 с 64 места в тях, от тях са заети 61. В голямата си част те са в добро състояние, ремонтирани са и предоставят добри условия за отглеждане на деца.

В общината функционират специализирани институции с висока обществена значимост: Дом за пълнолетни лица с деменция; Дом за стари хора; Дом за пълнолетни лица с физически увреждания; Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост. Общият брой на лицата, настанени в социалните институции е около 160 бр.

В общината се развиват голям пакет социални дейности, като домашен социален патронаж, дневни центрове за стари хора, за социална рехабилитация и интеграция; за временно настаняване; за настаняване на лица с психични разстройства, за обществена подкрепа; центрове за настаняване на деца с и без увреждания, както и др. Всички социални дейности са обобщени в Таблица 5.

Таблица 5. Социални дейности в община Лом

Социални услуги	Описание на дейността (какво е направено съгласно планираното за периода)	Местоположение (нас.място)
Дом за пълнолетни лица с деменция Специализирана институция с капацитет 50бр.л	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с деменция, установена с протокол от ЛКК и/или с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	с. Добри дол общ. Лом, ул."Първа" №45
Дом за стари хора Специализирана институция с капацитет 25бр.л	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно Кодекса за социално осигуряване, включително на онези от тях, които имат процент намалена работоспособност, установен с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	с. Добри дол, общ.Лом, ул."Първа" №45
Дом за пълнолетни лица с физически увреждания Специализирана институция с капацитет 50 бр.л	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с физически увреждания, установени с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	с. Орсоя, общ.Лом, ул."Осемнадесета"№9
Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с умерена, тежка или	

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Социални услуги	Описание на дейността (както е направено съгласно планираното за периода)	Местоположение (нас.място)
Специализирана институция с капацитет 35бр.л.	дълбока умствена изостаналост (олигофрени и др.), установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	Местност „Чучурката” – гр.Лом, ул.”Извънрегулация” №3
Домашен социален патронаж Социална услуга в общността с капацитет 210 бр.л.	Комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и др.	Гр.Лом, ул.”Филип Тотю” №14
Център за временно настаняване Социална услуга в общността от резидентен тип с капацитет 10 бр.л.	Комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване –продължена е дейността	Гр.Лом, ул.”Призрен” № 31, бл.1-2, вх.Г, ап. 5-6
Дневен център за стари хора Социална услуга в общността с капацитет 33 бр.л.	Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти	Гр.Лом, ул.”Хаджи Димитър”№28
Дневен център за стари хора Социална услуга в общността с капацитет 35бр.л.	Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти	с.Ковачица, общ.Лом, ул.”Осма” №42
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Нов дом-нов шанс” Социална услуга в общността от резидентен тип с капацитет 9 бр.л	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15	Гр.Лом, ул.”Цар Симеон”№36А
Център за социална рехабилитация и интеграция Социална услуга в общността с капацитет 60 бр.л	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване	Гр.Лом, ул.”Славянска” №69

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Социални услуги	Описание на дейността (какво е направено съгласно планираното за периода)	Местоположение (нас.място)
Обществена трапезария – социална услуга в общността по проект с капацитет 135 за периодите (01.01.2019 г.- 30.04.2019 г.) и (01.09.2019 г.- 31.12.2019 г.)	Социална услуга, насочена към задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си осигуряват сами	Гр.Лом , кв.Стадиона, кв.Младеново,кв.Моминб род кв.Хумата
Личен асистент - Социална услуга в домашна среда за хора с увреждания и лица над 65 години, с ограничения или в невъзможност за самообслужване с капацитет 93 ЛА и 88 потребители	„Личен асистент“ е лице, полагащи грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, тежко болен или за лица над 65 години, с ограничения или в невъзможност за самообслужване за задоволяване на ежедневните му потребности	Община Лом
Личен асистент – социална услуга в общността по НП с капацитет 23 ЛА и 23 потребители	„Личен асистент“ е лице, полагащи постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности	Община Лом
Личен асистент – социална услуга в общността по ЗЛП, предоставяна на лица с увреждания първа група с чужда помощ с капацитет 49 ЛА и 49 потребители	„Личен асистент“ е лице, полагащи постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности	Община Лом
Приемна грижа – социална услуга в общността- 31 семейства с настанени 35 деца	Отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в семейство на роднини или близки или в приемно семейство	Община Лом
Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства Социална услуга в общността от резидентен тип с капацитет 10 потребители	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15	Гр. Лом ул. „Каймак Чалан ” №9
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „За по-щастливо детство” Социална услуга в общността от резидентен тип с капацитет 12 потребители	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 – продължена е дейността	Гр.Лом, ул. „Шести Септември” №1
Център за обществена подкрепа Социална услуга в общността с капацитет 60 потребители	Предоставяне на комплекс от услуги: Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в	Град Лом, ул.“Димитър Ангелов“ №5,ет.2

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Социални услуги	Описание на дейността (какво е направено съгласно планираното за периода)	Местоположение (нас.място)
	училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Превенция на насилието – продължена е дейността	
Защитено жилище за лица с психични разстройства Социална услуга в общността от резидентен тип с капацитет 10 потребители	Форма на социална услуга, в която хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти.- продължена е дейността	с.Замфир, община Лом, ул.»Царибродска» №7
Център за настаняване от семеен тип за деца/ младежи с увреждания «Мечта» Социална услуга от резидентен тип с капацитет 14 потребители	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 – продължаване на дейността .	Гр.Лом Ул.»Цвятко Павлов” №9-11
Здравни медиатори- Социална услуга в общността с капацитет – 3	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности. Профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството и др. – продължаване на дейността	Гр.Лом – кв.Стадиона, кв.Хумата, кв.Моминброд и кв.Младеново
Услуги за ранно детско развитие - Център за ранна интервенция на уврежданията Социална услуга в общността, с капацитет 30	Предоставяне на комплекс от интегрирани услуги за ранно детско развитие на 250 деца от 0 до 7 годишна възраст от уязвими групи, вкл. деца с увреждания и техните семейства. По проекта, финансиран от ОПРЧР 2014-2020 г. се предоставят следните видове услуги: -Ранна интервенция на уврежданията; -Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания; -Семейно консултиране и индивидуална и групова работа с деца и семейства от уязвими групи; -Здравна консултация и превенция на заболяванията; -Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен шанс в училище. – продължаване на дейността от Проект за социално включване, финансиран от Световната банка	Гр.Лом Ул.»Шести Септември”№1

Източник: Отчет на изпълнението на Годишния план за действие за 2019 г. по изпълнението на Общинската стратегия в община Лом

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Допълнителни социални услуги, които Община Лом предоставя са по проекти, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, както следва:

- Социалната услуга от резидентен тип „Преходно жилище за деца от 15 до 18 години“ по Проект „Равен достъп до услуги за всяко дете“, с Договор № BG05M9OP001-2.019-0013, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Чрез нея се създават условия за предоставяне на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността, основани на нуждите на всяко дете. Дейността се основава на социална индивидуална и групова работа при прилагане на подход, съобразен с конкретните потребности на всяко настанено дете с акцент в подготовката за самостоятелен живот чрез прилагане на програми за предоставяне на услуги в краткосрочен и дългосрочен план. Потребителите имат възможност да се включват в допълнителни съпътстващи социални услуги. Основно направление при предоставянето на социални услуги в “Преходното жилище” е обучението за придобиване на знания и умения за самостоятелен живот, с цел реалната и същинска социализация на хората, ползващи тези услуги. Предвид факта, че лицата са ползвали социални услуги в специализирани институции, следва да се наблегне на индивидуалния подход спрямо тях, който ще доведе до усвояване на практически валидни знания, умения и компетентности. Целта е да гарантира правото на децата на семейна среда и на достъп до качествени грижи и услуги, според индивидуалните им потребности. Създаване на условия за предоставяне на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността, основани на нуждите на всяко дете.

- Друга социална услуга е “Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства“, създаден по проект „Равен достъп до услуги за всяко дете“ с Договор № BG05M9OP001-2.019-0013-C01, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. „Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства“ гр. Лом предоставя комплекс от социални услуги, свързани със социална рехабилитация за почасово обслужване на деца, стимулиране развитието на децата, осигуряване на цялостна грижа за тях, задоволяване на техните образователни потребности, двигателни и логопедична рехабилитация. Центърът насърчава и подкрепя социалното, емоционалното и културно развитие на всеки потребител като доказателство на това, че всеки човек може да развие потенциала си и да бъде ценен участник в живота на общността. Капацитетът за ежедневни, полудневни и почасови услуги е за 30 деца с увреждания и консултативна подкрепа на техните родители. Консултативните услуги и подкрепа се предоставят на 60 родители и/или лица полагащи грижи за децата с увреждания в семейството.

- Проект „Патронажна грижа в община Лом“ с Договор №BG05M9OP001-2.040-0034-C01, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.040 “Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 2”. Насочен към подобряване качеството на живот и възможностите за социално включване на 91 лица с

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

увреждания и възрастни хора на територията на община Лом. Към момента са създадени условия за подкрепа на 102 възрастни хора и лица с увреждания да преодолеят затрудненията си от здравословен характер и да допринесе за подобряване на техния психологически, социален и здравен статус.

- Проект „Патронажна грижа в община Лом“, с Договор BG05M9OP001-2.101-0087-C01, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. по процедура BG05M9OP001-2.101 - “Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3”. Дейностите са насочени към 158 възрастни хора над 65 г. с ограничения или невъзможност за самообслужване, както и към хора с увреждания и техните семейства, възрастни в риск, като по този начин се защитава обществения интерес и се отговаря на нуждите на населението от превенция разпространението на COVID-19. Към момента от дейностите по проекта се възползват 223 лица от целевите групи от всички населени места на територията на община Лом.

- Проект „Звено за предоставяне на подкрепящи услуги в домашна среда”, с Договор № BG05M9OP001-2.030-0002, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд по процедура BG05M9OP001-2.030 „По-добър достъп до устойчиви услуги на достъпна цена, вкл. здравни и социални услуги – интегриран подход на територията на МИГ – ЛОМ“. Проект "Звено за предоставяне на подкрепящи услуги в домашна среда" е насочен към подобряване качеството на живот на 50 лица с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване на територията на община Лом, чрез предоставяне на интегрирани, подкрепящи услуги в домашна среда. Към момента услугите в Звеното са ползвали 65 представители на целевата група по проекта.

- Проект „Осигуряване на топъл обяд в град Лом“, Договор BG05FMOP001-3.002-0119-C05, финансиран от Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, по процедура BG05FMOP001-3.002 - "Осигуряване на топъл обяд - 2016-2020". Проектът се реализира от 01.09.2016 г. –до 30.04.2020 г. и насочен към предоставяне на топъл обяд на 135 лица и семейства от град Лом, които са крайно нуждаещи. Във връзка с пандемията от месец май 2020 година се предоставя за първи път и през лятото хранителна помощ на 170 крайно нуждаещи се по Национална програма „Целево подпомагане с топъл обяд до дома в условията на извънредна ситуация – 2020 г.“ Програмата е в подкрепа на най-уязвимите граждани, които поради бедност, продължителна социална изолация и условията на извънредна ситуация, заради ограничаване разпространението на Covid-19, са в затруднение да осигурят прехраната си. Топлият обяд се предоставя до домовете на потребителите всеки работен ден и включва супа, основно ястие, хляб и десерт веднъж седмично.

Община Лом има необходимост да поддържа своята грижа и мобилизиране на допълнителни ресурси за превенция и осигуряване достъпа до услуги на уязвими лица, вкл. хора с увреждания или в невъзможност от самообслужване и в периода 2021-2027г.

Основни проблеми, свързани с изпълнението на социалните дейности в общината са

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

свързани с липсата на квалифициран персонал в работоспособна възраст. Наред с тях е необходима постоянна поддръжка в инфраструктурно и комунално отношение на социалните институции.

Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

През община Лом минават пътищата от републиканската пътна мрежа: II-11 – Видин – Лом – Козлодуй и E-79 – Лом - Монтана - София. Към момента на изготвяне на ПИРО 2021-2027г. се извършва основна реконструкция на E-79, който е европейски път, свързващ градовете Кошице в Югоизточната част на Словакия и Солун на Егейско море. В Българският си участък път E79 продължава от Видин до Кулата. Разширението и реконструкцията на E-79 ще даде положително отражение и върху община Лом. В същото време местоположението на града осигурява най-късата директна сухоземна връзка със средиземноморското пристанище Солун /460 км/. Към момента проблем се явява слаборазвитата пътна инфраструктура, както и липсата на автомагистрала и първокласни пътища.

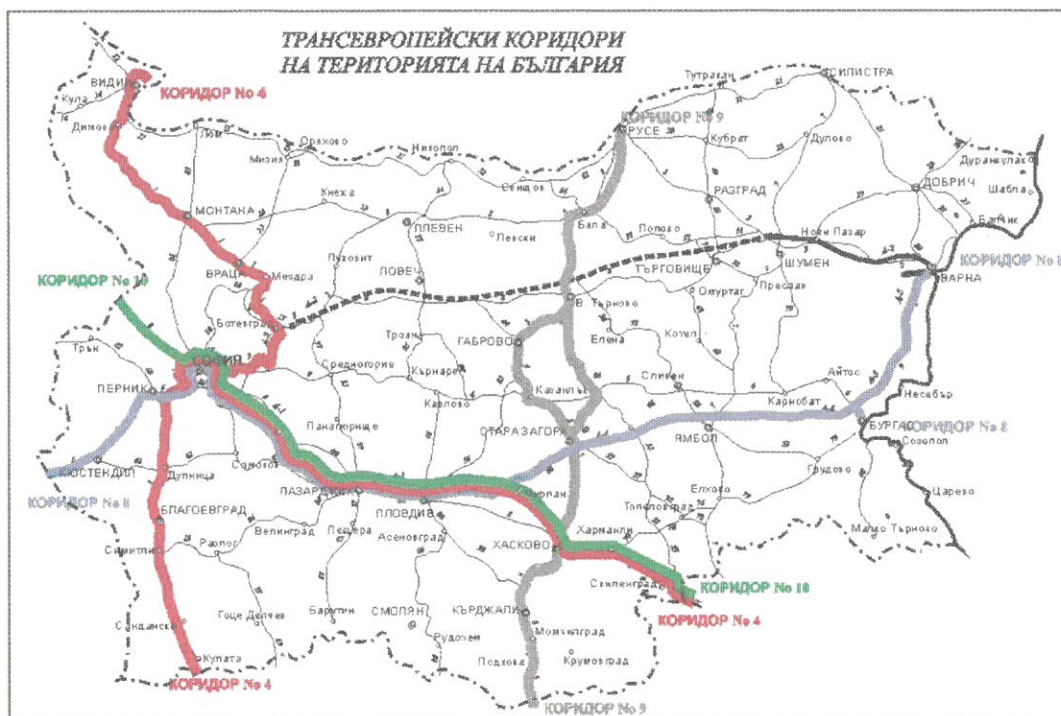
В община Лом липсват първокласни пътища, основната част, 42,4 км са IV-ти клас (от които 3,3 км са земни пътища), 20,1 км са третокласни, 52,7 км - второкласни. Пътищата осигуряват връзки по направления: Лом – Монтана - София, Лом - Козлодуй, Лом - Белоградчик, Лом - Бяла Слатина - Плевен и Лом - Видин. Уличната мрежа в града е с дължина 48 548 м, от които 40 040 м са асфалтирани (82,5%); 2 173 м са с калдъръмена настилка (4,5%); 3 685 м. са с настилка от паваж (7,6%) и 2 650 м са земни пътища (5,4%). Улиците в централната част на гр. Лом в голямата си част са с трайна настилка, която не е пригодена за достъп на хора с увреждания. Голяма част от уличната мрежа в кварталите и селата е без асфалтово покритие.

Основен проблем на града е липсата на околновръстен път. Ежедневното преминаване на тежкотоварни автомобили по РП II 11 (ул. „Александър Стамболийски“, ул. „Пристанищна“ и ул. „Ковачишка“), РП II 81 (ул. “Софийска“) и РП III 114 (ул. „Латинка“) в чертите на града е довело да напукването на множество жилищни сгради, застрашава свободното движение на населението. Основен приоритет за развитие на града през периода 2021-2027г. е изграждането на околновръстен път.

Необходимо е да се изградят и светофарни уредби на ключови места, както и съоръжения за ограничаване на скоростта (легнали полицаи).

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 5. Пътна инфраструктура, с основни транспортни коридори в Р. България

Дължина на железопътните линии 114 км. През територията на общината преминава 12 км електрифицирана жп- линия. Гарата в град Лом е със 17 коловоза. Изградените отделни нормални ЖП коловози, които свързват гара Лом с предприятията разположени в промишлена зона „Юг“, пристанищния комплекс и складовата зона, позволяват извършването на товаро-разтоварна дейност и включване в националната жп-мрежа.

В района на гарата има вагонно-ремонтна база за ремонт на повредени вагони.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 6. Железопътна мрежа в Р. България

Местоположението на гр. Лом на р. Дунав е предпоставка за развитие на речния транспорт. Градът се намира на кръстопътя на два европейски транспортни коридора. Пристанище Лом е пресечна точка на коридор №7 Рейн - Майн - Дунав, осъществяващ транспортна връзка между Черно и Северно море и коридор №4, свързващ Централна с Югоизточна Европа, чрез възможностите на пристанище Лом.

“Пристанищен комплекс” Лом е разположен на км 741 +800 до км. 743 на река Дунав. Ситуиран е на 29,9 хектара (включително 8,8 хектара акватория). Пристанището на гр. Лом е многофункционално, на него се обработват насипни, генерални и други товари. То е второто по големина речно пристанище в България. Пристанището е осигурено с достатъчно автомобилни и железопътни подходи, което позволява обработването на корабите да се извършва директно и индиректно. През последните години капацитета на използваемост на пристанището е силно ограничен, поради липса на икономическа активност.

Местоположението на пристанището и сухопътните му връзки във всички посоки южно от река Дунав влияе благоприятно на града. То създава предпоставки за превръщането на града във важен транспортен център в Северна България.

Водоснабдителната мрежа

Водоснабдяването на град Лом се осъществява, чрез 6 водоснабдителни системи с общ среднодневен дебит на водата 212 л/с. Работят 4 системи с общ дебит 150 л/с. Основната водоснабдителна мрежа е изградена в периода 1970-1975 г. Това е водоснабдителна система “Добри дол”, която е основната система за водоснабдяване на град Лом. Тя осигурява 87% от водоподаването и включва четири помпени агрегата на два сондажни кладенеца с четири

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

сондажни помпи (работни и резервни). Приблизително 6 км. са водонапорни водопроводи и приблизително 19 км. са гравитачни водопроводи. В прилежащите села в общината водоснабдяването се осъществява с каптажи, което силно се влияе от климатичните условия и нивото на подпочвените води и налага през летния сезон режим на водоподаването.

Уличната разпределителна водопроводна мрежа е изградена в продължение на много години от различни по материал тръби: чугунени, стоманени, азбестоциментови и полиетиленови. Поради разнообразния релеф /респективно улични нивелети/ на града, водопроводната мрежа в хидравлично отношение се разделя на 3 зони - ниска, средна и висока. В северозападния край на град Лом, чрез две дренажни водохващания и помпена станция, се подава вода директно в уличната водопроводна мрежа на кв. "Боруна" и ниската зона на град Лом. Във високата част на града водоснабдяването е силно нарушено. Комбинацията между съществуващата стара водопроводна система от етернитови тръби и преобладаващите лъсови почви /пропадъчен лъос/ водят до образуване на каверни при аварии и компрометират не само ВиК мрежата, но и цялостната прилежаща инфраструктура и качеството на живот.

Изграждането на цялостна и ефективна водоснабдителна мрежа е належащо в периода 2021- 2027г., както и на ПСПВ и ПСОВ.

Канализационна система

В гр. Лом все още липсва пълноценна канализационна инфраструктура като не са обхванати високите зони на града и кварталите: Момин брод, Боруна и Младеново. Проблемите в канализационната система са свързани с нефункционално работеща стара система и все още изграждаща се нова такава. Проблемите в канализационната система се дължат на особеностите на района (свързани с високо ниво на подпочвени води), трудности при отвеждането на отпадни води. Към момента отпадните води се заустват без пречистване в река Дунав. Необходимо е изграждането на допълнителни колекторни клонове в града с оглед разширяване и оптимизация на канализационната система. За подобряване екологичното състояние на река Дунав е необходимо изграждането на пречиствателна станция за пречистване на отпадните води преди заустване им във водоприемника.

Електроснабдяване

Всички населени места в община Лом са електрифицирани. Уличното осветление в населените места е изградено без генерален план и светотехнически изчисления. Процентът на светене в града е 98,55. Общият брой на монтираните осветителни тела в общината е 3 927, с обща инсталирана мощност – 931,5 KW. Уличното осветление се захранва от 110 трафопоста. Осветителната мрежа в голямата си част е амортизирана. Необходимо е подмяна на стълбове, осветителни тела, както автоматизация на контрола на уличното осветление. По отношение на видеонаблюдението, такова има в централната градска част, както и в части на кварталите Боруна и Младеново. Необходимо е то да бъде разширено, включително в рамките на кварталите, за да се обхване по-голям периметър от населеното място.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Използване на възобновяеми енергийни източници

На територията на община Лом съществуват предпоставки за използване на слънчевата енергия, като възобновим източник на енергия. Тези условия са продиктувани от благоприятните показатели за продължителност на слънчевото греене. В общината има изградени три броя фотоволтаични централи, които са частна собственост.

Друга възможност за създаване на възобновяеми енергийни източници е свързана с отглеждането на култури за производството на биогорива (рапица, соя, слънчоглед и др.). Възможност съществува и по отношение на добива на култури /рапица, соя, слънчоглед и др./ за производство на биогорива.

Като следваща възможност може да се посочи използването на вятърната енергия. Данните за скорост и честота на вятъра благоприятстват прогнозата на бъдещо използване и на вятърната енергия в областта.

Енергийна ефективност

В община Лом е подписана конвента за повишаване на енергийната ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници на техните територии, от кметовете на общината.

Град Лом е сред приоритетните градове включен в програмата на Министерството на регионалното развитие „Енергийно обновяване на българските домове“ финансирана по схема BG161PO001/1.2-01/2011 „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради“. Процента на сградите санирани по енергийна ефективност в община Лом е минимален. За предходният период са санирани едва 4 многофамилни жилищни сгради.

Сметоизвозване

Сметоизвозването в гр. Лом е организирано, чрез общинско предприятие „ЧИСТОТА - ЛОМ“. То се обслужва от 70 души персонал. В него има два отдела обслужващи населението: Отдел „Чистота“ и Отдел „Озеленяване и поддържане на техническа инфраструктура“. С достъп до услугите на сметосъбирането са всички домакинства в община. Въпреки това общината непрекъснато се сблъсква с редица проблеми свързани с нерегламентирани сметища.

Жилищна инфраструктура

Жилищните сгради в общината са 14133 бр., от които панелни - 46 бр., стоманобетонни – 61 бр., тухлени – 9800 бр. и 4226 бр. други. В общината има 270 бр. държавни и общински жилища. По отношение на броя стаи на жилищата в района преобладават двустайните 5900 бр. Средният брой на лицата обитаващи едно жилище е 1.46 бр. Въведените в експлоатация сгради за 2018г. са само 2 бр., от които една е нова, а другата разширена. Въпреки възможностите за повишаване на енергийната ефективност, през миналия отчетен период са санирани по-малко от 5 многофамилни жилищни сгради. Част от сградите са напукани в следствие на липсата на околновръстна пътна инфраструктура и преминаване на тежкотоварният трафик през жилищни комплекси.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Информационно общество

В община Лом относителният дял на домакинствата с достъп до интернет е 67.8%. Относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет (всеки ден или поне веднъж седмично) е в размер на 54.7 %

Екологично състояние и рискове:

Община Лом е ситуирана в екологично чист район. През последните години не се наблюдава наличие на големи замърсители на въздуха, почвите и водите.

Емисионен контрол в гр. Лом осъществява в пет пункта, от които два са съответно в индустриалната зона и пристанищния комплекс, а другите три са градски фонов пункт, транспортен пункт и извънградски фонов пункт.

Град Лом не разполага със собствен стационарен пункт или автоматична станция за наблюдение на качеството на въздуха.

Съгласно европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 в района на община Лом са обявени 7 защитени зони.

- ✓ Под действието на Директивата 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна попадат следните 5 зони: „Моминбродско блато”, „Орсоя”, „Река Лом”, „Долно Линево” и „Цибър”.
- ✓ Защитена зона с код BG0000519 с наименование „Моминбродско блато”, е обявена с РМС №122 от 02.03.2007 г., обн. ДВ бр. 21 от 09.03 2007 г., с обща площ на цялата защитена зона 0,266 km²;
- ✓ Защитена зона с код BG0000182 с наименование „Орсоя” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на хабитат „Панонски вътрешно континентални дюни“ и находище за критично застрашен вид „вълниста козя брада“, включен в Закона за биологичното разнообразие и в Червената книга на Република България.
- ✓ Защитена зона с код BG0000503 с наименование „Река Лом”, е обявена с РМС №122 от 02.03.2007 г., обн. ДВ бр. 21 от 09.03 2007 г., с обща площ на цялата защитена зона 14,411 km²;
- ✓ Защитена зона с код BG0000526 с наименование „Долно Линево”, е обявена с РМС №122 от 02.03.2007 г., обн. ДВ бр. 21 от 09.03 2007 г., с обща площ на цялата защитена зона 0,316 km²
- ✓ Защитена зона „Цибър” с код BG0000199.
- ✓ По Директивата за птиците 79/409/ЕЕС, която препокрива зона по Директивата за местообитанията, е обявена защитена зона „Рибарници Орсоя” с код (BG 0002006) и „Цибърско блато” с код (BG0002104).

Основните екологични проблеми, свързани с налични замърсявания и антропогенни въздействия върху компонентите на околната среда са основен проблем на община Лом. Техните основни източници са:

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- ✓ Канализационната система в града и липсата на пречиствателна станция. Екологичният проблем идва от факта, че мръсните отпадни води се заустват без пречистване в река Дунав. По този начин се нарушава екологичното състояние на река Дунав. Необходимо изграждането на пречиствателна станция за вторично пречистване на отпадните води преди заустване им във водоприемниците.
- ✓ основни източници за замърсяване на въздуха е битовото отопление, битовите отпадъци, както и от транспорта.

По данни на РИОСВ в общината има потенциални обекти, които могат да окажат негативно влияние върху екологията. По тази причина се извършва контрол и периодични проверки от страна на РИОСВ. Сред идентифицираните и контролирани източници могат да се посочат следните:

Екологичното състояние на общината може да бъде нарушено в следствие на потенциално отклонения от нормите при ползването на площадката за третиране на отпадъци с оператор „Топ Еко“ ООД. На площадката се третират отпадъци с кодове 10 04 01* (Шлаки от първия и втория етап на производството) и 19 12 11* (Други отпадъци, включително смеси от метали от механично третиране на отпадъци, съдържащи опасни вещества) – РЕ Сепаратор. РИОСВ извършва периодични проверки и следи за спазване на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПДЕЩ).

Друг обект с потенциална опасност за екологичното състояние на общината е площадка за ОЦМ и неопасни отпадъци в гр. Лом, с оператор „ИЖО“ ЕООД. На площадката се третират, както отпадъци, така опасни химични вещества и смеси. За недопускане на потенциални екологични щети РИОСВ извършва периодични проверки и следи за спазването на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) във връзка с Регламент (ЕО) №1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH).

Площадка за третиране на отпадъци в гр. Лом, с оператор „Унитрейд 2011“ ООД. На нея се третират отпадъци и опасни химични вещества и смеси. Аналогично и тук съществува потенциален риск от екологични заплахи. За недопускане на потенциални екологични щети РИОСВ извършва периодични проверки и следи за спазването на Закона за опазване на околната среда (ЗООС); Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовата нормативна уредба; Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и подзаконовите му нормативни актове, вкл. Регламент (ЕО) № 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH). Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси.

Следващ обект е Кравеферма и електроцентраля за производство на електрическа енергия от биомаса от растителни и животински субстанции, с. Добри дол, общ. Лом с оператор „Алексия 2002“ ООД. Обекта представлява потенциална екологична заплаха от гледна точка на работата му с опасни вещества. Дружеството е със статут спрямо Регламент

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

(ЕО) 1907/2006 г. - REACH – потребител по веригата на доставки. В електроцентралата за производство на ел. енергия от биомаса от растителни и животински субстанции (инсталация за биогаз) се използват и съхраняват: разтвор на основа за неутрализация на съдържанието на сероводород в метан, смес за стимулиране на ферментационния процес, смес за измиване на инсталацията и неутрализация на основата. РИОСВ осъществява контрол и върху неговата дейност, като следи за изпълнението на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовата нормативна уредба; Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и подзаконовите му нормативни актове, Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси.

Анализ на културно-историческото наследство

Историята на развитие на гр. Лом датира от две хилядолетия. Различните обекти от градското културно наследство е важно да бъдат опазени и развивани с цел да се съхрани градския исторически пейзаж. От съществено значение е наличието на следните културно-исторически обекти и ценности:

- **Градски исторически музей** – помещава се в стара сграда на общинската управа. Той помещава отдели по Археология, Етнология, История на България, Нова и най-нова история и отдел Художествен.

- **Крепост Алмус** – За възстановяване на неговият вид са правени археологически проучвания през периода 1986-1990, 2015 и 2018-2020 г. Сведения за Алмус се съдържат в редица антични източници. Алмус е обозначен и върху някои западноевропейски карти от XVI-XVIIIв. В резултат на редовните археологически разкопки са проучени над 100 м от западната крепостна стена на крепостта. Тя е широка 2.20 м и е имала обща дължина 200м. Крепостта е имала формата на неправилен четириъгълник с приблизителни размери от север 250м и по 200м от запад, изток и 220м от юг, с кръгли кули в ъглите. Площта ѝ е около 4.1 хектара.

В резултат на разкопките са открити и множество артефакти от античността и средновековието, които се съхраняват в Историческия музей в Лом. Състоянието на античната крепост към момента не привлича интереса на туристите. Непосредствено над челната част от разкопките има разположена детска площадка, която по никакъв начин не кореспондира стилово с крепостта. Потенциална възможност за привличане на интерес към нея е извършването на консервация, реставрация и експониране в съвременна градска среда на проучените по археологически път структури.

- **Дунавски парк** – е сред подходящите за разходка и релаксация места в Лом. В него се намира амфитеатъра, където се повеждат концерти и спектакли. Друга атракция е Шлепът-музей на Септемврийското въстание се намира в дунавския парк на град Лом. През 1923 година след Септемврийското въстание, той е бил използван за удавяне на въстаниците в Дунав. Атракция в него е водно огледало. Дунавския парк е изцяло обновен през 2011 г. по оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 година“. Състоянието на парка към момента предлага множество възможности за развитие. Потенциална възможност за

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

развитието му е изграждането на заведения за хранене, изграждане на детски и спортни площадки, атракции свързани с историята на града, които да привличат туристи.

- **Читалище „Постоянство“** - Народно читалище "Постоянство" е културен институт със заслуга за запазване и развитие на българския език и традиция, за зараждане на театралното, музикалното и други видове изкуства, за развитието на библиотечното дело и краезнанието.

Читалищната библиотека притежава над 107 000 библиотечни единици, сред които с таропечатни редки и ценни заглавия. Към читалище "Постоянство" работи и Обединена школа по изкуствата "Проф. Йордан Гаврилов".

- **Храмове и църкви** – в града се намират няколко църковни храма с културно-историческа ценност. Сред най-значимите е Храмът "Успение Богородично", който е архитектурен паметник на културата от 1974г. През 2005г. храмът е реставриран. Освен него в Лом се намират църквите Борунска църква "Свети Никола" съградена за пръв път още през времето на българския цар Михаил-Асен (1246-1257г). Тази църква също е паметник на културата. През 2006г. църквата е ремонтирана по проект на Община Лом, финансиран по програмата "Красива България". Друга църквата с ключова важност за града е "Свети Никола". Църквата е изградена 1908г. Реставрирана е 2006г., по програма "Красива България".

- **Паметници** – Паметник на Цеко войвода (1807 – 1881), участник в борбите за освобождение на Сърбия и провъзгласен от правителството и за войвода; Паметник на Георгица Карастоянова, участник в антифашисткото движение; Паметникът на Еремия Българов, революционер, участник в Четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа.; Паметникът на Найдено Геров български писател, езиковед, фолклорист, общественик и създател на едно от първите класни училища в България; Паметник на Кръстьо Пишурка, български учител, театрален деец, преводач, поет и народен будител. и др.

- **Антично укрепление „Помодиана“**: Намира в с.Станево и е в рамките на природна зона „Тибър“. Дава възможност за съчетание на културно-исторически, природен и винен туризъм.

Независимо, че община Лом не притежава имиджа на известна туристическа дестинация и туризмът не е поставен на приоритетно място, има потенциал за развитие и популяризиране на културно-историческото наследство. Налице е неизползван потенциал за разработване и предлагане на туристическия продукт и туристически услуги.

Анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор

Състояние на селищната мрежа

Община Лом се намира в област Монтана. Гр. Лом е разположен на брега на река Дунав, при устието на нейния приток – река Лом. Според сега действащия Класификатор на населените места в Р. България на територията на община Лом се включват 10 населени места, от които един град - общинският център гр. Лом и девет села. На територията на общината функционират 4 кметства и 5 кметски наместничества. На територията ѝ се

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

намира едно от основните дунавски пристанища на страната, осигуряващо директна връзка, както с Централна и Западна Европа, така и с Черноморския басейн.

Фигура 7. Пространствена организация на селищната мрежа на община Лом

Таблица 6. Населени места с брой население в община Лом (2019)

с. Добри дол -199 души	с. Замфир - 898 души	гр. Лом - 25290 души	с. Сталийска махала - 1272 души	с. Сливата - 157 души
с. Долно Линево - 187 души	с. Ковачица - 1025 души	с. Орсоя - 46 души	с. Станево - 204 души	с. Трайково - 725 души

Източник: Главна дирекция „ГРАО“ (<https://www.grao.bg/tna/tadr2019.txt>)

Типологичната характеристика на населените места в община Лом може да се определи на основата на различни критерии. В случая се прилагат критериите - брой на населението; вид на населеното място и административни функции; обслужващи функции и др.

Групирането на населените места, по степента на развитост на селищните им функции, показва, че те попадат в следните категории (функционални типове, съобразно действащата в страната функционална категоризация на административно-териториалните единици и населени места):

Територията на община Лом попада във 2-ра функционална категория.

- Девет от населените места в община Лом са категоризирани в 5-та и 7-ма функционална категория. Общинският център гр. Лом е включен към 2-ра категория.

- Категория 2 – 1 населено място (гр. Лом);

- Категория 5 – 4 населени места (с. Сталийска махала, с. Ковачица, с. Замфир, с. Трайково);

- Категория 7 – 5 населени места (с. Добри дол, с. Долно Линево, с. Орсоя, с. Станево, с. Сливата).

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

По отношение на демографския критерий – брой на населението, се прилага нормативно определената градоустройствена категория на населените места. По този критерий населените места в общината попадат в следните групи:

- Много малки села (до 250 д.) - (с. Добри дол, с. Долно Линево, с. Орсоя, с. Станево, с. Сливата);
- Малки села (от 251 до 1000 д.) – 2 бр. (с. Замфир и с. Трайково);
- Средни села (от 1001 до 2000 д.) – 2 бр. (с. Сталийска махала и с. Ковачица);
- Малки градове (от 10001 до 30000 д.) -1 бр. (гр. Лом).

По административен статут населените места в общината попадат в три групи:

- Център на община – гр. Лом;
- Кметства – 4 села.
- Кметски наместничества – 5 села

Критериите за административния статут на населените места са нормативно определени и обвързани с броя на населението на конкретното населено място. Кметство при минимален брой население 350 д. и кметско наместничество при население до 350 д.

Според разработената Национална концепция за пространствено развитие /НКПР/ на Р. България за 2013-2025 г., гр. Лом се включва към градовете от 4-то йерархично ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на група общини /околии/. На територията на страната са определени общо 90 града от разглежданото йерархично ниво.

Територията на община Лом се пресича от ос на развитие с ограничено регионално значение, която следва течението на р. Лом - от гр. Белоградчик до гр. Лом. Общината остава извън преминаващата през областта ос на развитие с важно наднационално значение, която в рамките на област Монтана формира част от транс-европейски транспортен коридор №4 - Крайова-Видин-Монтана-Враца.

Основен обслужващ център на общината се явява гр. Лом. Именно в него се осъществяват основните дейности по предоставяне на различни социални, здравни и образователни услуги – основни и средни училища, доболнична и болнична лечебна помощ, социално подпомагане, районен съд, районно управление на областна дирекция на МВР, Общински съвет и Общинска администрация, читалище и др.).

В общината има и локални обслужващи центрове, стоящи в основата на реализацията на ежедневни и частични периодични обслужващи функции (детски градини, основни училища, лекарски практики, читалища и др.).

Състоянието на жилищния сектор¹³

Качеството на обитаването, като базова селищна функция е пряко свързана със състоянието на жилищния сектор. Обикновено анализите и оценките на жилищния сектор

¹³ Анализът е базиран на информацията заложенa в Общ устройствен план на община ЛОМ – ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

включват оценка на редица количествените показатели и качествена характеристика на жилищата.

Количествени параметри на жилищния фонд

Количествените параметри на жилищния фонд в общината и в отделните ѝ населени места се анализират и оценяват на базата на система от показатели. Такива са: „брой на жилищните сгради“; „брой на жилищата, включени в отделните жилищни сгради“; „брой стаи в жилищата“; „размер на полезната жилищна площ“; и „размер на чистата жилищна площ“. За целта се ползва официална статистическа информация за жилищния фонд, набрана по време на официалните преброявания на населението и на жилищния фонд. По-актуалната статистическа информация за жилищния фонд е само на ниво „община“.

Статистическите данни показват, че към 2018 г. броят на жилищните сгради в общината е 14133бр. В сравнение с 2011 г., когато е извършено официалното преброяване на жилищния фонд не са настъпили сериозни изменения в посочените два основни параметъра на жилищния фонд. Тази констатация се подкрепя и от следните данни:

Таблица 7. Сравнителни данни за жилищния фонд в община Лом за 2011 и 2018 г.

Година	2011г	2018г.
Жилищни сгради (бр.)	14115	14133

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р. България.2011 и 2018 г.

Статистиката показва, че средногодишно в общината се въвеждани в експлоатация по 1-2 жилища. Такава е картината и за 2018г., когато въведените в експлоатация сгради за са 2 бр., от които една е нова, а другата разширена. Причините за ниския брой на въвеждане на сградите са основно демографски.

Жилищни сгради

Един от основните елементи на жилищния фонд са жилищните сгради. Същите се анализират по два основни показателя „брой на жилищните сгради“ и по „вид на материала, от който са изградени“. Вече беше отбелязано, към 2018 г. броят на жилищните сгради е 14133. Броят и териториалното им разпределение е функция от броя и териториалното разпределение на населението.

В община Лом съществуващите жилищни сгради са изградени от различен материал, като преобладават тухлените.

Структурата на сградите по отношение на материала, от който са изградени, като относителен дял, е представена в следната графика:

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 8 Структура на жилищните сгради в община Лом, според материала от който те са изградени – 2018 г.

Жилища

Вторият основен елемент, който дава по-реална представа за степента на жилищна задоволеност е броят на жилищата с техните основни параметри – брой стаи, полезна и жилищна площ.

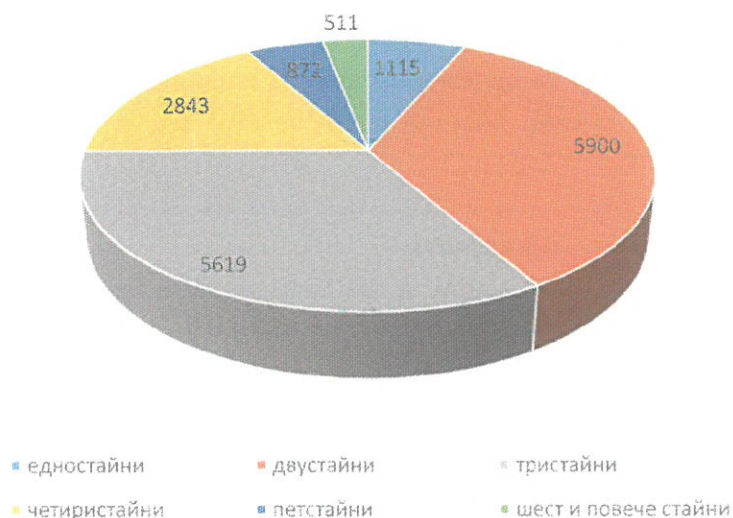
Броят на жилищата в община Лом към 2018 г. е 16859. Броят им през 2018 г. е по-висок от този през 2011 г. само с 17 жилища. Част от жилищата по време на преброяването през 2011 г. са отнесени в категорията на необитаваните жилища. Техният брой е значителен - 6268 жилища, или 37,2% от всички жилища в общината. В териториален аспект в някои населени места броят на необитаваните жилища е над 50%. Причината за това отново е от демографски характер.

По отношение на формата на собственост, в общината има 270 бр. държавни и общински жилища, 28 бр. на юридически лица. В общината преобладава частната собственост на физически лица. Тя наброява 16562 жилища.

Големината на жилищата освен с площни показатели се определя и по броя на стаите в тях. По отношение на броя стаи на жилищата в района преобладават двустайните 5900 бр. Средният брой на лицата обитаващи едно жилище е 1.46 бр. В някои от малолюдните села преобладават жилищата с три и повече стаи. За съжаление основната част от тези жилища са в категорията на необитаваните.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 9. Структура на жилищата по брой на стаите за 2018 г.

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в република България 2018

Качествена характеристика на жилищния фонд

Качествената характеристика на жилищния фонд в община Лом включва площните параметри на жилищата и тяхната благоустроеност.

Полезна и жилищна площ на жилищата

Един от основните критерии за жилищния стандарт на населението от община Лом е размера на жилищната площ и дялът му от наличната полезна площ на жилищата. Като абсолютни величини тези показатели имат информационен характер, но отнесени към броя на населението показват какъв е неговият жилищен стандарт.

Важна характеристика на жилищата е съотношението между полезната и жилищната площ. За община Лом това съотношение е следното:

- относителен дял на жилищната от полезната площ общо за всички жилища - 72,4%
- относителен дял на жилищната от полезната площ за обитаваните жилища – 72,3%
- относителен дял на жилищната от полезната площ за необитаваните жилища – 72,8%.

Анализите на посочените данни показват, че няма съществени разлики в относителните дялове на жилищната от полезната площ при обитаваните и необитаваните жилища. Това се отнася и да данните по населени места.

Друга важна характеристика на жилищата е средната площ на 1 жилище. Средно за общината този относителен показател е със следните параметри: средната полезна площ на 1 жилище е 70,6 м², а средната жилищна площ – 51,1 м².

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Средната полезна площ на жилищата по населени места варира в твърде широки граници – от 58,6 м² (с. Сливата.) до 80,9 м² (с. Сталийска махала). В останалите селища от общината средният размер на полезната площ на жилищата е в границите 65-73 м². В гр. Лом жилищата са със средна полезна площ от 69,1 м², което е малко под средния за общината показател.

Благоустроеност на жилищата

Статистиката осигурява данни за два показателя за благоустроеността на жилищата – електрификация на същите и наличието на баня. По отношение на електрификацията данните показват, че всички жилища в общината са осигурени с електрически ток.

Вторият показател за благоустроеност на жилищата е наличие на баня. Към 2011 г. от обитаваните 10571 жилища в общината без баня в са 1117 бр., което е 6,6% от общия брой обитавани жилища. От общия брой жилища тези без баня са 10,6%. Прави впечатление, че делът на жилищата без баня в селата е по-висок от този в общинския център. В гр. Лом жилищата без баня са 674, или само 5,1% от всички жилища. Баните в останалите жилища са или в сградата, или извън нея.

Жилищна осигуреност на населението

Основните проблеми, които се открояват по отношение на жилищния фонд в община Лом са близки до проблемите в останалите общини. Остарели фасади, стари дограми, липсваща или лоша изолация, висока енергопропускливост. Мерките, които се прилагат от населението, предприятията са несистемни и спорадични и не водят до значимо повишаване на енергийната ефективност. Пречки за това и тук се явяват липсата на осведоменост за намаляване на потреблението на енергия, високата все още цена за самостоятелно обследване и саниране на сгради, неефективните вътрешно сградни отоплителни инсталации, употреба на нискоефективни отоплителни съоръжения и горива, наред с ограниченото използване на енергоефективни материали. Проблем на домакинствата е отопляването на твърди горива, високата енергопропускливост на сградите в едно с използването на нискоефективни електроуреди. Предприемането на мерки по енергийна ефективност в битовия сектор е належаща. По-активното включване в националната програма за енергийна ефективност е задължително условие за преодоляване на този проблем. Изпълнение на мерки за енергийна ефективност ще доведе до значимо намаляване на разходите за електроенергия, подобряване на експлоатационните характеристики и удължаване на жизнения цикъл на сградите, ще се подобрят условията на жизнената среда в съответствие с възприетите критерии за устойчиво развитие. Не на последно място освен намалени разходи ще се постигне подобряване на жилищната инфраструктура и облика на населените места, ще се спестят емисии на парникови газове и ще се покачи цената на имотите.

Административен капацитет

Общинската администрация осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на общинския съвет, подпомага кмета на общината при

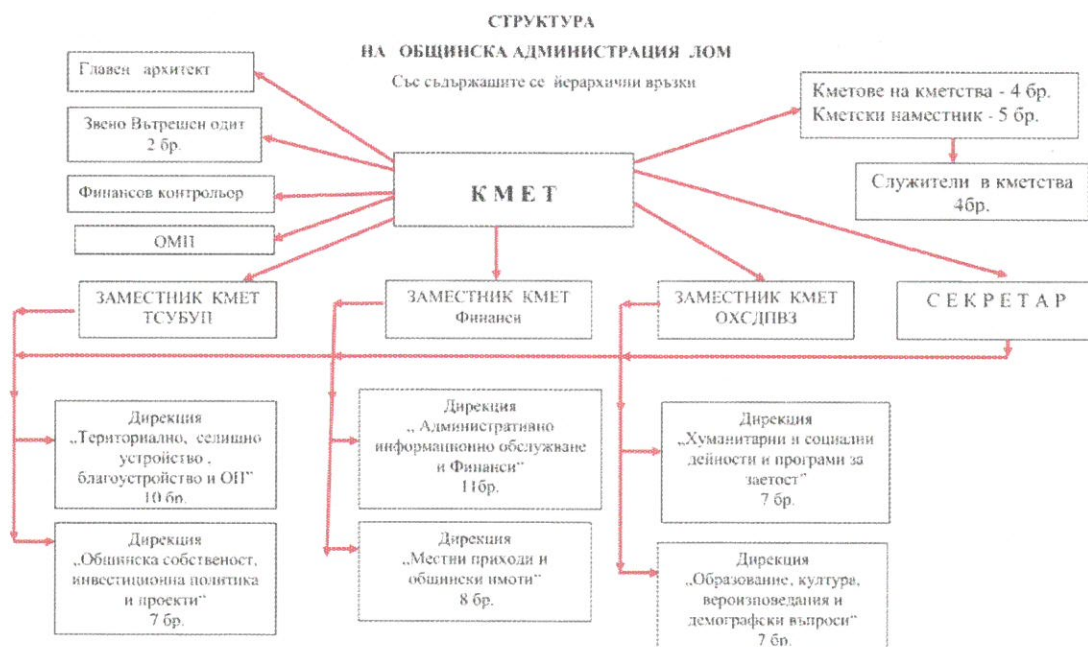

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага Общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейности по административно обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица. Общинската администрация се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

Ръководството на община Лом се състои от кмет и 3-ма заместник кметове. Кметът отговаря за дейността на заместник-кметовете, секретаря, кметовете и кметските наместници, както и всички дирекции на територията на общината.

Структурата на общинската администрация, разпределението на дейностите и отговорностите на екипа на кмета и служителите на всички нива на общинската администрация са съобразени с потребностите на общината, наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на гражданите, осигуряване на благоприятната бизнес среда и добри условия на живот в населените места.

Фигура 10. Структура на общинската администрация в община Лом

Източник: Община Лом, налично на: www.lom.bg

По данни на НСИ за 2018г. в сектор административни и спомагателни дейности са заети 113 души.

През анализирания период Общинският съвет е утвърдил, разработените от общинската администрация стратегически, планови и програмни документи, които имат пряко отношение към комплексното икономическо, социално, инфраструктурно развитие на общината.

За тяхната реализация са разработени и изпълнени следните проекти:

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Таблица 8. Проекти в процес на изпълнение от общинската администрация при приемане на ИПГВР 2014-2020

BG161PO001/1.4-09/2012	Зелена и достъпна градска среда
BG161PO001/1.1-11/2011/011	Технологично обновление на МБАЛ "св. Николай чудотворец" - гр. Лом
BG161PO001/1.1-11/2011	Изграждане на център за настаняване от семеен тип в град Лом

Таблица 9. Реализирани от общинската администрация проекти за периода на ИПГВР 2014-2020

BG16RFOP001-1.034-0003-C01	Осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими групи от населението на територията на община Лом
BG16RFOP001-5.001-0006-C01	Осигуряване на устойчива социална среда за деца в община Лом
BG05M9OP001-2.019-0013	Равен достъп до услуги за всяко дете
BG16RFOP001-1.034-0001-C01	Модернизирана образователна инфраструктура в град Лом
BG16RFOP001-1.034-0002-C01	Обновени градски пространства в град Лом

1.2. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници

Съседните територии на общината, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на община Лом – целта на тази част от анализа е да се разгледат евентуалните въздействия (както положителни, така и отрицателни) на съседните територии върху община Лом, да се идентифицират общи предизвикателства и евентуални възможности за коопериране с други общини (включително извън границите на страната) за изпълнение на съвместни проекти;

Най-съществено значение за развитието на общината оказва връзката със съседната община Козлодуй. От една стара връзката може да се разглеждана, като положителна. Ситуираната в Козлодуй АЕЦ, създава работни места на населението от община Лом. По този начин тази връзка създава предпоставки за демографско задържане на населението и положително благосъстояние. В същото време близостта с община Козлодуй създава редица рискове. Те са свързани екологични рискове, в следствие на потенциални аварии, в дейността на АЕЦ. Тяхното потенциално събдване би имало катастрофичен ефект върху община Лом.

Връзката с община Монтана. Община Монтана е административен център и затова упражнява тясна взаимовръзка с община Лом. Тук се има предвид зависимостта от административни услуги, предоставяни само в областния център. Община Монтана оказва

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

значимо влияние върху община Лом, която се явява вторичен център в областта. По този начин се образува и второстепенна ос на развитие по направление Лом- Монтана – София. Тук се откриват възможности за реализация на по-мощни проекти, за икономическо развитие, най-вече, чрез използване на потенциала на пристанище Лом.

ВЛИЯНИЕ НА ГОЛЕМИ ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ С РЕГИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

Като община попадаща в Северозападния район, основен интерес предизвиква възможността за осъществяване на важни инфраструктурни проекти. Могат да се открият няколко такива, които са на проектна фаза или са в процес на изпълнение.

- Разширяване и реконструкция на Е79, който е европейски път, свързващ градовете Кошице в Югоизточната част на Словакия и Солун на гръцкия бряг на Егейско море. (В процес изграждане)
- Изграждане на тунел през прохода „Петрохан“, който е в процес на пред инвестиционно проучване;
- Проект на газопровод „Балкански поток“ във фаза на стартирало строителство.

1.3. SWOT-анализ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на община Лом и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието.

Таблица 10. SWOT-анализ на община ЛОМ

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ И ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Стратегическо географско положение;- Изградена мрежа на техническа инфраструктура: интернет, ел. енергия, вода и други;- Община Лом е важна входна врата от Север към България, като освен това е в непосредствена близост до пътна карта на 2 транс-европейски транспортни коридора коридор №4 (Дрезден - Прага - Братислава - Гьор - Будапеща - Арад - Крайова - София - Пловдив – Истанбул) и коридор №7 (Рейн - Майн – Дунав);	<ul style="list-style-type: none">- На територията на община ЛОМ е налице неравномерно инфраструктурно развитие, с лъчево-ориентирана инфраструктура с център гр. Лом и няколко основни транспортни лъча;- Небалансирано развитие между урбанизирана градска и селска територия;- Незадоволително състояние на техническата, пътна и транспортна инфраструктура;- Неусвоен капацитет при натоварване на пристанището и пристанищната

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<ul style="list-style-type: none">- През гр. Лом преминава най-късата ЖП транспортна връзка на гр. София с река Дунав, чиято връзка с коридор №7 се осъществява чрез второто по големина българско пристанище на р. Дунав, реализиращо 40% от българския товарооборот по реката;- Предпоставки за засилено ТГС.	инфраструктура при използване на речния товарен и пътнически транспорт.
--	---

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ И ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Чрез използване на подходящо проектно финансиране е възможно да се подобри както състоянието и качеството на общинската пътна мрежа, така и да се изградят високо-скоростни пътища, които да дадат бърза връзка с коридор №4;- Възможности за картиране на общината по европейски фондове за инфраструктурно развитие;- Привличане на инвестиции;- Наличие на потенциал за развитие на ТГС;- Възможности за развитие на транспортна инфраструктура (водна, наземна);- Чрез насърчаване създаването и развитието на подходящи микро- и малки- предприятия и учредяване на подходящи производствени вериги, е възможно да се подобри усвояването на потенциала за селско стопанство и земеделие.	<ul style="list-style-type: none">- Вътрешната общинска, както и между общинска, транспортна свързаност може да се влоши поради /обективно/ забавяне при реализацията на инфраструктурни проекти с висока обществена значимост;- Изпълнението на вътре-общинска и между-общинска свързаност може да бъде компрометирано при продължаващо обезлюдяване на района и намаляване на жителите на населените места в Община Лом;- Изпълнението на ПИРО на съседните общини и създаването на интер-конекторни връзки може да доведе до отслабващо значение на речния транспорт за развитие на Община Лом.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Наличието на директна транспортна свързаност с областния център Монтана, подрежда община Лом сред икономически развитите общини в областта (на второ място след областния център – Монтана);	<ul style="list-style-type: none">- Отсъствие на национално значими крупни индустриални предприятия, опериращи на територията на община Лом, като бизнесът в общината е съставен предимно от микро и малки дружества;

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<ul style="list-style-type: none">- В гр. Лом съществува подходяща инфраструктура за развитие на малък, среден и голям бизнес – в обособена архитектурна зона за индустриални предприятия.- Има добре развит стопански сектор включващ шивашка промишленост, хранително-вкусова промишленост и метало-обработка;- Благоприятни природни предпоставки за развитие на селско стопанство (лозарство, овощарство, зеленчуко- и зърно-производство);- Екологично чист район;- Добре развито ТГС за икономическо коопериране.	<ul style="list-style-type: none">- Концентрация на бизнеса в общинския център-Лом и наличие на слаба дифузия на бизнеса в останалите населени места в общината;- Липса на система за информационно обслужване на туристо потока, рекламен и маркетингов продукт на общината, липса на функциониращо партньорство между всички туристически обекти в общината;- Технологична изостаналост и ниска конкурентоспособност на предприятията в общината;- Малък брой структуроопределящи предприятия;- Липса на модерно тържище за селскостопанска продукция и модерни напоителни съоръжения;- Бизнесът е негативно повлиян от застаряването на населението, нарушения баланс между заети и безработни и обезлюдяването на общината;- Наблюдава се продължаващо негативно влияние на световната финансова и икономическа криза върху развитието на общината, като негативите се допълват и от влиянието на националните мерки срещу КОВИД-19-кризата и затваряне на бизнеси в Община Лом.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Чрез насърчаване на социално предприемачество на различни заинтересовани групи в Община Лом е възможно да се развие и усвои съществуващия потенциал за развитие на речен туризъм в Общината;- Проучване на възможностите за повишаване на конкурентоспособността на предприятията;- Създаване на местна инициативна група;	<ul style="list-style-type: none">- Използването на неефективни икономически механизми и отказа от изпълнение на проекти за интегрирана свързаност със съседни общини, ще задълбочи съществуващата в момента тенденция: Община Лом да бъде неизвестна за туристите дестинация;- Заплаха от възникване на обществено недоволство, застрашаващо реализирането

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<ul style="list-style-type: none">- Създаване на условия за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика;- Създаване на инфраструктура обслужваща селскостопанските производители (тържища, лаборатории и други);- Развитие на местния туризъм, чрез създаване на условия за изграждане на туристически потенциал и увеличаване на туристопотока;- Потенциал за развитие на ловен, риболовен и културно-исторически туризъм в общината;- Чрез използване на механизмите за инициране на публично-частни партньорство и наличните и/или проектни транспортни връзки да се реализира потенциала за развитие на индустриалната зона на град Лом;- При създаване на подходящи икономически и социални условия в комбинация с бърза транспортна свързаност се създава подходящ климат за привличане на образовани и квалифицирани човешки ресурси.	<ul style="list-style-type: none">на инвестиционни проекти в определени производства;- Липса на окрупнена общинска територия, която да се предостави на инвеститор;- Реализацията на мерки и механизми за насърчаване на икономическото и социално развитие на Община Лом би могла да се възпрепятства поради недостатъчен инвестиционен интерес и/или неподходяща квалификация и липса на мотивация на местната общност;
--	---

СОЦИАЛНА СФЕРА И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Налице е добре изградена и функционираща система на здравеопазването, обслужваща и населението на съседните общини;- Добра техническа инфраструктура за социални дейности, образование и здравеопазване;- Наличие на специализирани институции за стари хора и услуги в домашна среда за хора с увреждания в Общината;- Поддържането на социалния живот в Община Лом е свързано с наличие на широк обхват разнообразни социални услуги;	<ul style="list-style-type: none">- Негативните социални процеси в страната се наблюдават и в Община Лом като се отчита сериозен спад на броя на учениците;- Непрекъснато увеличаващ се брой на населението над трудоспособна възраст;- Висок дял на населението, нуждаещи се от включване в социалните услуги и съответно недостатъчен капацитет на домовете за възрастни хора;- Липсват квалифицирани кадри, с подходящо образование и опит, които да работят в системата на социалните услуги

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<ul style="list-style-type: none">- Наличие на потенциал за развитие на социални и културни дейности, като се отчитат функциониращи читалища в отделните населени места на Общината, а в общинския център за ситуирани музей, галерия и театри;- Изградена спортна инфраструктура, разнообразни спортни съоръжения, наличие на потенциал за развитие на спорта в Община Лом.	<p>(рехабилитатори, медицински персонал, социални работници и други);</p> <ul style="list-style-type: none">- Необразовани и слабо образовани безработни лица и общности от маргинализирани групи.- Въпреки че в Общината са налице достатъчно на брой социални и културни обекти за спорт и от културно-исторически характер, се наблюдават определени инфраструктурни проблеми, които възпрепятстват оползотворяването на потенциала им;- Засилени миграционни процеси (село-град);- Недостатъчен брой на програми за образование и осигуряване на заетост на маргинализираните общности;- Липса на мотивация за включване на маргинализирани общности от програмите за квалификация и преквалификация.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Наличие на необходимия потенциал за създаване на подходяща мотивация и задържане на младите хора в Община;- В община Лом може да се развие наличния потенциал за създаване на трудова активност в социалните институции и дейности.- Ключов момент за насърчаване на социалното предприемачество и развитие на общината е използване на възможности за разнообразяване на предлаганите социални услуги, вкл. реализирането на мерки и програми за активна деинституционализация;- Посредством развитие на образователните дейности и повишаване на качеството на обучението в училищата и детските заведения в Община Лом, да се предостави	<ul style="list-style-type: none">- Икономическото и социалното развитие на интегрираните зони за растеж могат да бъдат подкопани от продължителното задълбочаване на демографските негативните процеси, вкл. и влошаване на възрастовата структура и на други демографски показатели;- Бавно социализиране на ромското население;- Спад на чуждестранния инвестиционен интерес;- Развитието на социалните процеси и създаването на социално общество могат да бъдат възпрепятствани от невъзможността да се привлече мотивиран квалифициран персонал за обслужване на социалните дейности и социалните институции в Общината.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<p>отговор на потребностите на местния пазар на труда;</p> <ul style="list-style-type: none">- Устройване на добре изградена мрежа за предучилищно и училищно възпитание;- Оползотворяване на потенциала за между общинско интегрирано развитие и свързването му с допълнителни социални и нови културни дейности в Общината.	<ul style="list-style-type: none">-Висока степен на конкурентоспособност на социалната сфера в съседните общини;-Липса на възможност за съфинансиране, с цел изпълнение на определени проекти;-Заплаха от промяна в нормативната уредба;-Риск от възникване на негативна обществена нагласа към изграждането на инсталации и депа за отпадъци;-Заплаха от възникване на обществено недоволство, застрашаващо реализирането на инвестиционни социални проекти;-Използването на образователния, социалния и културен потенциал е застрашено от недостатъчен интерес и мотивация местната общност, да бъдат активни в процеса на образователна, социална и културна трансформация;
--	--

ИНФРАСТРУКТУРНИ УСЛУГИ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Изградени енергийна, водна, телекомуникационна системи;- Работещи комунално битови услуги;- Наблюдава се сравнително добре развита комунално битова, вкл. електроенергийна, телекомуникационна и водна, системи в Община Лом;- Осигурен добър достъп до високоскоростен интернет в рамките на град Лом;- Наличие на потенциал за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, разположени на Общински инфраструктурни обекти.	<ul style="list-style-type: none">-Незадоволително състояние на голяма част от изградената водопроводната и водоснабдителна мрежа в общината и влошено качество на водата;-Канализационната мрежа в гр. Лом е частично изградена, отчита се липса на необходимите пречиствателни станции - ПСОВ, липса на канализационна мрежа в селата;-Незадоволително състояние на пътната и пешеходна улична мрежа в селата и града;-Липса на изградена подходяща инфраструктура за хора с увреждания;-Наблюдава се недостатъчна осигуреност на малките населени места в Общината с възможности за достъп до интернет и дистанционно обучение за учениците.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Екологичното развитие на Общината и оползотворяването на наличния природен потенциал може да се реализира чрез доизграждане на канализационната мрежа в гр. Лом и чрез създаване на пречиствателна станция /ПСОВ/;- Привличането на потенциални инвеститори и развитието на местния бизнес може да се облекчи при оползотворяване на възможностите за газификация на общината;- Изградеността на спортна инфраструктура създава възможност за постигане на допълнителни социални дейности, чрез оползотворяване на потенциала за развитие на спортни дейности и мероприятия в Общината;- Изграждането на интегрирани зони за развитие следва да се основава на дългогодишната история и традиции в Общината чрез оползотворяване на възможностите за реставриране на съществуващи и разкриване на нови архитектурни обекти в общинския център – гр. Лом.	<ul style="list-style-type: none">-Повишаването на качеството на живот на жителите и оползотворяването на възможностите за икономическо и социално развитие могат да бъдат възпрепятствани от влошаване екологичното състояние на р. Дунав, и от липсата на пречиствателна станция и на действаща канализационна мрежа в част от населените места в Общината;-Влошено състояние на жилищния и сграден фонд и на административните сгради.

ОКОЛНА СРЕДА

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- В общината има неправителствени организации, чрез чиято дейност се отчита наличие на обществен стремеж за съхраняване на природната среда и поддържане на богато биоразнообразие;- Организирано е сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци на всички населени места в общината;	<ul style="list-style-type: none">- Икономически неефективно е извозването на отпадъците до регионално депо Монтана;- Липса на сепарираща инсталация за битовите отпадъци;- Липса на потенциал и изградени структури на ниво община за опазване, развитие и разширяване на биоразнообразието.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

<ul style="list-style-type: none">- Определени зони по „Натура 2000“;- Компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими отпадъци на Община Лом, която се намира в процес на изграждане.	
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Като крайдунавска община развитието на Лом се свързва с възможностите за оползотворяване на географските дадености и потенциала на р. Дунав (възможности за развитие на речна инфраструктура и речен туризъм)	<ul style="list-style-type: none">- Основни инициативи за създаване на крайречен предприемачески бизнес, използването на социални предприемачески идеи, свързани с р. Дунав, могат да не се реализират поради влошаване екологичното състояние на р. Дунав и поради липса на пречиствателна станция и на действаща канализационна мрежа в част от населените места в Общината.
АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">- Община Лом разполага с изграден административен капацитет за оперативно и стратегически управление на общинската администрация и с добра техническа и дигитална обезпеченост;- Изградена е система за поддържане на информираността на жителите и гостите на общината за провежданите културните събития и дейности;- Добре развит сайт на община Лом; Активни, обновявани и ефективно функциониращи социални мрежи и информационни платформи;- Предоставяне на електронни услуги и информация за гражданите на общината /електронни административни услуги/.	<ul style="list-style-type: none">- Ограничени общински финансови възможности за самофинансиране участието в проекти с висока обществена значимост;- Въпреки наличния добър административен капацитет, поради негативните демографски тенденции продължава намаляването на броя на лицата в трудоспособна възраст. Това може да застраши административния капацитет в бъдеще;- Липса на квалифицирана работна ръка за работа в специализираните структури на общинската администрация (инженери, юристи, архитекти и други).

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">- Развитието на административния капацитет, освен чрез вътрешен потенциал, може да се постигне и чрез осигуряване на допълнителни средства от бизнеса, които да се използват за финансиране при осъществяването на социални, културни и икономически проекти и дейности с висока обществена значимост за общината;- Изграждане на сътрудничество на териториално ниво (между населените места в общината; със съседни общини; със съседни области; трансгранично сътрудничество).	<ul style="list-style-type: none">- Развитието на административния капацитет може да се забави във времето поради недостатъчна координация и сътрудничество между управленските структури на различни териториални нива в Община Лом;- Цялостното интегрирано развитие на Общината може да се компрометира поради запазването или задълбочаването на териториалните икономически, социални и демографски дисбаланси, съществуващи между общинския център - гр. Лом и малките населени места в общината.

ЧАСТ II. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛОМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

2.1. Подход, принципи и контекст за разработване на стратегията за развитие

Стратегическата рамка на ПИРО Лом (2021-2027) отговаря на изискванията на Методическите указания на министъра на регионалното развитие и благоустройството, издадени на основание на чл.17, т.9 от Закона за регионалното развитие, като съдържа визия за развитието на общината, стратегически цели, както и приоритети, насочени към потенциала за развитие на територията със съответни мерки към тях.

В тази част се определя стратегията за реализация на ПИРО Лом (2021-2027), която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, дефинираните стратегически цели и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат постигнати чрез изпълнението на програма за реализация (предвиден пакет от мерки и дейности и конкретни проекти).

Целите и приоритетите на настоящия план са съобразени с изискването за съгласуваност с ключовите стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. В практико-приложен аспект това означава формулиране на адекватни решения за прилагане на техните основни постановки на местно ниво, вземайки предвид в същото време конкретните потребности и потенциалът за развитие на община Лом.

ПИРО Лом се разработва в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 год. и е ориентиран в максимална степен към целта на политиката „Европа по-близо до гражданите“ чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“. Планът ще допринесе за осъществяване целите на политиката, особено по отношение на предвидени мерки, свързани с подкрепа на индустриални зони, енергийна ефективност, устойчива мобилност, инфраструктура за подобряване на секторни политики и др.

Базов национален стратегически документ, който очертава вижданията за бъдещите структуроопределящи политики на България, е **Националната програма за развитие: България 2030**. Програмата задава политическата рамка, като дефинира визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Като основна цел на политиката за периода до 2030 г. е заявен националният ангажимент на управляващите за „постигане на по-включващ и по-устойчив растеж, при намаляване на социалните и териториални неравенства и способстване на споделен просперитет, както и при отдаване на първостепенна важност на защитата на правата на човека“.

Важно е да се подчертае, че за пръв път в национален стратегически документ се формулира самостоятелна (трета) стратегическа цел, пряко ориентирана към стимулиране на регионалното и местно развитие: „Намаляване на неравенствата“. В рамките на третата ос за развитие „Свързана и интегрирана България“ е включен **Приоритет (П9) „Местно развитие“**, чиято основна задача е осигуряване на предпоставки за повишаване

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, както и насърчаване на местното развитие, специфичния местен потенциал и адресиране на местните проблеми и предизвикателства. Този приоритет има изключително териториална насоченост, като се следва т.нар. „place-based approach“, в основата на който стои териториалната единица (локацията, общината, районът) със своите специфични дадености и потребности. Предвижда се промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани интервенции към интегрирани териториални инвестиции.

В актуалните за плановия период стратегически документи за пространствено и регионално развитие категорично се подчертава техният фокус, ориентиран към „постигане на балансирано пространствено развитие, базирано на местния потенциал и сближаване на районите в териториален, икономически и социален аспект“. В тази връзка, рамкови за местното стратегическо планиране са Актуализираната Национална концепция за пространствено развитие (2013-2025) и Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион (2021-2027).

Актуализираната през м. март 2020 г. Национална концепция за пространствено развитие запазва ролята си на пространствен координатор на процесите в територията и секторните политики, но отделя по-голямо внимание на регионите за планиране от ниво 2, на по-високата степен на управляемост на развитието им чрез целенасочени интегрирани инвестиции, реагирайки в унисон с тенденциите за засилване на регионалното и териториалното измерение на европейските политики.

В методологично, структурно и съдържателно отношение планът за интегрирано развитие на община Лом е обвързан и е функция на *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за планиране (СЗР)*. Актуални аспекти от планираното развитие на Северозападен регион за периода 2021-2027 год. са структуроопределящи за идентифицираните проблеми и планирани дейности за интегрирано развитие в настоящия план. Формулираните три приоритета за развитие на Северозападен регион имат за цел да постигнат положителна промяна във всяка от общините на тази територия, вкл. община Лом, като част от област Монтана. Привличането на повече инвеститори, чрез създаването на необходимите за техния интерес социално-икономически условия, постигнати чрез съвместните усилия на районите от 3 (областите в Северозападен регион) има за цел да приближи ефектите от инвестиционната активност до по-голям спектър общини от района.

Използването на интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствения план за развитие на територията. В изпълнение на тази методологическа насока, стратегическата рамка, представена в ПИРО Лом (2021-2027), взема предвид предвижданията за пространствено и социално-икономическо развитие на

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

общината, които залага на приетия *Общ устройствен план на община Лом* (ноември 2020г). Основната цел на стратегическия пространствен документ, като „управленски инструмент на местната власт в сферата на устройствената политика“, е да създаде условия и да предложи решения за оптимална пространствена и функционална структура за развитие, изграждане и комплексно устройство на общинската територия в хармонично единство на урбанизираните територии със съществуващите природни и антропогенни елементи и специфични социално-икономически условия за устойчиво възпроизводство на обществото и пространственото интегриране на общината в групата от съседни общини в границите на област Монтана.

Прилагането на принципа за приемственост и потребността да се реагира на актуалния контекст, налагат надграждане и усъвършенстване, но не и радикални промени в целите и задачите на ПИРО Лом в периода 2021-2027 год. В тази връзка е важно да се подчертае, че планът за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027 г. съвместява в рамките на един документ елементите на Общинския план за развитие (ОПР) на община Лом и Интегрирания план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действат в периода 2014-2020 г. Актуализираният документ за изпълнение на Общински план за развитие на община Лом (2014-2020 г.) от м. октомври 2017 г. потвърждава актуалността на избраната стратегия за развитие на общината.

Достоинство на настоящия стратегически планов документ е, че той отчита и доразвива разработената от кмета на община Лом и приета от Общинския съвет *Програма за управление на община Лом за периода 2019-2023 година*. Програмата отразява актуалните проблеми и тенденции в развитието на общината и задава приоритети, съобразени с реалните възможности на общината да надгражда постигнатите резултати, като използва ефективно и ефикасно наличните природни, материални и човешки ресурси на община Лом.

Стратегията на ПИРО Лом (2021-2027) отчита резултатите от аналитично-оценъчна дейност, последователно извършена в процеса на подготовка на стратегическия документ, по-конкретно в следните аспекти:

- Обобщения и заключения от тематичния проблемно фокусиран анализ, в т.ч. и изготвената SWOT-матрица;
- Резултати от специализирано анкетно проучване, проведено сред местните заинтересовани страни с цел изготвяне на план за интегрирано развитие на община Лом (2021-2027);
- Постигнат обществен консенсус за потребността от обособяване в общината на зони за въздействие за прилагане на интегрирани териториални инвестиции;
- Определяне на възможности за комбинирано използване на финансови, материални, човешки и др. видове ресурси за осъществяването на програми и проекти, свързани с градската среда, както в определените зони за въздействие, така и на цялата територия на общината.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Разработването на стратегическата част на ПИРО Лом (2021-2027) се осъществява при спазването на следните основни принципи:

- ✓ *Съгласуваност.* ПИРО Лом (2021-2027) е част от пакета стратегически документи за пространствена и регионално развитие и неговите предвидения са синхронизирани във висока степен с
- ✓ *Публичност.* Стратегията за развитие е изработена съвместно с представители на местната власт, общинската администрация и активните заинтересовани страни на територията на община Лом. Тя е съобразена с изразените нужди в проведените дискусии, структурирани интервюта и анкетното проучване.
- ✓ *Концентрация.* Приоритетните направления на стратегията позволяват фокусиране върху ограничен брой взаимно допълващи се цели, приоритети и мерки.
- ✓ *Аргументираност.* Съдържанието и структурата на стратегията се базират на установените закономерности в развитието на общинската територия, обобщени от проведените документални и емпирични проучвания и систематизираните резултати от проведените анализ.
- ✓ *Обвързаност.* Приложен е съвременен интегриран подход на стратегическо регионално планиране, като отделните мерки и дейности са взаимно обвързани и съвместно подобряват избраните аспекти на местното развитие.
- ✓ *Оперативност.* Финалната част на стратегията включва комплекс от логически обосновани мерки и дейности, които дават възможност да се предприемат действия за реализацията на конкретни мотивирани проекти в периода на изпълнение на ПИРО Лом (2021-2027).

2.2. *Формулиране на визия за развитие*

Визията за развитието на общината дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява кратко и ясно едно желано бъдещо състояние на местната икономика, физическата среда, човешкото развитие и обществените отношения. Формулирането ѝ е резултат от допитване до местната общност, което гарантира, че визията отразява реалните потребности на хората за позитивно развитие на ключови икономически сектори, публични услуги, както и тяхното желание за пространствена и естетическа промяна в жизнената среда. Отчетен е и стремежът за приемственост с действащата визия за предходния планов период и запазване на нейните ключови думи.

Визия за развитие на община Лом (2021-2027)

Община Лом – местна общност с хилядолетни традиции и стремеж към балансиран икономически растеж, по-добра жизнена среда, чиста природа, развит туризъм и съхранено културно-историческо наследство.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Визията очертава рамката за конструиране на стратегическите цели и приоритети на ПИРО Лом и по този начин аргументира избора на зони за въздействие, в които бъдещите интервенции биха донесли най-висока ефективност и ефикасност на вложените ресурси и устойчиви ползи за обществото. Приетата визия предполага добро управление и широко участие на гражданите в процеса на вземането на решенията и тяхното изпълнение по такъв начин, че да се осигури жизнеспособно развитие на община Лом, като се подкрепят нейните конкурентни предимства и неоползотворен потенциал за развитие.

2.3. Стратегически цели

Целите и приоритетите на ПИРО се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Целите на плана отразяват местния потенциал за развитие и се фокусират върху решаването на конкретните проблеми на общината.

Стратегическите цели имат ясен фокус към реализиране на визията и удовлетворяване на конкретните специфични нужди на община Лом. Те са съобразени със задачата на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява реалните потребности на местната общност, поставяйки ги в рамките на стратегическите планови документи на регионално, национално и европейско ниво.

Стратегическа цел 1. Постигане на балансиран икономически растеж, основан на конкурентните предимства на региона, в контекста на дигиталната трансформация и Индустрия 4.0.

Първата цел е насочена към поддържане на традиционни за общината икономически дейности, но и към развитието на нови, които да надграждат и развиват в позитивна посока местната икономика. Планира се насърчаване на дигиталната трансформация на малките и средни предприятия, подкрепа за подобряване достъпа на МСП до технологии, базирани на информационни технологии, изчислителен капацитет и облачни платформи. Преодоляването на недостига на инвестиции в областта на цифровите технологии ще се подкрепи чрез специални програми и целева финансова подкрепа на ЕС.

Предвижда се прилагането на успешни модели на партньорство за реализирането на интегрирани териториални инвестиции между местната власт и бизнеса за техни съвместни инициативи. Важно условие е осигуряването на баланс между икономическите цели на развитието и запазване на качествените характеристики на природната среда.

Стратегическа цел 2. Повишаване качеството на живот, подобряване на жизнената среда и изграждане на модерна инфраструктура, в съответствие с установените екологични стандарти.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Стратегическата цел изразява желаното състояние от заинтересованите страни и местната общност за подобряване на физическата среда и техническата инфраструктура на населените места в общината, чието рехабилитиране и обновяване би довело до по-добри условия за живот в общината. Това е пряко обвързано и с осигуряването на транспортна свързаност и достъпност, повишаване на енергийната ефективност и др. Важен акцент са и опазването и управлението на водните ресурси, третирането на отпадъците и доизграждането на екологичната инфраструктура.

Целта поставя фокус и върху осигуряването на благоприятни условия за осъществяване на разнообразни човешки дейности, свързани с предоставяне на качествени публични услуги в сферата на образованието, здравеопазването, социалните дейности, култура и масов спорт.

Стратегическа цел 3. Създаване на възможности за оползотворяване на туристическия потенциал на община Лом

Туризмът все повече се налага като икономическа дейност, която има значителен дял в икономиката на общините, създавайки заетост и мобилизирайки местни и чужди инвестиции. Различни видове алтернативен туризъм, като културно-познавателен, историко-археологически, яхтен и др. могат да се утвърдят като дейности, създаващи брутна добавена стойност за общинската икономика, и използване на местния потенциал за развитие на туризъм: местоположение на брега на река Дунав, благоприятни климатични условия, природни ресурси и забележителности, културно-историческо материално и нематериално наследство.

2.4. Приоритети

Стратегическите цели се декомпонират чрез разработването на пет интегрирани приоритетни направления, които представят тематичните области на въздействие, в които ще се концентрират ресурсите и реализирането на интервенциите през следващия планов период. Съобразно философията на стратегическата рамка, приоритетите не са директно обвързани и подчинени само на една стратегическа цел, а допринасят за постигането на повече от една цел. Те се организират като пакет от формулирани мерки, разкриващи какво конкретно може и е препоръчително да се реализира в следващите 7-10 години на територията на община Лом. Мерките са отворени, подлежат на допълнително обогатяване с конкретни проекти през целия програмен период (2021-2027). В този контекст, въздействието на мерките не се ограничава с дефинираните проекти и проектни идеи, включени първоначално в Програмата за реализация на ПИРО.

Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие, на основата на регионална интелигентна специализация и традиционни стопански отрасли.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Приоритетното направление се съсредоточава върху усилията на местната власт и заинтересованите страни за повишаване на привлекателността на община Лом като място за инвестиции и развитие на бизнес. Ще се подкрепят инструменти и механизми за икономическо развитие, които насърчават не само традиционни стопански отрасли, а и производства и дейности с потенциал за развитие в перспектива.

Ефективен инструмент за насърчаване на инвестициите на местно ниво са индустриалните зони. Общинското ръководство и местната общност следва да положат усилия за привличане на инвестиции за изграждане на модерна индустриална зона, при доказан икономически ефект и наличие на инвеститори. Необходимо е да се приложат устройствени решения за повишаване на привлекателността на територията за развитие на икономически дейности.

Мярка 1.1 Създаване на благоприятна бизнес среда, чрез прилагане на гъвкави и адаптивни финансови механизми (проекти)

Мярка 1.2 Насърчаване на предприемачеството във всички форми – младежко, социално, женско и др.

Мярка 1.3 Дигитализация на бизнес структурите по сектори

Приоритет 2. Разширяване и модернизиране на техническата инфраструктура и благоустрояване на населените места

Общинската инфраструктура е ключов стимулиращ фактор за инвестиционна атрактивност, за развитието на бизнеса и социално-икономическото приобщаване, свързаност и достъпност на територията. Обновяването и доизграждането на местната инфраструктура е и източник за създаване на нови работни места. В това приоритетно направление се включва реконструкция и модернизиране на транспортна, производствено-логистична, газопреносна, водоснабдителна и канализационна инфраструктура, както и пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ) и пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ).

Мярка 2.1 Рехабилитация, модернизация на инфраструктурата в населените места

Мярка 2.2 Реконструкция и модернизиране и/или изграждане на ВиК, Енергопреносна и Газопреносна инфраструктура

Мярка 2.3 Енергийна ефективност на сгради и инсталации, системи и съоръжения

Мярка 2.4 Утилизиране на битови отпадъци

Мярка 2.5 Модернизация и рехабилитация на културната инфраструктура

Мярка 2.6 Модернизация и рехабилитация на образователната инфраструктура

Мярка 2.7 Модернизация и рехабилитация на социална инфраструктура

Мярка 2.8 Модернизация и рехабилитация на здравната инфраструктура

Спортна инфраструктура!!!!!!

Приоритет 3. Подобряване качеството на публичните услуги

Този приоритет е насочен към хората и системата за предлагане на публични услуги. Фокусът е върху използването на наличния потенциал за подобряване качеството на живот и създаването на подходящи условия за развитие и реализация на човешките ресурси в община Лом. Основна част от средствата за това включват подобряване качеството на предлагане на публичните услуги предоставяни от администрацията в образованието, здравеопазването, социалните дейности, културата и спорта.

Мярка 3.1 Повишаване качеството на образование и адаптирането му към потребностите на местния пазар

Мярка 3.2 Повишаване на качеството на здравеопазването, включително, чрез съвременни медицински технологии и квалифициран персонал

Мярка 3.3. Подобряване качеството и диверсификация на социалните дейности и услуги

Мярка 3.4 Рехабилитация на културното наследство и на културните институции

Мярка 3.5 Изграждане, рехабилитация и модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти и диверсификация на спортните услуги

Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт, интегриращ местното културно-историческо наследство и природните ресурси в община Лом

Приоритетът е насочен към устойчиво развитие и промотиране на туристически услуги с висока добавена стойност, за които са налични подходящи условия и ресурси на територията на община Лом. Ще бъдат създадени условия за диверсификация на местната икономика чрез развитие на традиционни и алтернативни форми на туризъм, като екологичен, културно-познавателен, историко-археологически, риболовен, яхтен и др.

Мярка 4.1 Изграждане на туристически информационен център

Мярка 4.2 Изграждане на лодкостоянка и прилежаща инфраструктура

Мярка 4.3 Изграждане на велоалея и туристическа инфраструктура за пътуващите по Европейски велосипеден маршрут EuroVelo 6 и др. туристи

Мярка 4.4 Изграждане на къмпинг (кемперстоп) и прилежаща инфраструктура

Приоритет 5. Териториално сътрудничество и изграждане на мрежи за партньорство със съседни общини и региони

България се явява гранична територия за Европейския съюз и за нея са характерни всички особености на граничните територии – обезлюдяване и по-слабо социално-

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

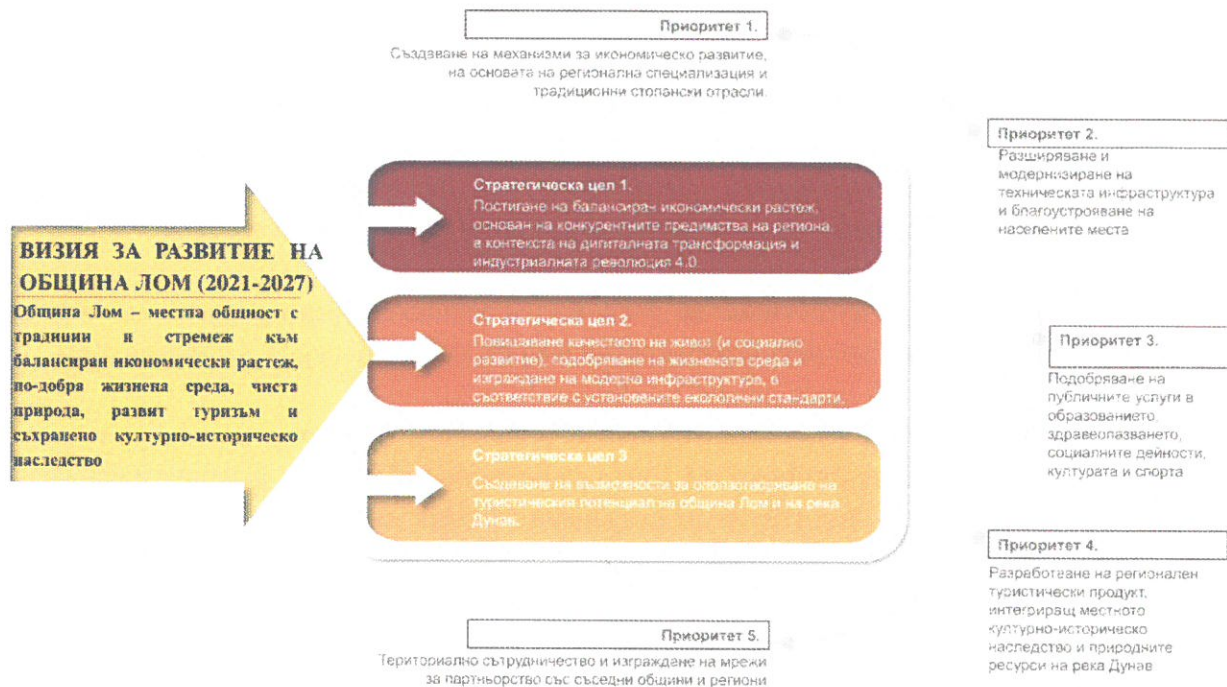
икономическо развитие, а Северозападен район преживява значителни трудности в своето социално-икономическо развитие, което спомага негативните ефекти от границата да се усещат много по-силно. В този контекст, за община Лом е от особена важност да предприеме конкретни действия за активизиране на трансгранично и междурегионално сътрудничество и добросъседство, което при краен успешен резултат да доведе до създаването на партньорски мрежи със съседни общини и региони.

Мярка 5.1 Изграждане на териториална свързаност и интермоделен терминал

Мярка 5.2 Изграждане на логистичен център

Мярка 5.3 Рехабилитация, модернизация и подобряване на транспортната свързаност със съседните общини

Мярка 5.4 Създаване на условия за транснационални и трансгранични партньорства

Фигура 11. Стратегическа рамка за развитие на община Лом за периода 2021-2027г.

ЧАСТ III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

3.1. Принципи и нормативна рамка

В стремеж да постигнем всеобхватност, Комуникационната стратегия (наричана надолу Стратегията) на **община Лом** относно изготвянето и изпълнението на настоящия план се ръководи от принципите за прозрачност и партньорство с всички заинтересовани страни – граждански сектор, местна общност и неправителствени организации. Стратегията служи за повишаване информираността на заинтересованите страни и тяхното привличане в дейностите по Плана за интегрирано градско развитие на община Лом /ПИРО/ (наричан по-долу Плана). Стратегията определя рамката на комуникацията за програмния период 2021-2027.

- Комуникационната стратегия е компонент от Плана за интегрирано градско развитие на община Лом, съгласно методологията за изготвянето му. Отговорност за изпълнението на комуникационната стратегия носи кмета и администрацията на общината.
- Отговорно и ангажирано участие се очаква и от заинтересованите страни на местно (общинско и градско) равнище – бизнес, неправителствени организации, граждански сдружения.
- Комуникационната стратегия служи за осигуряване на информация и възможност за включване на заинтересовани страни в процеса на подготовка на настоящия план;
- Осигуряване на публичност и прозрачност за обществеността и заинтересованите страни относно процеса и етапите на изготвяне на плана;
- Осигуряване на условия за участие в процеса на изготвяне на плана за всички заинтересовани страни на местно равнище.

За подготовката и изпълнението на Плана за интегрирано градско развитие ръководството на община Лом се ангажира да идентифицира и привлече заинтересованите страни и да мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО.

Принципи, които застъпва и следва комуникационната стратегия са прозрачност, публичност, партньорство, информираност, взаимодействие, които ще се прилагат в процеса на подготовка, изпълнение, контрол и отчитане на резултатите от Плана. Целта е да

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

се постигне максимална публичност на мерките в областта на регионалното и местно развитие, съгласно изискванията на Закона за регионално развитие. Основни задачи на комуникационната стратегия са да служи на три етапа – подготвителен, изпълнителен и отчетен за Плана за интегрирано развитие на общината.

Комуникационната стратегия съблюдава принципите за добро управление на местно ниво, адаптирани към мащаба, нуждите и възможностите на общината.

3.2. Цели на комуникационната стратегия

3.2.1. Общи цели:

Обща цел 1: Популяризиране работа на общината по изпълнение на Плана за интегрирано развитие;

Обща цел 2: Осигуряване на максимална прозрачност в процеса на изпълнение и управление Плана;

Обща цел 3: Изграждане и поддържане на високо обществено доверие към процесите по изпълнение и управление на Плана.

3.2.2. Специфични цели:

Специфична цел 1: Популяризиране на отделните приоритети от План за развитие интегрирано развитие на община Лом и влиянието им върху качеството на живот;

Специфична цел 2: Осигуряване на максимална публичност на процеса на управление и изпълнение на Плана, неговите резултати и добри практики;

Специфична цел 3: Насърчаване на активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на изпълнение на Плана, различните мерки по него и участие по европейските програми, планирани, като част от неговото финансиране.

3.3. Целеви групи

Мерките и дейностите по комуникация и информация по Плана следва да се планират, изпълняват и оценяват като ефект на ниво всяка една от следните основни целеви групи и съответстващите им под-групи.

Целевите групи включват основните заинтересовани страни с тяхната различна роля и функция в процеса на подготовка, осъществяване, отчитане и комуникиране на Плана.

Целевите групи на комуникационната стратегия са:

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

А/ Широка общественост – гражданите в населените места от общината. Включва се комуникация със специфичните демографско-икономически групи (икономически неактивни лица, заети, безработни, учащи; социално-уязвими групи (хора в неравностойно положение, хора с увреждания); други специфични под-групи и общности (културни и етнически общности и др.).

Б/ Заинтересовани страни, вкл. партньори на община Лом от НПО-сектора и бизнеса, както и администрацията.

- ✓ *От бизнеса това включва* структури със стопанска дейност и други; микро, малки и средни предприятия; големи предприятия/компани; други стопански субекти: кооперации, самонаети;
- ✓ *От НПО-сектора се включват* професионални организации и сдружения – браншови, работодателски, синдикални, бизнес асоциации; други асоциации/организации, центрове, асоциации и клубове с нестопанска цел, образователни, обучителни и културни центрове и институции, граждански сдружения, доставчици на социални и здравни услуги, финансови институции и др.;
- ✓ *От администрацията се включват:* администрация, ангажирана с управлението и изпълнението на Плана; други администрации/институции, вкл. разпоредители с бюджетни средства – училища и др.
- ✓ *Други заинтересовани страни:* медиатори/разпространители на информация

3.4. Етапи на осъществяване на комуникационната стратегия

Във всички етапи на разработване и прилагане са поканени и е потърсено участие с цел всеобхватност и разпределяне на отговорностите между всички групи партньори: териториални административни структури, НПО, граждански сдружения, широка общественост, като в зависимост от етапа, нивото на съучастие е бѐде в различна степен. При взаимодействие между целевите групи са приложени и се прилагат всички приети форми на взаимодействие: информиране, консултиране и съгласуваност, ангажираност и активно участие.

3.4.1. На подготвителния етап от изготвянето на Плана:

При съвместната работа беше търсен подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения. Определянето на целите ПИРО-Лом 2021-2027 и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели, бяха планирани с участие на партньори и заинтересовани страни.

В хода на изпълнението на събиране и консултиране на информацията за Плана бяха проведени обществени обсъждания със заинтересованите страни в рамките на заседанията

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

на работната група, създадена за нуждите на процеса по изготвяне на Плана. Заседанията на работната група се проведоха на 12.09.2020, 13.11.2020, 09.12.2020 и 17.12.2020 г.

На първото заседание се прие график за етапите по изготвяне, съгласуване и консултиране на проекта на Плана от всички заинтересовани страни, което е удостоверено с протокол (приложение № 01).

Бяха направени коментари и предложения с препоръки към окончателните документи. Бяха отчетени и конкретни стъпки за напредък в разработките.

Получените в хода на проведените обществени консултации, предложения и мнения на представителите на заинтересованите страни, гражданските сдружения съдействаха за подобряване качеството на документа и обогатяване на предвидените дейности за изготвяне на Плана. Разговорите и дискусиите бяха фокусирани в следните направления:

- Модернизиране и прилагане на мерки за енергийна ефективност на общински сгради – административни, образователни, културни, социални, спортни и в сферата на здравеопазването;
- Обновяване на уличното осветление в общината.
- Поддържане, обновяване и създаване на паркове и места за отдих.
- Създаване и прилагане на интегриран подход за свързаност с населените места в общината (девет села) - реконструкция и рехабилитация на четвъртокласната пътна мрежа в община Лом
- Създаване на нова индустриална зона на град Лом;
- Развитие на техническата и инженерната инфраструктура в съществуващите промишлени зони и подобряване на достъпа до тях;
- Изграждане на логистичен парк с интермодален транспорт в гр. Лом
- Доизграждане на инфраструктурата и пускане в експлоатация на фериботната връзка „Лом - Расту“;
- Създаване на местна инициативна рибарска група (МИРГ) Лом
- Създаване на стратегия за развитие на сектор „Туризм“ в Община Лом на основата на интегриран туристически продукт - културно-исторически туризъм (крепост „Алмус“, Исторически музей – гр. Лом, „Улица на занаятите“), културно-събитийен туризъм (пленер на изобразителното изкуство „Поломие“, Народно читалище „Постоянство 1856“), риболовен туризъм (изграждане на рибарско пристанище и рибна борса), воден туризъм (изграждане на яхтено пристанище), велотуризм – изграждане на подходящи вело маршрути в общината.
- Изграждане на туристическа и съпътстваща инфраструктура – подобряване на инфраструктурата на Дунавския парк – около амфитеатъра, създаване на зоокът, създаване на общински кемпер паркинги.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- Изграждане на пречиствателни станции за питейни и отпадни води. Изграждане, реконструкция/рехабилитация на канализационната мрежа.
- Изграждане, реконструкция/рехабилитация на водопроводните мрежи и съоръжения за водоснабдяване.
- Постепенно редуциране обема на депонираните битови отпадъци чрез изграждане на компостираща и сепарираща инсталации за оползотворяване на зелени биоразградими отпадъци.

Допълнително проведените консултации с представители на заинтересованите страни, удостоверени с изпратени техни предложения, също бяха включени като инструмент от процеса на партньорство.

Деяностите от този етап се осъществяват чрез следните стъпки:

1. Публични обявления през официалната страница на общината за началото на работата по Плана¹⁴, включващо информация за работната група, която е отговорна за изготвянето, информация за изпълнители на дейности, етапи на изпълнение (удостоверено с публикации и протоколи от заседания, които да са достъпни за заинтересовани страни).
2. Идентифициране на заинтересовани страни от бизнеса, неправителствения сектор и граждански сдружения, които да бъдат включени в предварителни дискусии за проблемите, които бъдещият изготвяния план трябва да решава (писмени становища на участниците, които избраха да изготвят такива).
3. Включване на заинтересованите страни (бизнес, НПО, граждански сдружения) и гражданите от общината в анкети/дискусии/фокус групи, дълбочинни интервюта/допитвания, или други подходящи форми на включване и ангажиране на заинтересованите страни с мнения, предложения и позиции по приоритетните направление за регионалното и местно развитие. Анкетните допитвания са публични и достъпни през сайта на общината и други местни комуникационни канали.
4. Организиране на заседания на работната група за обсъждане на проекта на документа, които заседание са с покана за участие до заинтересовани страни, а заседанията са публичен достъп за граждани.
5. Обществено обсъждане на проекта на Плана с всички заинтересовани страни чрез публично публикуване на проекта на документа и възможност за изпращане на мнения и становища от заинтересовани страни и граждани.

¹⁴ <https://www.lom.bg/currentNews-2728-newitem.html>

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

3.4.2. ЕТАП ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА

Обсъденият и консултиран с участие на заинтересованите страни и гражданите от община Лом, План за интегрирано развитие на общината се привежда в изпълнение:

- като осигури прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло;
- като се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО;
- като заинтересованите страни от НПО сектора, бизнеса, както и гражданите биват включени и при реализацията на целите и приоритетите, заложиени в плана.

Водещ принцип в този етап е регулярното информиране на обществеността за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са били изразходвани финансовите ресурси, с които е било обезпечено изпълнението на програмата за реализация на Плана.

Това се ще осъществява чрез комуникационни дейности за изпълнение на ПИРО и програмата към него, включващи:

- Регулярна информация през официални комуникационни канали на общината;
- Регулярни срещи със заинтересованите страни по организация и изпълнение на отделни мерки от плана;
- Тематични допитвания до гражданите в различните населени места на общината по теми като общински бюджет, актуализация на ПИРО, организиране и провеждане на дейности по проекти, свързани с изпълнението на приоритетите в Плана.
- Организиране на тематични или постоянни работни групи и съвети в общината с участие на всички заинтересованите страни и граждани, с авторитет, опит и разпознаваемост в определен сектор, който е предмет на действия по Плана.
- Водене на документация и архив от протоколите на заседанията на тематични и постоянни работни групи и съвети със заинтересованите страни в общината, включващ позициите и становищата на участниците.
- Разработване на правила за взаимодействие, даващи възможност за регулярност, ангажираност и включване на максимално много заинтересовани страни и изграждане на култура на участие, чрез покани за заседания и изпращане на становища.
- Активна работа по развитие култура на участие и взаимодействие между администрация и заинтересовани страни, вкл. с включване и организиране на обучение по гражданско участие и партньорство в местна власт, но и чрез

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

популяризиране участието на заинтересованите страни, техният принос и конкретни препоръки и предложения, което да мотивира и други участници.

Целта на процеса е изпълняване принципите на добро управление, постигане на прозрачно и включващо управление и изпълнение на ПИРО 2021-2027 и пълноценно участие на заинтересованите страни в годишните отчети и актуализации на Плана с информираност и възможност за навремени предложения.

3.4.3. ЕТАП ОТЧЕТЕН НА ПЛАНА

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. В процеса на изпълнение на ПИРО те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност. До тях ще имат достъп всички на страниците на общинската администрация.

- В процеса на изпълнение е важно поддържането на изградените вече ефективни партньорства. Това ще даде реални шансове за постигане на стратегическите цели по максимално ефективен и ефикасен начин.
- Изградената система за взаимодействие по подготовката на Плана и неговото изпълнение, на основата на ефективни партньорства и широка информираност и публичност, има ключова роля за взаимодействието между заинтересованите страни в периода на отчитането му.
- В етапите на наблюдение и оценка на ПИРО акцент в работата на всички заинтересовани страни ще бъде и съблюдаването на екологичните цели и приоритети в местното и регионално развитие, както и факторите за устойчиво развитие на територията на община Лом.

До „Етап отчитане“ вече ще има работещ механизъм за взаимодействие между всички заинтересовани страни, включително с партньорски общини. Целта е формирането на форуми за „нов диалог“, консултации и ясни механизми за комбинирането на становищата на всички консултирани за ефективно изпълнение, актуализиране и управление на ПИРО.

3.5. Средства и инструменти за изпълнение на комуникационната стратегия

За повишаване нивото на информираност и подпомагане процеса на партньорското участие могат да бъдат използвани следните инструменти:

- ✓ Интерактивна електронна страница;
- ✓ Съвещаване чрез електронни пощи;

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- ✓ Напечатани брошури, обобщаващи целта и приоритетите на ПИРО, източници на информация и полезни контакти при прилагането на Плана;
- ✓ Провеждане на конференции, за да се представи процесът на изпълнение на ПИРО на партньорите и други.
- ✓ Провеждане на целенасочени комуникационни кампании (информационни събития, обсъждания, заседания на работни групи) по различни приоритети от Плана и етапите на тяхното реализиране;
- ✓ Дейности по мониторинг на напредъка и оценка на изпълнението на задачите на плана по години, придружени с публични обсъждания, възможност и осигурено време за становища от заинтересовани страни, публично оповестяване на резултати и годишни отчети за изпълнение на интернет страницата на общината.
- ✓ Мониторинг и анализ на обратната информация от заинтересованите страни;
- ✓ Обезпечаване с необходимите човешки ресурси, които да са отговорни за изпълнението на дейностите по комуникационната стратегия.

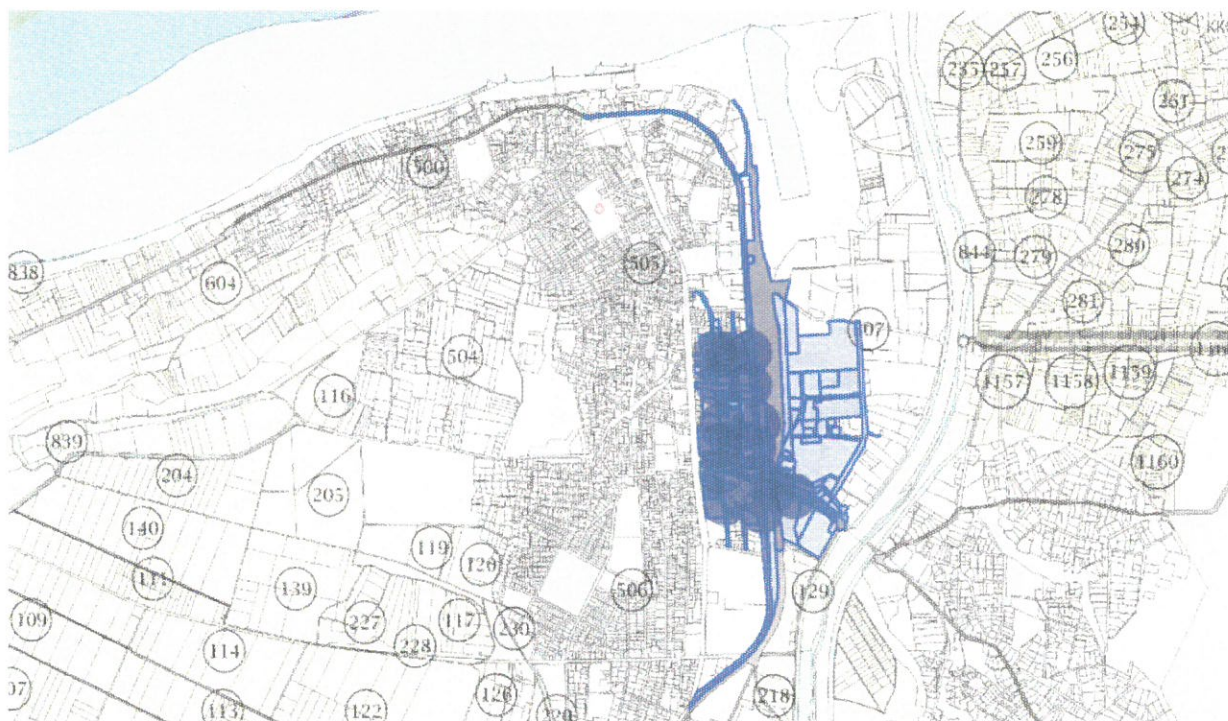
За изпълнението на комуникационната стратегия общината следва да съхранява цялата информация от проведените медийни прояви и публични мероприятия, включително публикации, записи от интервюта и съобщения в медиите, покани, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ - ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

4.1. Интегрирани области за развитие на община Лом

1-ва зона за прилагане на интегриран подход „Икономическа зона“. Включва развитие на индустриална зона и изграждане на газопреносна мрежа, на логистичен център, на прилежаща инфраструктура, на пътна инфраструктура – новия вход на град Лом и околновръстни пътища на гр. Лом.

Фигура 12. Географски обхват на зона „Икономическа зона“

2-ра зона за прилагане на интегриран подход „Градска зона“: Това е зона с висока публична (да стане ясно, че става дума за всичко – сгради, линейна инфраструктура) значимост. Тя включва градска част и създава функционални градски зони, осигуряващи свързаност на територията на общината. В рамките на зона се залагат подобряване на инфраструктурата в централната градска част и кварталите. Да се добавят и социалните

функциите

Фигура 13. Географски обхват на зона „Градска зона“

3-та зона за прилагане на интегриран подход „Крайбрежна функционална зона“ – тази зона предвижда икономическо развитие на пристанище Лом, с интермоделен терминал; изграждане на рибарско селище от съвременен тип, лодкостоянка; създаване на крайречна зона за отдих, спорт и развлечения; изграждане на велоалея, като част от европейски панорамен веломаршрут EuroVelo 6; изграждане на кемперстоп от съвременен тип.

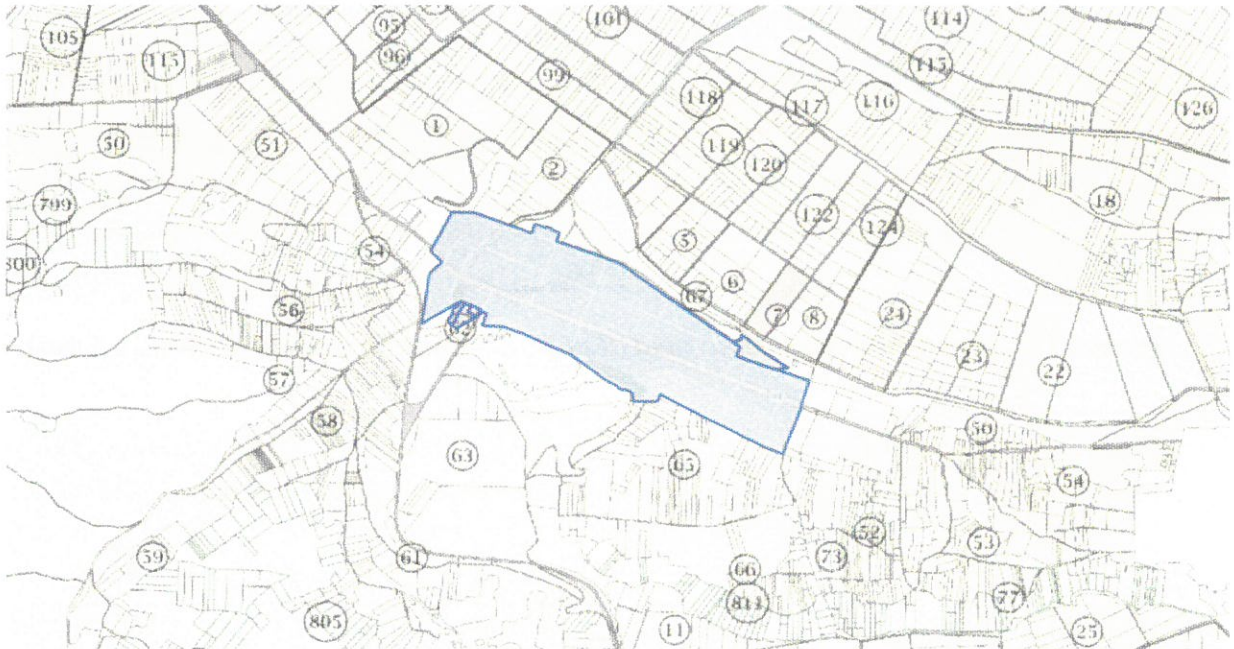

Фигура 14. Географски обхват на зона „Крайбрежна функционална зона“

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

4-та зона за прилагане на интегриран подход „Крайградска функционална зона“ – тази зона предвижда икономическо, социално и културно развитие на населените места извън градския център и селата. В рамките на тази зона се предвижда подобряването на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура за обекти от всички сфери на обществения живот.

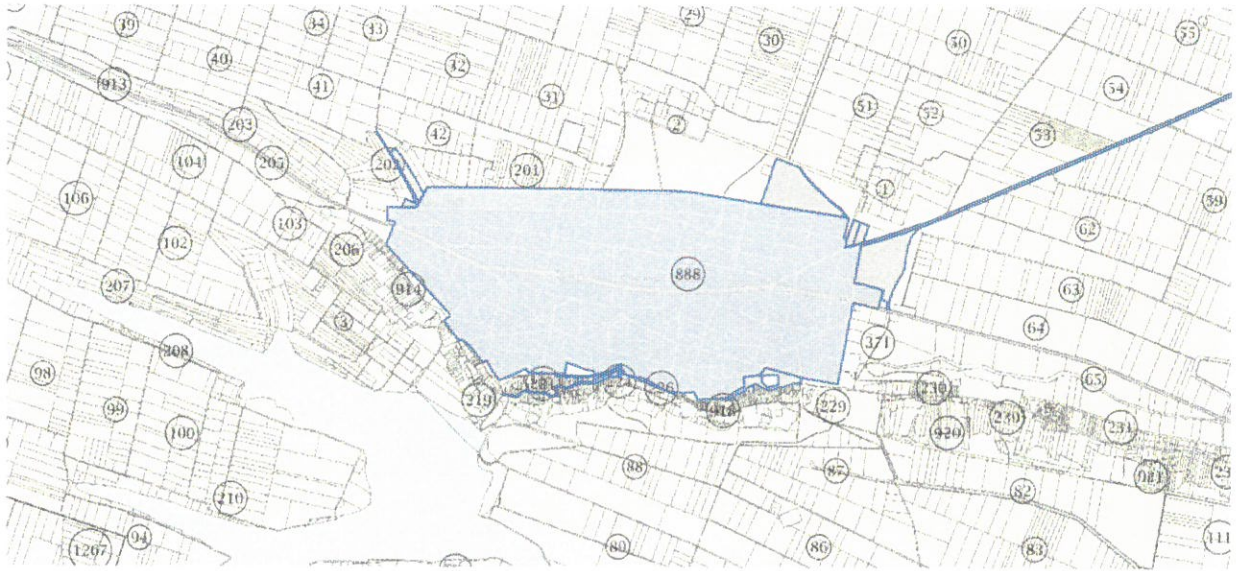
Фигура 15. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Добри дол

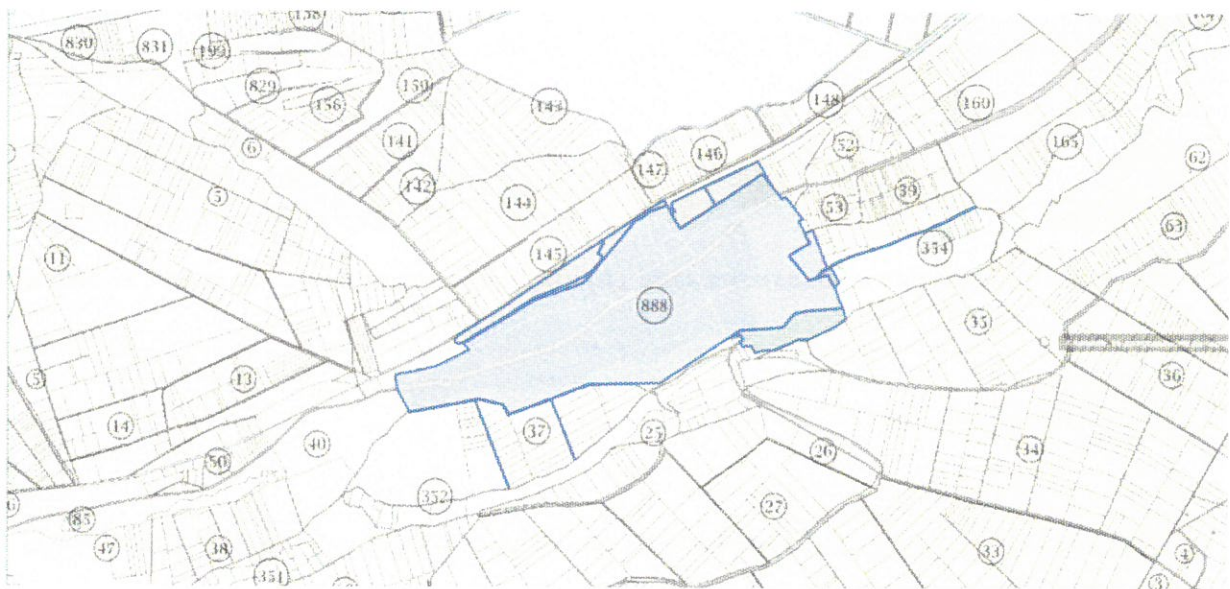
Фигура 16. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Долно Линево

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

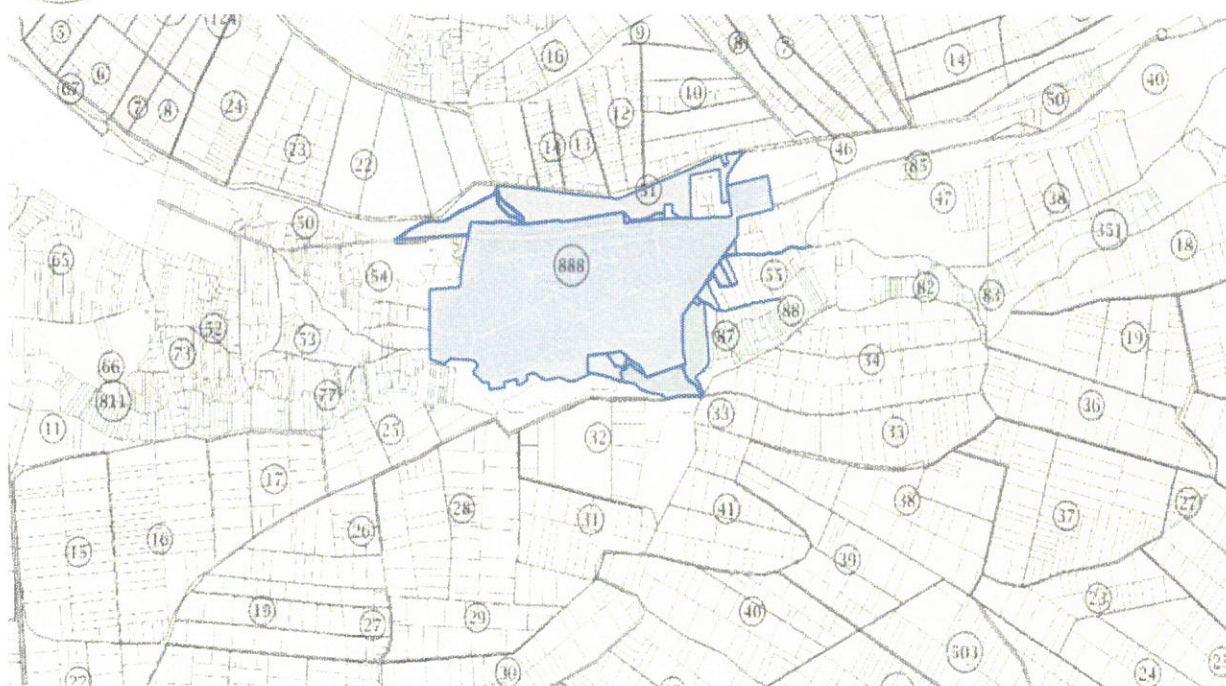
Фигура 17. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Ковачица

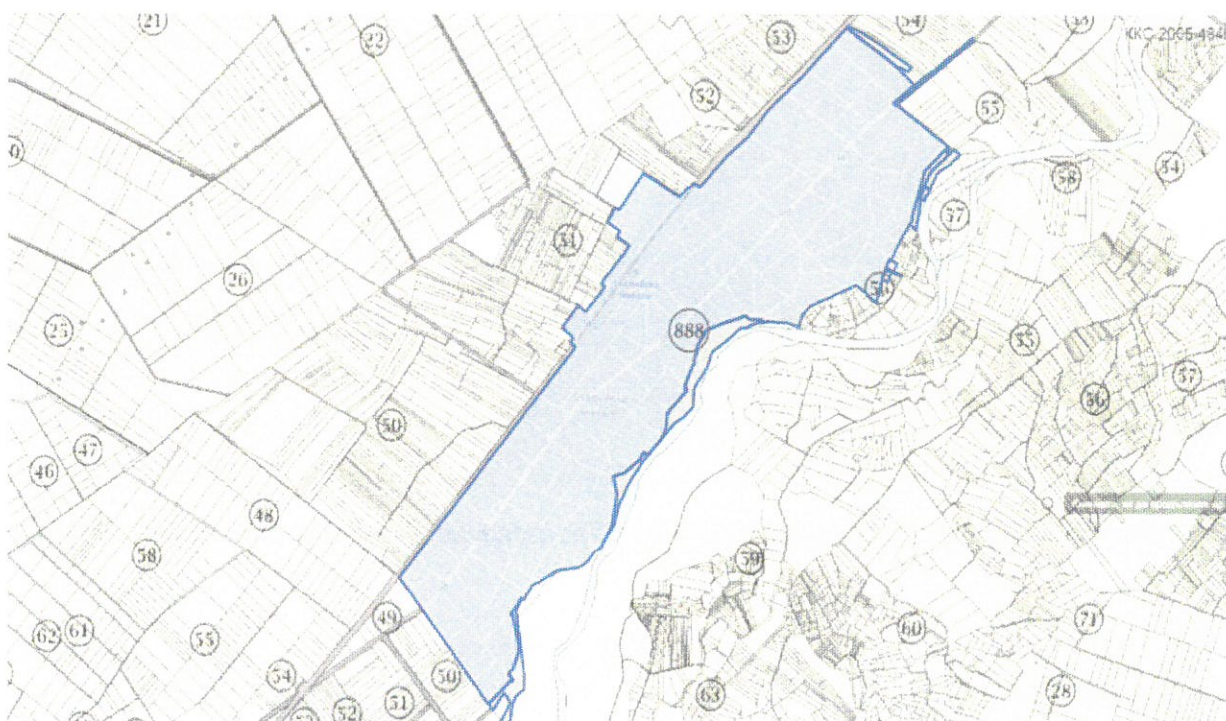
Фигура 18. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Орсоя

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

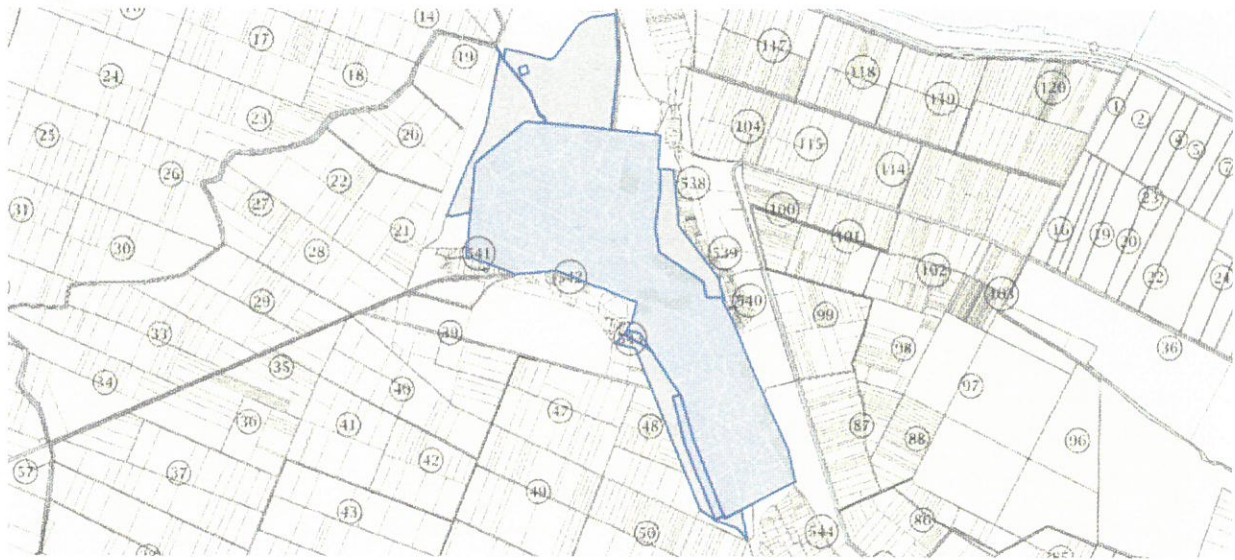
Фигура 19. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Сливата

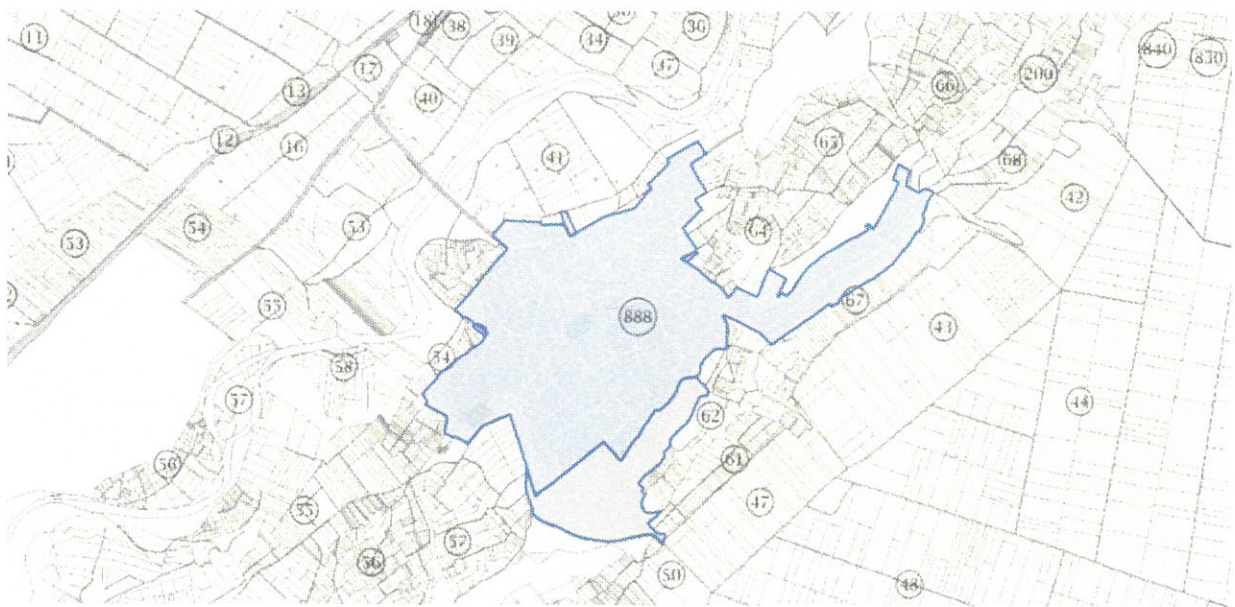
Фигура 20. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Сталийска махала

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

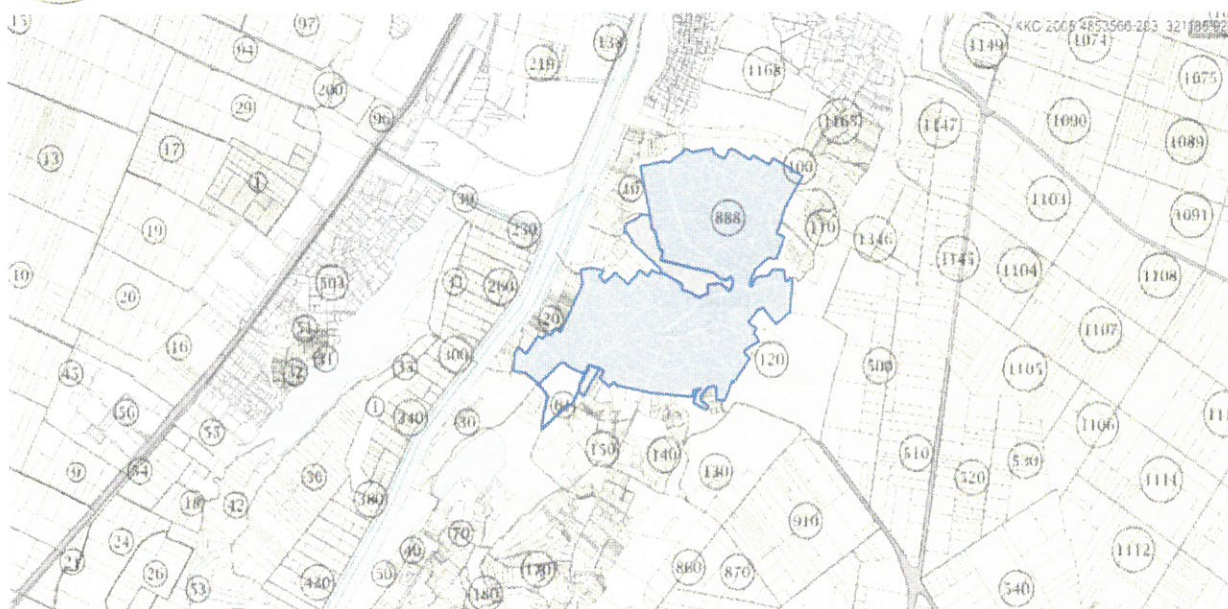
Фигура 21. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Станево

Фигура 22. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Трайково

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Фигура 23. Географски обхват на зона „Крайградска функционална зона“, с.Замфир

Таблица 11. КАРТИРАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛНИТЕ ПРОЕКТИ

Зона за въздействие	Приоритети	Индикативни проекти	Индикативна стойност на проекта
Централна икономическа зона	Приоритет 1. Икономическо развитие	Инфраструктурно изграждане на индустриална зона (ПКИП); Подобряване квалификацията, преквалификацията на жителите на общината в съответствие с нуждите на индустриалната зона (ОПРЧР); Развитие на иновациите, технологичен трансфер вкл. технологично оборудване (ОПНОИР); Логистичен център Рехабилитация на прилежащата инфраструктура (ОПРР ¹⁵);	

¹⁵ Към момента наименование на оперативната програма!

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

	<p>Приоритет 2. Инфраструктура и благоустройство</p> <p>Приоритет 3. Публични услуги</p> <p>Приоритет 4 Изграждане на териториална свързаност</p>	<p>Изграждане на нова, ремонт и рехабилитация на прилежаща инфраструктура¹⁶</p> <p>Изграждане на зелена зона (паркове и паркоместа) (ОПРР);</p> <p>Подобряване на качеството на професионалното образование, квалификация и преквалификация и обучение, и адаптирането им към потребностите на индустриалната зона</p> <p>Изграждане на околоръстен път; рехабилитация и модернизация на транспортната свързаност със съседни общини; изграждане на прилежащ логистичен център</p>	
<p>Градска зона</p>	<p>Приоритет 2. Инфраструктура и благоустройство</p> <p>Приоритет 3. Публични услуги</p>	<p>Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова градската инфраструктура;</p> <p>Подобряване на зелена градска среда</p> <p>Обновяване и модернизиране на обществени и административни сгради, вкл. осигуряваща достъпна среда за хора с увреждания</p> <p>Повишаване на качеството на предоставяните услуги и повишаване квалификацията на</p>	

¹⁶ Източници на финансиране всички възможни източници да се добавят – Оперативни програми, норвежци и всякакви !

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

		персонала на административния персонал Създаване на условия и механизми за привличане на квалифицирани специализирани кадри в сферата на публичните услуги Предлагане на нови публични услуги Дигитализация на публичните услуги	
	Приорит.5 Изграждане на териториална свързаност	Насърчаване на териториалното национално и международно партньорство	
Крайбрежна функционална зона	Приоритет 1 Икономическо развитие Приоритет 2. Инфраструктура и благоустройство Приоритет 3. Публични услуги Приоритет 4. Туризм	Изграждане на интермодален терминал; Технологично оборудване на РО-РО терминал; Изграждане на нова и/или рехабилитация и модернизация на съществуващата прилежаща крайбрежна инфраструктура Рехабилитация и модернизация на културно-историческите паметници в крайбрежната зона ; Изграждане на лодкостоянка; Изграждане на рибарско селище; Изграждане на велоалея Изграждане на къмпинг с включен кемперстоп	

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

	Приорт.5 Изграждане на териториална свързаност	Инфраструктурно изграждане на свързаност на крайречните икономически и туристически обекти с обществената инфраструктура	
--	--	--	--

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Интегрираният подход прилаган при разработване на „ПИРО – Лом 2021-2027“ в частта „Програма за реализация“ се изразява в прилагането на различни по своя характер интервенции в рамките на отделните приоритети на плана. Така по всеки от приоритетите на плана са включени мерки от различни сектори, които в своята съвкупност постигат комплексен ефект, насочен към устойчивото развитие на общината. Освен в Стратегическата част на ПИРО, принципите за интегрирано и комплексно развитие на общината, широко се използват и в Програмата за реализация на плана.

Същността на подхода в тази част на ПИРО се изразява в отчитане на изискването мерките и дейностите, отнесени към всеки от формулираните приоритети да бъдат насочени към решаване на комплексни проблеми в ключови сектори за развитието на община Лом. Така се осигурява и априори поставената задача за устойчиво развитие на общината.

Приложението на този подход най-добре е изразено с формулировките както на приоритетите на плана, така и на съдържащите се в тях мерки. Като примери за интегриран подход могат да бъдат посочени зоните за целенасочено подпомагане. В тях са предвидени мерки, съдържащи широк кръг от проектни идеи – в сектора на благоустройството на средата, на икономиката, на социалната сфера.

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

С ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменение на климата (РКОНИК) през 1995 г. и на Протокола от Киото през 2002 г. страната ни стана субект на редица международни задължения, свързани с ограничаване изменението на климата.

Политиката на Европейския съюз

Бялата книга "Адаптиране към изменението на климата: към Европейска рамка за действие" на Европейската комисия (2009) определя рамката за намаляване на уязвимостта на ЕС към въздействията на измененията в климата. Този документ служи като отговор на необходимостта от изграждане на координиран стратегически подход към климатичните промени. Разликата в ефектите и в степента на климатични изменения от един регион до друг, показва, че повечето мерки за адаптация трябва да бъдат приети на национално, регионално или местно ниво. Освен това, те трябва да бъдат подкрепени от общата рамка на интегрирани и координирани действия на международно ниво. Стратегията, която се насърчава от Бялата книга за ЕК, се основава на координацията на регионалните мерки за адаптиране към изменението на климата, които са приети в различни сектори на обществото и между държавите-членки. Целта на рамковата стратегия на ЕС за адаптация е да се увеличи устойчивостта на ЕС към въздействията от изменението на климата.

Регионални приоритети за адаптиране към изменението на климата

Следвайки международните насоки и националните изисквания, някои регионални власти в ЕС са предприели инициатива за действие, така че да решават въпросите за адаптиране към променящия се климат. Иновативните действия обаче са нещо повече от координиране на проекти, разпространение на резултати и формиране на съюзи. Те се осъществяват чрез градовете и местните власти така, че държавите-членки да могат да постигнат своите национални цели за адаптиране и смекчаване на прехода. Поради тази причина, местните и регионалните власти трябва да реализират пълния си потенциал при адаптиране към промяната на климатичните условия и да приемат иновативни техники и технологии, които са разработени чрез кратки изследвания на въздействието на изменението на климата и са съобразени с техния собствен капацитет за адаптация.

Стратегии за адаптиране към изменението на климата

Адаптирането към изменението на климата може да бъде насочено или към намаляване на потенциалните въздействия на последиците от климатичните промени върху природните и човешките системи и общата уязвимост, или към увеличаване на способността им за адаптация. По отношение на политиките, свързани с изменението на климата, има

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

различни видове адаптация: изпреварваща, автономна, както и планирана адаптация. Изпреварваща адаптация се извършва още преди последиците от климатичните промени да бъдат забелязани, докато автономната адаптация не представлява съзнателен отговор на климатичните стимули, но е предизвикана от екологични промени в природните системи, както и от промени на пазара или в благосъстоянието на човешките системи. За разлика от първите два подхода, планираната адаптация е резултат на съзнателно политическо решение, основано на повишаване на осведомеността за това, че условията са се променили или са на път да се променят и че са необходими действия, за да се възстанови, поддържа, или постигне желаното състояние.

Възможни мерки и действия

В рамките на съществуващите институции е необходима значителна трансформационна и културна промяна. Мерките, с които се стреми да се намали или обезсили отрицателното въздействие, зависят от степента на промяна на техните функции. За да се осигури широка адаптация към промените в климата, извън капацитета, който регионалните и местни власти имат, е задължително да се подчертае повишеният адаптивен потенциал на други ключови участници: централната власт, местната администрация, частния бизнес и неправителствените организации, както и широката общественост.

Държавната политика по ограничаване изменението на климата в България

Тя се интегрира в съответните секторни и интегрирани политики в областта на транспорта, енергетиката, строителството, селското и горското стопанство, туризма, промишлеността, регионалното развитие, здравеопазването и опазването на културното наследство, образование и наука, финанси и управление на европейски средства, труд и социална политика, отбрана, вътрешни и външни работи.

Насоки за адаптиране на регионите към въздействието на климатичните промени

Голяма част от международни задължения, свързани с ограничаване изменението на климата бяха въведени в България със Закона за опазване на околната среда /ЗООС/ (ДВ, бр. 91 от 2002 г.), със Закона за енергийната ефективност /ЗЕЕ/, както и със Закона за енергията от възобновяеми източници /ЗЕВИ/ и допълващите ги подзаконови нормативни актове. Взет под внимание е и разработеният проект на „Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“. Тя е рамковият документ, който цели да очертае стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно равнище в периода до 2030 г.

По този начин всяка институция или частноправен субект стават съпричастни към мерките за опазване на околната среда и ограничаването на изменението на климата.

Анализът на стратегическите документи за регионално и местно развитие в България и по-конкретно, регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2021-2027 г., извежда на преден план няколко основни приоритета, свързани с опазването на околната среда и адаптирането към последиците от климатичните промени на регионално и

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

местно ниво, които могат да се обобщят по следния начин:

- Спиране загубата на биологично разнообразие - през последните десетилетия се наблюдава масово и ускорено изчезване на видове, екосистеми и природни местообитания, което до голяма степен е свързано с човешката дейност. Загубата на биологично разнообразие се дължи на урбанизацията и унищожаването на природни местообитания, замърсяването, климатичните промени и др. Загубата на биоразнообразието и свързаните с него екосистемни функции/услуги влошава качеството на живот и застрашава бъдещето ни. Процесът може да бъде спрял чрез планиране и реализиране на целенасочени мерки за устойчиво управление на защитени територии (мрежата Натура 2000), възстановяване на увредени местообитания или екосистеми и свързаните с тях услуги, намаляване разпокъсаността на местообитанията и възстановяване на екокоридори, намаляване на замърсяването, опазване на конкретни видове и др.;

- Адаптиране към промените в климата и ефективно използване на ресурсите - водеща цел на Стратегията „Европа 2020“ е постигане на целите „20/20/20“ по отношение на климата/енергията: емисиите на въглероден диоксид трябва да намалят поне с 20%, в сравнение с нивата от 90-те години или с 30%, при наличието на подходящи условия; дялът на възобновяемите енергийни източници в крайното ни енергийно потребление трябва да нарасне до 20%, а енергийната ни ефективност - с 20%. Регионите играят много важна роля в прехода към нисковъглеродна икономика. Чрез взаимната отговорност за различни елементи на нашата околна среда, като обществени сгради, социални жилища, обществен транспорт, териториално планиране и защита на селските райони, регионите могат да допринесат за намаляване на емисиите на парникови газове и за адаптация към неблагоприятните ефекти от изменението на климата;

- Борба с ерозията и опустиняването – ерозионната дейност е един от най-неблагоприятните природни процеси, водещи до деградация на почвите и опустиняване. Процесът на ерозия е свързан с комплекс от природни фактори и антропогенното въздействие (урбанизация, интензивно селско стопанство и обезлесяване), който е обратим и може да бъде регулиран посредством прилагането на адекватни политики и мерки за устойчиво управление на земите;

- Подобряване качеството на живот - опазването на околната среда е пряко свързано с повишаване качеството на живот за хората.

Всичко това може да бъде постигнато чрез инициативи за намаляване на замърсяването на околната среда (атмосфера, води и почви) от индустриалната дейност, транспорта и бита; въвеждането на зелени технологии, подобряване управлението на отпадъците, и отпадните води, рационализиране консумацията на питейните води, повишаване на ефективността на използване на ресурсите.

Очертаването на устойчив и щадящ околната среда растеж на регионално ниво е в ръцете на регионалните и местни власти, които са призовани не само да предоставят точна информация и да определят приоритети, но също и да прилагат иновативни дейности, да координират своите действия с широк кръг партньори и заинтересовани страни,

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

включително и чрез трансгранично сътрудничество.

Стратегическите документи в областта на околната среда на национално и европейско ниво поставят общи цели и редица изисквания, свързани с изменението на климата и адаптация към климатичните промени. Всички те са интегрирани в процеса на планиране на регионалното и пространствено развитие на община Лом, като са съобразени с характерните местни особености и проблеми. Представената рамка поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности свързани с изменението на климата.

Гореизложеното и действащата към настоящия момент стратегически и законова рамка, позволяват да бъдат открити някои основни хоризонтални мерки, които да ръководят политиките и да обосновават дейностите и проектите на община Лом в периода 2021-2027 година изцяло в съответствие с Третия национален план за действие по изменение на климата. Общите хоризонтални мерки принципно са два основни вида:

- Мерки за ограничаване изменението на климата (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект);
- Мерки за адаптация към изменението на климата (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се вследствие климатичните изменения).

Доколкото констатацията в предходния Общински план за развитие на община Лом за периода 2014-2020г., че измененията в местния климат са в посока по-високи температури през зимата и лятото /общо затопляне/ и съкращаване продължителността на преходните сезони пролет и есен, то мерките за ограничаване изменението на климата и мерките за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия са неминуеми. Влиянието на промените в климата се отчита в плана за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027г. Като заплаха генерирана от географското положение за община Лом се определя засилването на зависимостта от неблагоприятни последици на климатичните промени. Рисковите фактори се свързват с възникването на условия за проява на екстремни обилни извалявания, чиито последици имат силно негативен ефект - наводнения, ерозия, деструкция. Условията предполагат още проява на летни засушавания, възможност за възникването на полски пожари, дефицит на атмосферна и почвена влажност.

Мерките, които следва да бъдат продължени са в двете вече дискутирани основни групи – за ограничаване на изменението на климата и за адаптиране към климатичните промени.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

6.1. Мерки за ограничаване изменението на климата

Този тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат преди всичко до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следва да се планират и изпълняват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии.

Общините като част от публичните институции имат специални ангажименти по горепосочените стратегически документи, нормативни и поднормативни актове, за изпълнението на които се следи по редица индикатори.

Община Лом, работи и ще продължава да работи по прилагането на мерки за намаляване на изменението на климата в няколко направления:

- Опазване на общински терени и недопускане на замърсяване - Община Лом се бори непрекъснато с нерегламентираните сметища. Общината, чрез общинското си дружество ОП „Чистота-Лом“ извършва сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъци от населените си места, и ги депонира в Регионалното депо за битови отпадъци в гр. Монтана. Следващата стъпка е задължително преминаване към разделно събиране на битовите отпадъци;
- Повишаване на енергийната ефективност на общинските сгради и популяризиране на този подход сред населението за прилагането му към частните домове.
- Утилизация на отпадъци на територията на община Лом.
- Внедряване на източници на възобновяема енергия на територията на община Лом.

6.2. Мерки за адаптиране към климатичните промени

Този тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само са адекватни спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните промени като възможност. Съществуващите проблеми и ограничения в тази област позволяват преразглеждането и преоткриването на по-слабо популярни и използвани възможности, стимулиращи устойчивото развитие. Адаптирането към климатичните промени се определя като дейност по предприемане на действия за укрепване на устойчивостта на обществото спрямо изменението на климата и свеждане до минимум на негативните последици от него.

На регионалните и местните власти се отрежда важна роля в подпомагането на национално ниво за постигане целите за намаляване на парниковите емисии и за смекчаване на антропогенните причини за изменението на климата.

ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка. Особено внимание се отделя на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

Наблюдението и оценката не само регистрират използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно отчитат и фактическите промени, случващи се на територията на община Лом (настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети действия). Това налага прилагането на набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

В процеса наблюдението и оценката се използват два вида индикатори: *за продукт и за резултат*.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

За приоритетите и мерките, свързани с определените в плана приоритетни зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) се определят отделни самостоятелни индикатори, чрез които да се оцени приносът на интервенциите както към развитието на конкретната територия в рамките на зоната, така и към развитието на цялата община.

Изградената за целите на наблюдението и оценката система включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. Описанието на тази система и на действията, които ще осигурят нейното ефективно функциониране, са част от структурата на ПИРО.

Наборът от количествени и качествени индикатори за наблюдение и оценка на

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

изпълнението на ПИРО Лом (2021-2027) отговаря на изисквания, като: стремеж към количествено представени индикатори, т.е. измерими, систематизирани, стандартизирани с изискванията на Евростат, съпоставими, както и такива, които да се допълват от системата от данни, която да осигурява периодичното им набиране и достъпност.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО Лом за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите (вж. Приложение № 3). За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор се определят подходящите мерни единици, в които да се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г., представени в Приложение № 3а към Методическите указания за изготвяне на ПИРО.

Важен ориентир при разработването на системата от индикатори за наблюдение и оценка е разработената матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на общинския план за развитие на община Лом, включена в съдържанието на Актуализирания документ за изпълнение на Общински план за развитие на община Лом за периода 2014-2020 г., изготвен през 2017 год.¹⁷ В посочения документ се прецизират индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на община Лом (2014-2020), което създава благоприятни условия за приемственост при формулирането на настоящата система от индикатори за наблюдение и оценка.

Наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на община Лом е задача, която организира от Общинския съвет на община Лом и кмета на общината. Работната група за наблюдение на плана ще наблюдава и контролира изпълнението на ПИРО Лом 2021-2027г. Тя включва представители на общинския съвет и експерти от състава на общинската администрация, като организацията и функционирането ѝ ще се регламентира с решение на Общинския съвет.

Групата за наблюдение има следните задачи:

- Разглежда и предлага за утвърждаване на индикаторите за наблюдение на степента на изпълнение на плана. В правомощията на общинския съвет е да утвърди по предложение на кмета на общината изготвеното предложение от групата, като съответно определя техния конкретен набор и стойностите им;
- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък и докладва на ръководството на общината състоянието и възможните мерки;

¹⁷ Актуализиран документ за изпълнение на Общински план за развитие на община Лом за периода 2014-2020 г., м. октомври 2017 год., публично достъпен на електронната страница на община Лом, раздел: Стратегически документи

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите, изготвя отчет за постигнатите резултати;
- Разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена, и прави предложение пред ръководството на общината за предприемане на необходимите действия;
- Ежегодно изготвя доклад за изпълнението, като предлага мерки за промяна, ако това е наложително. Докладът и мерките се предлагат на кмета за последващо внасяне и разглеждане от общинския съвет;
- Прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

В рамките на дейността си групата за наблюдение изготвя регулярни или по конкретни въпроси отчети, които предоставя на общинския съвет и кмета на общината. В отчетите се оценява напредъкът при реализацията на плана и изпълнението на индикаторите.

Друг важен момент в осъществяването на текущият контрол по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО е процесът на оценяване. Оценките са структуроопределящ елемент на изпълнението на програмния документ и ориентир за ефективността на провежданата местната политика на развитие. За ПИРО, в зависимост от времевия хоризонт на действие на плана (2021-2027 г.), се формират три вида оценки в съответствие с изискванията на закона:

Предварителна оценка - Тази оценка на плана се извършва при изготвянето му, ако е взето съответното решение за нейното разработване.

Междинна оценка - Тази оценка ще се извърши в средата на периода на действие на ПИРО. В рамките на тази оценка следва да се оценят обобщените резултати от изпълнението му, като се прави и преглед на степента на достигане на формулираните цели, приоритети и мерки и се отчетат възникнали положителни или отрицателни отклонения. Оценката завършва с конкретен анализ, въз основа на който се предвиждат съответните коригиращи действия. Такава оценка реално може да послужи като начало на евентуално усъвършенстване и актуализация на плана.

Последващата оценка се извършва една година след приключване срока на действие на плана и включва:

- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнението на плана;
- Оценка на общото въздействие върху социално-икономическата обстановка в общината;
- Анализ на факторите при изпълнението на ПИРО;
- Оценка на степента на постигане на приоритетите и мерките и устойчивост на резултатите;
- Изводи, относно същността и начина на прилагане на съответния план за интегрирано развитие, както и на резултатите от осъществените мерки.

Настоящият ПИРО Лом (2021-2027) е отворена система. Запазвайки своята стратегическа рамка от визия, цели и приоритети, документът е отворен и гъвкав по

отношение на мерките и проектите, стоящи в основата на реализацията му.

ЧАСТ VIII. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА, СЪГЛАСНО УСЛОВИЯТА НА ЧЛ. 32 ОТ ЗАКОНА ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ (ПРИ НЕОБХОДИМОСТ)

За разработването на ПИРО, по преценка на кмета на общината, може да се извърши **предварителна оценка** на плана съгласно чл. 32 от Закона за регионалното развитие (ЗРР). В този случай предварителната оценка е неразделна част от съдържанието на ПИРО.

Тя се осъществява успоредно с разработването на ПИРО и **съдържа оценка за социално-икономическото въздействие на плана върху развитие на общината и евентуално екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС)**. Екологичната оценка оценява доколко стратегията за развитие на общината, определена с плана, съответства на стратегията за опазване на околната среда и на критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда.

Успоредно с работата по разработване на ПИРО кметът на общината уведомява МОСВ/ РИОСВ за разработването му и ако това бъде изискано, възлага извършване на екологична оценка (ЕО) и оценка за съвместимост (ОС) по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Средствата за финансирането както на оценката за социално-икономическото въздействие на плана, така и на екологичната оценка, се осигуряват заедно с тези за изработване на плана. Изготвянето им се извършва от независими експерти, при спазване на изискванията на ЗОП, ЗООС и ЗБР. Това не отменя задължението за инвестиционните проекти за проектните идеи и проектите, включени в ПИРО, да се извършват законово установените екологични оценки, респ. ОВОС, за всеки проект поотделно.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 02

*Представителите на всяка група от заинтересованите страни
от подготвителния етап на ПИРО*

В заседанието взеха участие представители на общинската администрация на община Лом, които са включени в работната група със заповед на кмета, както следва:

г-н Стефан Панталеев – зам.-кмет на община Лом;

г-жа Наталия Стефанова – секретар на община Лом,

г-жа Стефка Лазарова – директор на дирекция „Общинска собственост, инвестиционна политика и проекти“ в община Лом,

инж. Весела Спиридонова – директор на дирекция „Дирекция териториално, селищно устройство, благоустройство и обществени поръчки“,

г-н Владислав Владимиров – главен архитект на община Лом,

г-н Анжело Иванов – директор на дирекция „Образование, култура, вероизповедания и демографски въпроси“,

г-жа Альона Арсенова – директор на дирекция „Хуманитарни и социални дейности и програми за заетост“.

Като представители на местната общност, бизнес, обществени организации и институции се включиха:

г-жа Камелия Обретеннова –издател на вестник „Ломпрес“;

г-жа Йоана Богданова – учител СУ „Отец Паисий“;

г-жа Ирена Маринова – главен експерт в ДП „Пристанищна инфраструктура“;

г-жа Татяна Кирилова – фондация „Рома-Лом“;

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

- г-жа Юлияна Кирилова – началник на отдел „Социална закрила“ в ДСП – Лом;
- г-жа Даниела Борисова – заместник-директор в ПГ „Найден Геров“;
- г-жа Симона Спасова – връзки с обществеността в МБАЛ – Лом и ДКЦ1-Лом;
- г-н Ивайло Георгиев – управител на фирма ГК-Лом;
- г-н Валери Пишийски– директор на ОП „Чистота-Лом“;
- г-н Емил Емилов – образователен медиатор в ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ и ПГСС „Дунавска земя“;
- г-н Александър Александров – началник на О и ПУ, ДБТ-Лом;
- г-н Валери Стоичков – уредник на Исторически музей – гр. Лом;
- г-жа Цветелина Георгиева – доброволец в БМЧК-Лом;
- г-жа Десислава Илиева – читалищен секретар НЧ „Кирил Петров 1922“, с. Сталийска махала;
- г-жа Кристина Илиева – библиотекар в НЧ „Постоянство“;
- г-жа Виолета Захариева – гражданска група и г-жа Румяна Симеонова – изпълнителен директор на СНЦ МИГ-Лом.

В заседанието на работната група участват и представители на експертния екип от УНСС, ангажиран от община Лом:

- проф. д-р Диана Копева;
- проф. д-р Николай Щерев;
- доц. д-р Георги Николов;
- доц. д-р Елка Василева;
- гл. ас. д-р Петя Биолчева;
- гл. ас. д-р Ивайло Иванов

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 03

ОБЩИНА ЛОМ

3600 Лом, ул. „Дунавска“ №12, тел. (0971) 69 101, факс: (0971) 66 026, e-mail:lom.municipality@lom.egov.bg,http://oalom.acstre.com

ПОКАНА от Кмета на Община Лом

Уважаеми граждани и представители на местния бизнес,

Съгласно изискванията Закона за регионалното развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община за периода 2021-2027г., утвърдени от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, се изработва План за интегрирано развитие на община Лом. Той е елемент на системата от документи за стратегическо планиране и определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината. Разработва се за 7-годишен период на действие.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането му. ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересуваните органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината. Обсъжда се и се приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие. Съгласно ДВ бр. 70 от 07.08.2020 г. и обнародваният ППЗРР и преходните и заключителни разпоредби срока е 31 март 2021 г.

Структурата и съдържанието на ПИРО, следва да обхващат:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община (територия);

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Приложение № 03

ОБЩИНА ЛОМ

3600 Лом, ул. „Дунавска“ №12, тел. (0971) 69 101, факс: (0971) 66 026, e-mail: lom.municipality@lom.egov.bg, <http://oaiom.acstre.com>

- Визия, цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021-2027;
- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на плана при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Определяне на приоритетни зони за въздействие;

- Индикативен списък на важни за общината проектни идеи, с проектобюджети и оптимален график на изпълнение;
- Програма за реализация на плана и описание на интегрирания подход за развитие;
- Мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени;
- Необходими действия за наблюдение и оценка на плана;
- Индикатори за наблюдението и оценката.

Ето защо каним граждани, заинтересуваните органи и организации, икономическите и социалните партньори, физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината да присъстват на първо работно заседание на 12.11.2020 г. от 13:30 часа в залата на Дирекция ОСИПП на ул. Дунавска 57а в гр. Лом за участие в обсъждането и представяне на визия, идеи и предложения. Същите ще се приемат в писмена форма.

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 04

ОБЩИНА ЛОМ

3600 Лом, ул. „Дунавска“ №12, тел. (0971) 69 101, факс: (0971) 66 026, e-mail: lom.municipality@lom.egov.bg, http://oalom.acstre.com

Община Лом разработва План за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027 г.

Община Лом е в процес на разработване на План за интегрирано развитие на община Лом за периода 2021-2027 г. (ПИРО).

Планът се изготвя, съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община за периода 2021-2027 г., утвърдени от Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Той е елемент на системата от документи за стратегическо планиране и определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината. Разработва се за 7-годишен период на действие.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането му. ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересуваните органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината. Обсъжда се и се приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие. Съгласно ДВ бр. 70 от 07.08.2020 г. и обнародваният ППЗРР и преходните и заключителни разпоредби срокът е 31 март 2021 г.

Структурата и съдържанието на ПИРО, следва да обхващат:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община (територия);
- Визия, цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021-2027;

План за интегрирано развитие на община Лом 2021-2027г.

Приложение № 04

ОБЩИНА ЛОМ

3600 Лом, ул. „Дунавска“ №12, тел. (0971) 69 101, факс: (0971) 66 026, e-mail: lom.municipality@lom.egov.bg, http://oalom.acstre.com

- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на плана при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Приемане на ПИРО от Общинския съвет – Лом.

Целият процес на изработване и съгласуване на ПИРО ще бъде отразен в сайта на община Лом www.lom.bg, за да бъде максимално публичен и прозрачен.

**Индикативен списък на важни за общината проекти
включени в ПИРО на община ЛОМ за периода 2021-2027 г.**

Приоритет	Мярка	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектите (в хил. лв.)	Допълнителна информация	
Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие	Мярка 1 Създаване на благоприятна бизнес среда	Проект 1 Инфраструктурно изграждане на Индустриална зона ЛОМ	няма готовност	36 месеца	6 000		
		Проект 2 Технологично оборудване на Индустриална зона ЛОМ	няма готовност	36 месеца	8 000		
	Мярка 2 Насърчаване на предприемачеството	Проект 1 Повишаване на квалификацията, прекавалитацията на човешкия ресурс на общината в съответствие с нуждите на индустриалната зона	няма готовност	72 месеца	150		
		Проект 2 Инфраструктурно изграждане на рибарски център, вкл. тържище, лодкостоянка и пр.	няма готовност	12 месеца	1 000		
			Проект 1 Рехабилитация на градски улици и тротоари	няма готовност	36 месеца	11 450	
			Проект 1 Изграждане на интелигентни системи за улично осветление	няма готовност	36 месеца	5 500	
			Проект 1 Изграждане на сфетофарни уредби	няма готовност	36 месеца	450	
			Проект 1 Изработване на Генерален план за организиране движението в централна градска част	няма готовност	36 месеца	350	
			Проект 1 Разширяване на системата за видеонаблюдение в централната градска част	няма готовност	36 месеца	1 250	
	Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 1 Рехабилитация, модернизация на градската инфраструктура	Проект 2 Обновяване на зелените системи (площади и паркове, междублокови пространства, Изграждане на парко места)	няма готовност	24 месеца	3 500	
Проект 3 Проектиране на околоръстни пътища на ЛОМ			няма готовност	12 месеца	1 000		
Проект 4 Изграждане на околоръстни пътища на ЛОМ			няма готовност	30 месеца	23 000		
Проект 1 Рехабилитация на улиците и модернизация на тротоари в населените места в Общината			няма готовност	72 месеца	7 500		
Проект 2 Изграждане на зелени места за отдих - паркове и площи в населените места			няма готовност	18 месеца	750		
Мярка 2 Рехабилитация, модернизация на инфраструктурата в населените места		Проект 1 Изграждане на нова, реконструкция и модернизация на съществуваща ВиК довеждаща и отвеждаща инфраструктура	няма готовност	36 месеца	20 000		
		Проект 2 Изграждане на ГСПВ и ГСОВ	няма готовност	36 месеца	30 000		
		Проект 3 Изграждане на довеждащ газопровод и газови интерконекторни връзки	няма готовност	36 месеца	3 000		
		Проект 4 Проектиране на газопрепона инфраструктура	няма готовност	12 месеца	750		
		Проект 5 Изграждане на градска газопрепона инфраструктура	няма готовност	36 месеца	5 750		

	Проект 6 Модернизация и реконструкция на градска енергопреносна инфраструктура	няма готовност	36 месеца	2 500
Марка 4 Енергийна ефективност на сгради, съоръжения и инсталации	Проект 1 Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност	няма готовност	72 месеца	17 000
	Проект 2 Обновяване на обществения инфраструктура с цел повишаване на енергийната ефективност	няма готовност	72 месеца	3 650
Марка 5 Утязване на битови отпадъци	Проект 1 Изграждане на компостираща инсталация за зелени и/или биоразградими отпадъци	няма готовност	36 месеца	3 500
Марка 6 Модернизация и рехабилитация на културната инфраструктура	Проект 1 Изграждане, модернизация, рехабилитация и обновяване на сгради паметници на културата и културни институции - читалища	няма готовност	24 месеца	16 750
Марка 7 Модернизация и рехабилитация на образователната инфраструктура	Проект 1 Модернизация на детски градини и училища	няма готовност	24 месеца	7 250
Марка 8 Модернизация и рехабилитация на социална инфраструктура	Проект 1 Изграждане на нови, обновяване, модернизация и рехабилитация на съществуващи обекти от социалната инфраструктура	няма готовност	24 месеца	5 300
Марка 9 Модернизация и рехабилитация на здравната инфраструктура	Проект 1 Обновяване и модернизация на инфраструктура и оборудване в сферата на здравеопазването	няма готовност	24 месеца	1 000
	Проект 2 Изграждане и поддръжане на инфраструктура за грижите в ранна детска възраст	няма готовност	24 месеца	2 500
	Проект 3 Оборудване с мобилни активи на в сферата на здравеопазването	няма готовност	24 месеца	1 500
	Проект 4 Цифровизация на услугите на в сферата на здравеопазването	няма готовност	24 месеца	200
	Проект 1 Модернизация и оборудване на детски градини и училища	няма готовност	18 месеца	1 000
Марка 1 Повишаване качеството на образование	Проект 2 Развитие на дигитализацията и технологиите в средите и професионални училища с оглед професиите на бъдещето	няма готовност	24 месеца	750
	Проект 3 Развитие на дигитални компетентности на преподавателите в училищното и предучилищното образование	няма готовност	18 месеца	250
Марка 2 Повишаване на качеството на здравеопазването	Проект 1 Развитие на компетентности и повишаване на мотивацията на специализирания медицински персонал	няма готовност	9 месеца	250
	Проект 1 Повишаване на квалификацията, преквалификацията на заетите в социалната сфера	няма готовност	36 месеца	1 100
	Проект 1 Модернизация и оборудване на социалните институции за повишаване качеството на социалните услуги	няма готовност	72 месеца	500
Марка 3 Подобрване и диверсификация на социалните дейности и услуги	Проект 2 Обучение на представителни на мартгализираните общности с цел придобиване на базови умения по различни професии	няма готовност	72 месеца	4 200
	Проект 3 Подобрване на условията на труд и адаптиране на работните места към хора с увреждания	няма готовност	72 месеца	800
	Проект 4 Предоставяне на интегрирана подкрепа за различни социални групи	няма готовност	72 месеца	1 200
Марка 4 Модернизация на културното наследство	Проект 1 Опазване, консервация и реставрация, развитие, експониране и популяризиране културно-историческите обекти на културното наследство и културните услуги	няма готовност	12 месеца	1 320
	Проект 3 Развитие на дигитализацията и технологиите в културно-историческите обекти в общината	няма готовност	18 месеца	800
	Приоритет 3 Подобрване на публичните услуги			

	Мярка 5 Модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти	<p>Проект 1 Технологично обновяване на градския стадион на гр. Дом</p> <p>Проект 2 Технологично обновяване открит и закрит плувен басейн в общината</p> <p>Проект 1 Създаване на механизъм за привличане на специалисти за спортна тренировъчно-състезателна дейност</p> <p>Проект 3 Проект за изграждане на спортна инфраструктура /стадиони/ в населените места на общината</p> <p>Проект 1 Оборудване на туристически център</p>	<p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p>	<p>24 месеца</p> <p>24 месеца</p> <p>72 месеца</p> <p>36 месеца</p> <p>9 месеца</p>	<p>5 000</p> <p>6200</p> <p>800</p> <p>5 400</p> <p>100</p>	<p>инфраструктура</p> <p>инфраструктура</p> <p></p> <p>инфраструктура</p> <p></p>	
Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт	<p>Мярка 1 Развитие на туристически информационен център</p> <p>Мярка 1 Изграждане на териториална свързаност и интермоделен терминал</p>	<p>Проект 2 Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и свързани с тях туристически услуги</p> <p>Проект 3 Развитие на дигитализацията и технологиите в туристическите обекти в общината</p> <p>Проект 1 Подготовка на инвестиционен проект за подобряване на интермоделността и развитие на интермоделна градска мобилност</p> <p>Проект 2 Инвестиционни разходи по реализацията на инвестиционен проект за подобряване на интермоделността и развитие на интермоделна градска мобилност</p>	<p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p>	<p>18 месеца</p> <p>12 месеца</p> <p>36 месеца</p> <p>24 месеца</p>	<p>150</p> <p>1 000</p> <p>24 000</p> <p>6 500</p>		
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	<p>Мярка 2 Изграждане на логистичен център</p> <p>Мярка 3 Рехабилитация, модернизация и подобряване на транспортната свързаност</p> <p>Мярка 4 Създаване на условия за транснационални и трансгранични партньорства</p> <p>Мярка 4 Създаване на условия за транснационални и трансгранични партньорства</p>	<p>Проект 3 Инвестиционни разходи по технологично оборудване на интермоделна градска мобилност</p> <p>Проект 1 Инфраструктурно изграждане на Логистичен център ЛЮМ</p> <p>Проект 2 Технологично оборудване на Логистичен център ЛЮМ</p> <p>Проект 1 Реконструиране и ремонтване на регионални и местни пътища за достъп с регионално значение</p> <p>Проект 1 Подобряване мотивацията и компетентността на общинския персонал</p> <p>Проект 1 Насърчаване служаването на рибарските общности и съзряване на веригите за производство</p>	<p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p> <p>няма готовност</p>	<p>24 месеца</p> <p>24 месеца</p> <p>24 месеца</p> <p>36 месеца</p> <p>12 месеца</p> <p>84 месеца</p>	<p>7 000</p> <p>2 000</p> <p>35 000</p> <p>200</p> <p>150</p>	<p>междубщинско, областно и трансгранично сътрудничество</p> <p></p> <p></p>	
Общ индикативен бюджет на венчки проекти						296 470	

Програма за реализация на ПИРО на община ЛОМ за периода 2021-2027 г. :
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативе и бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие	Мярка 1 Създаване на благоприятна бизнес среда	Дейност 1 Създаване на Индустрална зона ЛОМ като ПЧП	Подобрение на резултатите и продуктивността на иновационата и инвестиционна активност на българските предприятия, създаване на благоприятни условия за по-високо технологично развитие и устойчив растеж на предприятията и цифровата им трансформация в тяхната взаимовъзбуждаваща и синергия. Като част от мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в индустриални зони/паркове) друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и поддреза за иновации и развитие на МСП. В изпълнение на СЦЗ "СЦЗ Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Централна икономическа зона	14 150 000	ПКИК	36 месеца	
Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие	Мярка 1 Създаване на благоприятна бизнес среда	Дейност 2 Създаване на лоджостопаня в ЛОМ като ПЧП	Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички. Разгръщане на потенциал за развитие на местната икономика и привличане на инвестиции. Като част от мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и поддреза за иновации и развитие на МСП. В изпълнение на СЦЗ "Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Крайбрежна функционална зона	750 000	ПКИК	36 месеца	
Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие	Мярка 2 Насърчаване на предприемачеството	Дейност 1 Изграждане на зона за бързо хранене към Рибарско остише	Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП. Предоставяне на приоритетна поддреза за МСП съгласно НСМСП 2021-2027 г. като предпоставка за устойчив растеж и конкурентоспособност на предприятията. Като част от мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и поддреза за иновации и развитие на МСП. В изпълнение на СЦЗ "Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Крайбрежна функционална зона	250 000	ПКИК	12 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизиране на техническата инфраструктура	Мярка 1 Реабилитация, модернизация на градската инфраструктура	Дейност 1 Реализация на проекти за реабилитация на улици и модернизация на сфотопарки и протоари	Свързано е с разработване на план за управление на движението и възвеждане на Интелигентни транспортни системи (ИТС), включващи автоматизирани системи за управление и контрол на движението, за откриване на МПС и за локализация и осигуряване на предпазване на МПС от обществени градски транспорт, системи за информация на пътниците в реално време, автоматизирани системи за продажба на билети, подсистеми за връзка, системи за наблюдение за централите за градска мобилност и др. В това направление се предвижда и изграждане на зарядни станции. Също така се предвижда и изграждане/обновяване/реконструкция на улични мрежи и транспортна инфраструктура и съоръженията към нея съгласно Плана за управление на движението	Градска зона	19 000 000	ОПРР	36 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизиране на техническата инфраструктура	Мярка 1 Реабилитация, модернизация на градската инфраструктура	Дейност 2 Изграждане на зелени коридори от паркове, площи и паркинги за паркиране в близост до градската част	Като част от създаването на качествена и безопасна среда, включително зелена инфраструктура. Предвижда се и изграждане/обновяване/реконструкция на зони за паркиране и други мерки по организация на паркирането в близост до ключови възли на обществения градски транспорт извън градския център	Градска зона	3 500 000	ОПРР	24 месеца	

Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 1 Реабилитация, модернизация на градската инфраструктура	Деинициация 3 Изграждане на околовъздушен път на ЛЮМ	Като част от изграждането и реконструкцията на пътя от I, II и III клас от републиканската пътна мрежа главни ТЕН-Горещата на територията на цялата страна. Включват се и всички всички видове мерки за пътна безопасност, включително интелигентни транспортни системи, превенция и повишаване на осведомеността др.	Централна икономическа зона	24 000 000	ОПРР	30 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 2 Реабилитация, модернизация на инфраструктурата в населените места	Деинициация 1 Реализация на проекти за уличното осветление и тротоари	Предвидка и изграждане/обновяване/реконструкция на улични мрежи и транспортна инфраструктура и съоръженията към нея съгласно Плана за управление на движението в общината	Крайградска функционална зона	7 500 000	ОПРР	72 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 2 Реабилитация, модернизация на инфраструктурата в населените места	Деинициация 2 Изграждане на зелени места за отглед паркове и площи	Като част от създаването на качествена и безопасна среда, включително зелена инфраструктура	Крайградска функционална зона	750 000	ОПРР	18 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 3 Реконструкция и модернизация на изграждане на ВиК, Енергопиреносна и Газопиреносна инфраструктура	Деинициация 1 Реализация на проект за реконструкция и модернизация на ВиК довеждаща и отвеждаща инфраструктура	Мерките за оптимизиране или изграждане на мрежите за мониторинг на водите и на системата за мониторинг и оценка на качеството на водите са необходими като важна част от развитието на регионите. Реализацията на дейността е свързана с повишаване равнището на свързаност и пречистване на градските отпадъчни води с цел насърчаване на устойчивото управление на водите, и по-специално подобряване на събрането и пречистването на отпадъчните води, с приоритет в агломерациите с ЕЖ над 10 000 е.ж. и намаляване на загубите на вода.	Цялата територия на общината	30 000 000	ОПРР	36 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 3 Реконструкция и модернизация на изграждане на ВиК, Енергопиреносна и Газопиреносна инфраструктура	Деинициация 2 Реализация на проект за изграждане на ПСОВ	Пречистването на отпадъчни води е компонент за водоснабдяване и канализация и е във връзка с постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕОЕО основани на Регионалните предимствениционни проучвания (РПИП) за обособени територии на консолидирани Регионални ВиК оператори (сплавяйки принципна „слана РПИП – слана област – един бенефициент – един проект“).	Цялата територия на общината	2 500 000	ОПОС	36 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 3 Реконструкция и модернизация на изграждане на ВиК, Енергопиреносна и Газопиреносна инфраструктура	Деинициация 3 Реализация на проект за изграждане на градска газопиреносна инфраструктура	Мярката е свързана с осигуряване на институционална подкрепа и мониторинг на проекта за изграждане на нови и/или заместващи мощности на местни вилни при адължително използване на свързани високоефективни и нискоемисионни технологии с улчаване и съхранение на СО2.	Цялата територия на общината	6 500 000	ОПРР	36 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 4 Енергийна ефективност на сгради и инсталации	Деинициация 1 Изграждане на енерго ефективни градски сгради за живене	Като част от реализацията на Национална програма за усвояване на газификация на Република България. Целта е създаване на условия за ефективно използване на енергия за индустриални и отоплителни и други битови цели от населението чрез условия за достъп до газоразпределителна мрежа.	Цялата територия на общината	3 000 000	ОПРР	37 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 4 Енергийна ефективност на сгради и инсталации	Деинициация 2 Изграждане на довеждащ газопровод и газови интерконекторни връзки	Модернизацията по външните сградни ограждащи елементи включва подмяна на дограма (прозорци, врати, вентри и др.), топлинно изолация на външните ограждащи елементи (външни стени, покриви, подове и др.). Модернизацията по нетемните за поддръжане на микроклимата основен ремонт, модернизация или подмяна на локални източници на топлина/котелни, стопанства или прилежащите им съоръжения; изграждане на системи за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници за енергийните потребности на сградата. В изпълнение на СЦЗ "Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони", на ОПРР	Цялата територия на общината	17 000 000	ОПРР	72 месеца
Приоритет 2 Разширяване и модернизация на техническата инфраструктура	Мярка 4 Енергийна ефективност на сгради и инсталации	Деинициация 3 Изграждане на енерго ефективни общински и обществени сгради	Модернизацията по външните сградни ограждащи елементи включва подмяна на дограма (прозорци, врати, вентри и др.), топлинно изолация на външните ограждащи елементи (външни стени, покриви, подове и др.). Модернизацията по нетемните за поддръжане на микроклимата основен ремонт, модернизация или подмяна на локални източници на топлина/котелни, стопанства или прилежащите им съоръжения; изграждане на системи за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници за енергийните потребности на сградата. В изпълнение на СЦЗ "Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони", на ОПРР	Градска зона	3 650 000	ОПРР	72 месеца

Приоритет 2 Разширяване и модернизирване на техническата инфраструктура	Мярка 2 Утилизирване на битови отпадъци	Деятност 1 Изграждане на компостираща инсталация за замале или биоаерадни отпадъци	Мерките за инфраструктура за управление на битови отпадъци се фокусират главно върху региони, които трябва да завършат своите системи за управление на отпадъците, за да постигнат нормативните цели на регионално ниво до 2030 г., вкл. но не само изграждане на съоръжения за рециклиране и разделение на отпадъци, липсващи инсталации за събиране на отпадъци, липсващи инсталации за преработка на отпадъци на семейни битови отпадъци или такива с необходимост от поддръжка с допълнителна секция за стабилизация на органичната фракция. Мерките за свързани с управление на битови отпадъци механично-биологична обработка, термична обработка.	Цялата територия на общината	3 500 000	ОПОС	36 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизирване на техническата инфраструктура	Мярка 6 Модернизация и рехабилитация на културната инфраструктура	Деятност 1 Реализация на проекти и за модернизация на сгради на културни институции - театър, балет читалища	Представява рехабилитация и модернизация на културно-историческата инфраструктура в Общината и осигуряване на модерно и съвременно оборудване за културни организации и сгради на територията на общината	Градска зона	16 750 000	ОПРР	24 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизирване на техническата инфраструктура	Мярка 7 Модернизация и рехабилитация на образователната инфраструктура	Деятност 1 Реализация на проекти и за модернизация на детски градини и училища	Професионалните училища с регионална насоченост, организираното на обучение чрез работа (като нова възможност за повторно включване на рано напусналите образователната система), курсове за обучение за безработни, които отговарят на потребностите на местния бизнес, както и други мерки с конкретна местна насоченост, следва да бъдат задействани бързо	Градска зона	7 250 000	ОПНОИР	24 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизирване на техническата инфраструктура	Мярка 8 Модернизация и рехабилитация на социална инфраструктура	Деятност 1 Реализация на проект за модернизация на къщи за настаняване на деца и възрастни	Съществена част от Националния план за развитието на здравна и социална инфраструктура и оборудване за предоставяване интегрирани здравно-социални социални услуги в общността за уязвими групи, възрастни хора, хора с увреждания или деца, включително детски ясли	Цялата територия на общината	5 300 000	ОПРР	24 месеца	
Приоритет 2 Разширяване и модернизирване на техническата инфраструктура	Мярка 9 Модернизация и рехабилитация на здравната инфраструктура	Деятност 1 Реализация на проект за модернизация на ДКЦ 1 в Дом	Съществена част от Националния план за развитието на здравна и социална инфраструктура и оборудване за предоставяване интегрирани здравно-социални социални услуги в общността за уязвими групи, възрастни хора, хора с увреждания или деца, включително детски ясли	Градска зона	5 200 000	ОПРР	24 месеца	
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 1 Повишаване качеството на образование	Деятност 1 Подкрепа за реализация на проект за дигитализация на детски градини, училища	Дигитализацията на местното образование и осигуряването на равен достъп на всички ученици до технологични ресурси е важна политическа мярка. Това е свързано с повишаване на качеството на регионалното образование и осигуряване на равен достъп до образователни услуги.	Градска зона	750 000	ОПНОИР	24 месеца	
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 1 Повишаване качеството на образование	Деятност 2 Подкрепа за реализация на проект за повишаване компетентността на преподавателите	Хоризонтална подкрепа на повишаване на уменията, качествата и непрекъсната квалификация на педагогическите и педагогическите специалисти, преподавателите и образователните ръководители/менеджъри в предучилищното и училищното образование.	Градска зона	1 250 000	ОПНОИР	18 месеца	
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 2 Повишаване на качеството на здравоспазването	Деятност 1 Подкрепа за реализация на проект за повишаване компетентността на доболничния персонал	Подкрепа за повишаване на професионалния капацитет на работещите в системата на местното здравоспазване за придобиване на специфични за този сектор умения. Мери за повишаване на компетентността и уменията на доболничния персонал.	Градска зона	250 000	ОПРЧР	9 месеца	
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 3 Подобриване и диверсификация на социалните дейности и услуги	Деятност 1 Реализация на проект за въвеждане на нови социални услуги за хората в неравностойно положение	Развитие на услуги за мобилна превантивна обществена работа – включително работа в маргинализирани общности. Създаване на общодоступни социални услуги за информиране, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения за реализиране на социални права и за развиване на умения	Градска зона	1 600 000	ОПРЧР	36 месеца	

райони" на ОПРР

Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 3 Подобриване и диверсификация на социалните дейности и услуги	Дейност 2 Реализация на проект за въвеждане на нови социални услуги за хората от маргинализираните общности	Развитие на услуги за мобилна преинтеграна общностна работа – включително работа в маргинализиран общности. Създаване на общоествени социални услуги за информирание, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на уменията. Съществува част от Национална план за развитие на здравна и социална инфраструктура и оборудване за предоставяване на интегрирани здравно-социални социални услуги в общности за уязвими групи, възрастни хора, хора с увреждания или деца, включително детски аси. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Градска зона	5 400 000	ОПРЧР	72 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 3 Подобриване и диверсификация на социалните дейности и услуги	Дейност 3 Подкрепя на проекти за социално включване на хората с увреждания в социалния живот на общината	Мярки за активно приобщаване с цел подобряване на социалното включване на хората с увреждания чрез интегрираната подкрепа и индивидуализиран подход – реабилитация, обучение, включване в дейност. Създаване на достъпна физическа среда за хората с увреждания в съответствие с изискванията на националното законодателство. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Цялата територия на общината	800 000	ОПРЧР	72 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 4 Реабилитация и модернизация на културното наследство	Дейност 2 Подкрепа за реализация на проект за технологично обновяване и дигитализация на културно-историческите обекти в общината	Продължаване на прецизираността в областта на развитието на националната иновационна екосистема. Създаване на благоприятни условия за по-високо технологично развитие и устойчив растеж на културно-историческите обекти и цифровата им трансформация в тяхната взаимовъзвращателност и синергия. Представява реабилитация и модернизация на културно-историческата инфраструктура в Общината и осигуряване на модерно и съвременно оборудване за културни организации и сгради на територията на общината. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Цялата територия на общината	1 320 000	ПКИК	12 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 4 Реабилитация и модернизация на културното наследство	Дейност 3 Подкрепа за реализация на проект за технологично обновяване и дигитализация на културно-историческите обекти в общината	Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове" на Приоритет 2 на ПИК 2021-2027. Представява реабилитация и модернизация на културно-историческата инфраструктура в Общината и осигуряване на модерно и съвременно оборудване за културни организации и сгради на територията на общината. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Цялата територия на общината	800 000	ПКИК	18 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 5 Изграждане, реабилитация и модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти	Дейност 1 Подкрепа за реализация на проект за технологично обновяване открит и закрит плувен басейн в общината	Подобриване на средата и условията за стимулиране на спортни дейности. Подобриване на здравословният начин на живот на населението. Създаване с реконструкция и модернизация на наличната спортна инфраструктура и осигуряване на необходимото оборудване за масов спорт	Градска зона	6 200 000	ПКИК	24 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 5 Изграждане, реабилитация и модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти	Дейност 2 Подкрепа за реализация на проект за технологично обновяване на градския стадион на гр. Лом	Свързано е с реконструкция и модернизация на наличната спортна инфраструктура и осигуряване на необходимото оборудване за масов спорт. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Градска зона	5 000 000	ОПРР	24 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 5 Изграждане, реабилитация и модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти	Дейност 2 Създаване на механизъм за привличане на специалности за спортно-състезателна дейност	Изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Цялата територия на общината	800 000	ОПРЧР	72 месеца
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	Мярка 5 Изграждане, реабилитация и модернизация на спортна инфраструктура, спортни обекти	Дейност 3 Реализация на проект за изграждане на спортна инфраструктура /стадион/ в населените места на общината	Свързано е с изграждане на подходяща спортна инфраструктура и осигуряване на необходимото оборудване за масов спорт. В изпълнение на СИЦ "СИЦ 2Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в различни от градските райони" на ОПРР	Цялата територия на общината	5 400 000	ОПРР	36 месеца

Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт	Мярка 1 Изграждане на туристически информационен център	Дейност 1 Създаване на туристически информационен център	Изграждане на туристически активи и свързани с тях туристически услуги, популяризиране на културното наследство и културните услуги, популяризиране на природното наследство и скултуризъм в община Лом. Подкрепа за интегрирано териториално развитие насочено към развитие на регионалната екосистема. Преследване на териториалните дисбаланси, привличане на инвестиции и постигане на устойчиво икономическо развитие.	Крайбрежна функционална зона	100 000	ОПРР	9 месеца
Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт	Мярка 1 Изграждане на туристически информационен център	Дейност 3 Подкрепа за проект за туристическа реклама на община ЛОМ	Подкрепа за местните и регионалните заинтересовани страни за valorизиране на потенциално ценни туристически обекти/експертиза, включително чрез създаване на постоянни туристически пътеки или разработване на стигети за качество за високи постижения в услугите, насърчаване и маркетинг на туристическото предлагане и т.н. Подкрепа за интегрирано териториално развитие насочено към развитие на регионалната екосистема. Преследване на териториалните дисбаланси, привличане на инвестиции и постигане на устойчиво икономическо развитие.	Крайбрежна функционална зона	250 000	ПКИК/ЛТС Румъния - България 2021 - 2027	72 месеца
Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт	Мярка 3 Изграждане на велосъда и туристическа инфраструктура	Дейност 1 Реализация на проект за изграждане на туристическа велосъда като част от Европейски вело коридор №6	Изграждане на велосипедни маршрут EuroVelo 6. Изграждане на велосипедния маршрут EuroVelo 6. Изграждане на необходимата велосипедна инфраструктура, включително мерки за безопасност, пунктове за първа помощ и обслужване, сигнализация и др. Осигуряване на ефективни връзки и достъп до и от други видове транспорт, включително пристанища и железопътни гарни - адаптиране на инфраструктурата. Осигуряване на подходящи услуги по маршрута на EuroVelo, като: места за настаняване, изхранване, почивка, велосипедни услуги, прелазителни резервации, друга подкрепа. Велосъда изграждането на необходимата инфраструктура за развитие на велосипеден транспорт – велосипедни алеи, паркинги за велосипедист, специализирани пътни знаци, сигнализация и др.	Крайбрежна функционална зона	150 000	ОПРР/ЛТС Румъния - България 2021 - 2027	12 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 1 Изграждане на териториална свързаност и интермодален терминал	Дейност 1 Създаване на интермодален терминал в пристанищата зона на град ЛОМ като ПЧП	Подобряване на връзките между интегрирания железопътен, шосен и речен транспорт, като част от реализиране на интермодални превози —обновяване на съответните пространства общинска собственост, осигуряване лесен трансфер към следващия по вид транспорт и логични връзки между елементите на инфраструктурата и други;	Крайбрежна функционална зона	25 000 000	ОПРР	36 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 1 Изграждане на териториална свързаност и интермодален терминал	Дейност 2 Подкрепа за проект за изграждане и технологично оборудване на интермодален терминал	Подпомагане на индустриален преход и разширяване на мерките за насърчаване на цифровата трансформация на предприемачията, с акцент върху технологии, виежашки Индустрия 4.0. Подобряване на връзките между интегрирания железопътен, шосен и речен транспорт, като част от реализиране на интермодални превози —обновяване на съответните пространства общинска собственост, осигуряване лесен трансфер към следващия по вид транспорт и логични връзки между елементите на инфраструктурата и други;	Крайбрежна функционална зона	6 500 000	ПКИК	24 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 2 Изграждане на логистичен център	Дейност 1 Създаване на логистичен център на територията на община ЛОМ като ПЧП	Като част от мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в индустриални паркове или друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и подкрепа за иновации и развитие на МСП	Крайградска функционална зона	7 000 000	ОПРР	24 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 2 Изграждане на логистичен център	Дейност 2 Подкрепа за проект за изграждане и технологично оборудване на логистичен център	Приоритетна подкрепа за МСП съгласно НСМСП 2021-2027 г. като предпоставка за устойчив растеж и конкурентоспособност на предприемачията. Внедряване на технологични продукти и услуги с висока добавена стойност с принос към икономическия растеж; насърчаване на предприемаческата активност и развитие; подпомагане интеграцията на българските МСП във водещи технологични европейски партньорства и интернационализация на предприемачията. Като част от мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в индустриални паркове или друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и подкрепа за иновации и развитие на МСП	Крайградска функционална зона	2 000 000	ПКИК	24 месеца

Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 3 Реабилитация, модернизация и подобряване на транспортната свързаност	Дейност 1 Реабилитация и модернизация на общинските пътища, свързващи общината със съседните общини	Като част от изграждането и реконструкцията на пътища от I, II и III клас от републиканската пътна мрежа извън TEN-T мрежата на територията на цялата страна. Включват се и всички всички видове мерки за пътна безопасност, включително интелигентни транспортни системи, превенция и повишаване на осведомеността и др.	Крайградска функционална зона	35 000 000	ОПРР	36 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 4 Създаване на условия за транснационални и трансгранични партньорства	Дейност 1 Подкрепа за реализация на проект за повишаване мотивацията и компетентността на общински персонал	Целева подкрепа за повишаване на квалификацията и преквалификация на общинските служители. Свързано с преодоляване на големите регионални разлици и диспропорции в иновационната активност и иновационния потенциал в отделните райони	Цялата територия на общината	200 000	ОПРЧР	12 месеца
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	Мярка 4 Създаване на условия за транснационални и трансгранични партньорства	Дейност 2 Подкрепа на МИГ/МИРГ за реализация на проекти за трансгранично сътрудничество ГПС/	Подпомагане на туристическите дейности, свързаните сектори и индустрии, като средство за икономическа диверсификация и създаване на работни места в общината. Продължаване на големите регионални разлици и диспропорции в иновационната активност и иновационния потенциал в отделните райони	Цялата територия на общината	150 000	ПКНК/ ГПС Румъния - България 2021 - 2027	84 месеца

296 470 000

* Възможно е една мярка да включва само една дейност и тогава мярката и дейността съвпадат. Различни дейности и проекти идеи се посочват само в случай на комплексни мерки, които се осъществяват чрез повече от една дейност.

**Посочва се дали съответната мярка ще се осъществява само на територията на определена зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие), в друга територия извън зоните или на цялата територия на общината. В случай че мярката ще се реализира в приоритетна зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие) се посочва само наименованието номер на зоната

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЕЛИЦА

Приложение № 2

ПИРО НА ОБЩИНА ЛОМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Период 2021 - 2027	Соответни средства - Община	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	/хил. лв./	
									ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. в отн. до А
Приоритет 1. Създаване на механизми за икономическо развитие	530	3,5%	2 045	13,5%	11 590	76,5%	985	6,5%	15 150	100%
Приоритет 2 Разширяване и модернизирание на техническата инфраструктура	6 139	3,5%	23 679	13,5%	134 181	76,5%	11 401	6,5%	175 400	100%
Приоритет 3 Подобриване на публичните услуги	1 035	3,5%	3 992	13,5%	22 621	76,5%	1 922	6,5%	29 570	100%
Приоритет 4. Разработване на регионален туристически продукт	18	3,5%	68	13,5%	383	76,5%	33	6,5%	500	100%
Приоритет 5. Териториално сътрудничество	2 655	3,5%	10 240	13,5%	58 025	76,5%	4 930	6,5%	75 850	100%
ОБЩО	10 376	3,5%	40 023	13,5%	226 800	76,5%	19 271	6,5%	296 470	100%

